

M I R O S L A V G L E J T E K
S Ú Č A S N Á C I R K E V N Á H E R A L D I K A V T V O R B E Z D E N K A G. A L E X Y H O

M I R O S L A V G L E J T E K

SÚČASNÁ CIRKEVNÁ HERALDIKA V TVORBE ZDENKA G. ALEXYHO

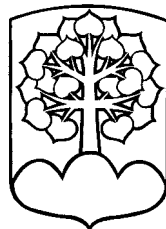
SLOVENSKÁ GENEALOGICKO-HERALDICKÁ SPOLOČNOSŤ

2011

BIBLIOTHECA HERALDICA SLOVACA

BIBLIOTHECA
HERALDICA
SLOVACA

M I R O S L A V G L E J T E K

SÚČASNÁ
CIRKEVNÁ HERALDIKA
V TVORBE
ZDENKA G. ALEXYHO

SLOVENSKÁ GENEALOGICKO-HERALDICKÁ SPOLOČNOSŤ

2011

Miroslav Glejtek
SÚČASNÁ CIRKEVNÁ HERALDIKA V TVORBE ZDENKA G. ALEXYHO

THE CONTEMPORARY ECCLESIASTICAL HERALDRY
BY ZDENKO G. ALEXY

**Na vydanie prispela Rada KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru,
Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR**

Vydala / Published by:
Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť
(Nám. J. C. Hronského 1, 036 01 Martin, www.genealogy-heraldry.sk)
v spolupráci s Kabinetom genealógie Slovenskej národnej knižnice
v Martine v roku 2011
ako 8. zväzok edície Bibliotheca heraldica Slovaca
/ Slovak Genealogical-Heraldic Society
with the support of the Slovak National Library
in the year 2011

Odborne posúdili / Read by:
Doc. PhDr. Frederik Federmayer, PhD.
Doc. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Redakcia / Revised by: Milan Šišmiš
Grafická úprava / Design: Peter Durík, Martin Čulý
Vyobrazenia / Pictures: Zdenko G. Alexy, Miroslav Glejtek
Fotografie / Photographs: Miroslav Glejtek a archiv Zdenka G. Alexyho
Tlač / Print: Alfaprint, s. r. o., Martin

Na obálke / Cover depiction:
Symbol heraldických konzultorov Konferencie biskupov Slovenska.
Autori: Zdenko G. Alexy, Miroslav Glejtek, 2008.
/ Symbol of the heraldic consultants of the Conference of the Bishops of Slovakia.
Authors: Zdenko G. Alexy, Miroslav Glejtek, 2008.

Objednávky/ Distribution:
Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť
Nám. J. C. Hronského 1
036 01 Martin
Slovakia
www.genealogy-heraldry.sk
genealogy@snk.sk

© Miroslav Glejtek, 2011
© Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, 2011

ISBN 978-80-970196-5-5

Obsah

- 7** Predhovor
- 9** Edičná poznámka
- 11** Životopis Zdenka G. Alexyho
- 14** Vývoj cirkevnej heraldiky v európskom kontexte
- 28** Cirkevno-heraldická tvorba Zdenka Alexyho
- 37** Výber z heraldickej tvorby
- 38** Apoštolská administratúra v Trnave (od roku 1977 Trnavská arcidiecéza)
- 55** Nitrianska diecéza
- 59** Košická diecéza (od roku 1995 Košická arcidiecéza)
- 64** Rožňavská diecéza
- 68** Spišská diecéza
- 83** Prešovská diecéza (od roku 2008 Prešovská metropolia)
- 87** Apoštolský exarchát v Košiciach (od roku 2008 Košická eparchia)
- 89** Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR
- 94** Návrhy erbov katolíckych kňazských seminárov na Slovensku
- 97** Mukačevská diecéza
- 98** Olomoucká arcidiecéza
- 121** Brnianska diecéza
- 127** Královohradecká diecéza
- 133** Litoměřická diecéza
- 135** Summary
- 139** Literatúra
- 144** Menný register
- 147** Miestny register

PREDHOVOR

Práce sumarizujúce dielo jediného heraldika nie sú na Slovensku, ale ani vo svete samozrejmosťou. O to viac to platí v oblasti cirkevnej heraldiky, ktorá sa nachádza skôr na periférii ako v centre pozornosti odborníkov. Napriek tomu od doby, keď som po prvýkrát oslovil majstra Alexyho ako jediného cirkevného heraldika, ktorý na Slovensku pôsobí, zaoberám sa myšlienkou, ako jeho bohatú tvorbu, ale i skúsenosti získané počas dlhých desaťročí sumarizovať a poskytnúť ich tak odborníkom, ako aj najširšej verejnosti. Som veľmi rád, že Zdenko Alexy pristúpil na moju prosbu a poskytol všetky svoje materiály týkajúce sa cirkevnej heraldiky na publikovanie. Otvára sa tak možnosť oboznámiť sa s celou šírkou tvorby tohto heraldika a výtvarníka. Dosiaľ boli publikované len čiastkové artefakty z jeho diela. I táto práca je však len výberom. Množstvo heraldického materiálu, ktorý vytvoril, neumožňuje jeho publikovanie ako úplného celku. Pri zostavovaní tejto práce bola snaha vybrať to najreprezentatívnejšie z celej jeho tvorby v čo najväčšej šírke a komplexnosti.

Cirkevná heraldika, či už ako historická disciplína, alebo súčasť živej tradície, sa na rozdiel od iných heraldických oblastí neteší na Slovensku hlbokému záujmu. Napriek tomu i tu sme svedkami významných úspechov. Ved' len samotný fakt, že každá diecéza na Slovensku má heraldicky korektný erb, je veľkým úspechom. Ak sa pozrieme na vývoj v iných stredoeurópskych krajinách, môžeme byť skutočne hrdí. Na nasledujúcich stranách však máme možnosť oboznámiť sa i s množstvom ďalších významných heraldických artefaktov – ide predovšetkým o erby dekanátov a farností, ktoré majú najmä lokálny význam. Sú však významnou súčasťou heraldiky. Keď uvažíme, ako často sa ľudia stretávajú už len s pečiatkami farností na najrozličnejších dokumentoch, ktoré pre nich majú nezastupiteľný význam, stáva sa i erb farnosti dôstojným propagátorom heraldiky.

Tento príspevok však nie je venovaný len heraldikom, ale i širokej verejnosti. Mnohí pamätníci budú poznať nejednu z kňazských osobností, ktorej exlibris sa v tejto práci nachádza. A možno budú prekvapení, kto všetko používal a používa erb. V neposlednom rade je práca určená i samotným kňazom. Práve na nich vo veľkej miere záleží, či budú používať heraldicky hod-

notné erby, alebo sa uspokoja s nie práve esteticky pôsobiacimi pečiatkami a „obrázkami“ s funkciou erbu. Jedným z impulzov na spracovanie tohto príspevku bola práve snaha poukázať na heraldicky akceptovateľný spôsob tvorby erbov u kňazov všetkých stupňov cirkevnej hierarchie a cirkevných inštitúcií. Neutešená situácia v cirkevnej heraldike je často spôsobená ľahostajnosťou a nezaujmom kompetentných predstaviteľov všetkých stupňov cirkevnej hierarchie a cirkevných inštitúcií používať heraldicky korektný erb. V zmysle príslovia „dobré príklady priťahujú“ práca poukazuje na tie artefakty, ktoré môžu pôsobiť ako vzory v najlepšom zmysle slova. Možno dúfať, že i tieto príklady ponúknu nové pozitívne impulzy a inšpirácie pre budúcich tvorcov i majiteľov erbov.

Dá sa predpokladať, že voči niektorým publikovaným erbom alebo pečiatkam budú námietky či výhrady. Veď takmer každý heraldik má vlastný názor na túto oblasť heraldickej tvorby. O to viac to možno očakávať na poli cirkevnej heraldiky, ktorá nie je rozpracovaná do takej miery ako napríklad komunálna či štátna heraldika. Nazdávam sa však, že práve konštruktívna diskusia môže i túto vetvu heraldiky posunúť na kvalitatívne vyššiu úroveň.

Pri zostavovaní tejto útlej knižky bolo potrebné pozrieť sa na tvorbu heraldika komplexne. Iste máme s majstrom Alexym na rôzne problémy cirkevnej heraldiky rozdielne názory. Mnohé z publikovaných erbov vznikli pred viacerými desiatkami rokov. Hoci sa odvtedy niektoré naše znalosti a z nich vyplývajúce zásady heraldickej tvorby posunuli ďalej, predstavujú publikované ukážky zaujímavé artefakty doby, v ktorej vznikli. Po preštudovaní takmer všetkého materiálu, ktorý za dlhé desaťročia v tejto oblasti vytvoril, musím mu však za seba vysloviť uznanie. V heraldickej oblasti, ktorej sa u nás okrem neho prakticky nevenoval až na výnimky takmer nikto, pri úplnej absencii odborných a metodických prác vytvoril množstvo pozoruhodných a hodnotných diel. Veľmi si vážim majstra Alexyho i ako človeka obdareného veľkou ochotou a zhovievavosťou (ktorá nie je samozrejmosťou), s akou umožnil o takmer päťdesiat rokov mladšiemu adeptovi heraldiky nahliadnúť do svojej tvorby a trpezlivo mu pomáha ďalej sa vzdelávať v tejto oblasti. Za to všetko mu s vďakou venujem túto prácu.

EDIČNÁ POZNÁMKA

Pri výbere jednotlivých heraldických artefaktov bola snaha zohľadniť čo najširší záber cirkevno-heraldickej tvorby Z. Alexyho. I keď väčšina publikovaných erbov je súčasťou pečiatky alebo exlibrisu, v sprievodnom texte sa zameriavame hlavne na samotné erby a ich štítové znamenia. Veríme, že heraldici ospravedlnia absenciu presných blazónov. Snahou však bolo objasniť najmä tie skutočnosti, ktoré zo samotného erbu nie je vždy možné vyčítať a považujeme ich za zaujímavé. Ide najmä o východiskové údaje, z ktorých autor pri koncipovaní jednotlivých erbov vychádzal. Pre záujemcov, ktorí nemajú heraldické vzdelanie, len dopĺňame, že v celej práci sú názvy strán (pravá a ľavá) obrátené v súlade s heraldickou terminológiou. Teda to, čo vidíme vpravo, je v skutočnosti z pohľadu toho, kto erb nesie, vľavo, a tak aj hovoríme o ľavej strane a opačne. Pre jednotnosť sme rovnaký princíp použili i v prípade pečiatok.

Pri zostavovaní jednotlivých položiek sme museli riešiť problém, ako ich čo najprehľadnejšie zoradiť, keďže cirkevno-správne členenie niektorých diecéz je pomerne komplikované. Napríklad Apoštolská administratúra v Trnave (neskôr Trnavská diecéza, Bratislavsko-trnavská arcidiecéza a dnes Bratislavská arcidiecéza a Trnavská arcidiecéza) bola pomerne zložito členená na okresné dekanáty, z ktorých niektoré sa ďalej členia na dekanské obvody (obvodné dekanáty). Hoci sme sa snažili postupovať podľa tejto štruktúry, nie vždy sa nám ju podarilo zachovať.

Určitým problémom je aj používanie presných názvov jednotlivých správnych celkov. Napríklad v Rožňavskej diecéze sa zachoval do druhej polovice 20. storočia starší názov pre dekanáty – vicearchidiakonáty. Tento starobylý názov pre dekanáty bol bežný na celom Slovensku s výnimkou Spišského prepoštvstva, kde sa používal názov konfraternita. V Čechách, na rozdiel od Slovenska či Moravy, sa používa iná terminológia, ktorá má historický pôvod. Najvyššie správne celky v rámci (arci) diecéz sa nazývajú vikariátmi. Na území Moravy sú najvyššími správnymi celkami „arcikněžství“, resp. archipresbyteriáty (tak ich nazývame aj v tejto práci). Ide vlastne o ekvivalent slova archidiakonát, používaný na území Slovenska. Táto cirkevno-administratívna jednotka v minulosti zodpovedala štátno-administratívnej jednotke nazývanej župa (stolica). Ďalej sa delí na

dekanáty (vicearchidiakonáty). Na jednotlivé krajové zvláštnosti upozorňujeme čitateľa priebežne v texte. Takisto sme museli pristúpiť k čiastočnej úprave názvov jednotlivých správnych celkov tak, aby sa v celom texte používali v jednotnej forme.

V práci je použitých niekoľko ukážok, ktoré nepochádzajú z tvorby Z. Alexyho, ale bolo vhodné zaradiť ich pre vypovedaciu hodnotu, ktorú majú. Rovnako sú publikované niektoré erby, ktorých niektoré súčasti (najčastejšie osobný znak) nenavrhol Z. Alexy, ale iní tvorcovia. Na autorov, respektíve na zdroj, z ktorého ukážky pochádzajú, upozorňujeme priamo v texte. Zoznam všetkých použitých titulov sa nachádza na konci publikácie.

ŽIVOTOPIS ZDENKA G. ALEXYHO

Zdenko G. Alexy sa narodil 9. septembra 1922 v Bratislave. Obaja jeho rodičia však pochádzajú z Liptova. V rokoch druhej svetovej vojny študoval na Vysokej škole obchodnej v Bratislave, neskôr na Handelshochschule St. Gallen a na Université de Neuchâtel vo Švajčiarsku. V rokoch 1944–1945 pôsobil ako vojak v československej zahraničnej armáde vo Veľkej Británii, v roku 1945 ako prekladateľ a hlásateľ v BBC London. Po skončení druhej svetovej vojny bol legačným atašé na Československom veľvyslanectve v Berne. V roku 1947 pokračoval v štúdiách na Vysokej škole ekonomických vied v Bratislave. Do roku 1949 pôsobil ako sekretár námestníka ministra zahraničných vecí v Prahe. Štúdium pomocných vied historických absolvoval na Karlovej univerzite v Prahe v rokoch 1948–1949. V nasledujúcich rokoch pôsobil vo vedúcich pozíciách v podniku zahraničného obchodu EXICO, Bratislavských elektrotechnických závodoch, podniku zahraničného obchodu OMNIA a ako vedúci oddelenia vo Výskumnom ústave finančnej a úverovej sústavy v Bratislave. V rokoch 1989–1990 bol poradcom ministra financií SR. Z. Alexy bol zakladateľom Burzy cenných papierov v Bratislave a dva roky jej generálnym riaditeľom. V rokoch 1993–1994 pôsobil ako šéf diplomatického protokolu Kancelárie prezidenta SR. Z. Alexy sa v roku 1946 zosobášil s Ľudmilou, rodenou Polony. Z ich štyroch detí dvaja synovia sú stavební inžinieri, jedna dcéra je architektka a druhá finančníčka.

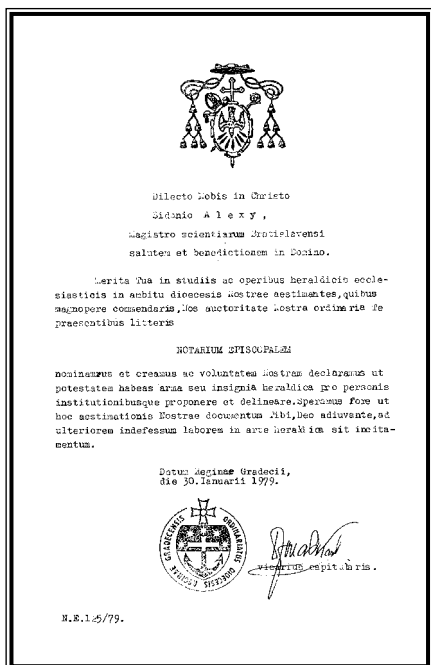
Okrem profesionálnej dráhy v oblasti ekonómie a obchodu sa Zdenko Alexy systematicky venuje aj heraldike, najmä ako výtvarník-praktik. Je tiež autorom početných teoretických prác dotýkajúcich sa problematiky cirkevnej heraldiky. Od konca 80. rokov sa aktívne zúčastnil na desiatkach medzinárodných kongresov a konferencií, na ktorých predniesol referáty týkajúce sa problematiky kanonických dekorácií (Keszthely 1989, Brusel 1985, Turín 1990, St. Pölten 1999), obsahovej náplne štítov cirkevných predstaviteľov a správnych jednotiek (Spoleto 1987, Troyes 2003), ale i príspevky týkajúce sa komunálnej heraldiky a vexilológie (Kodaň 1980, Madrid 1982, Innsbruck 1988, Keszthely 1990, Luxemburg 1994, Zürich 1994, Krakov 1995, Dublin 2002, Nagykanizsa 2006). Okrem početných príspevkov v heraldických časopisoch a kongresových zborníkoch je aj autorom viacerých monografií. V rokoch 1983–1985 publikoval tri zväzky *Ex libris armales* zahŕňajúce heraldické exlibrisy takmer všetkých svetových heraldikov, ktorí boli v tomto období činní v heraldickej tvorbe. Sumár heraldických exlibrisov, ktoré Z. Alexy vytvoril v rokoch 1974–1987, vyšiel knižne v práci *Heraldiske ekslibris* v roku 1990 v Dánsku. Dlhoročný systematický záujem o problematiku kanonických dekorácií pretavil do monografie *Ehrenzeichen der Kapitel in vormals Habsburgischen Ländern*, vydanéj v roku 1996 vo Viedni. Tento krátky prehľad dopĺňajú prislúšné odkazy v záverečnej bibliografii.

Obr. 1. Zdenko G. Alexy (vľavo) s pápežom Jánom Pavlom II. a vtedajším slovenským prezidentom Michalom Kováčom

Zdenko Alexy je od roku 1986 členom-korešpondentom Heraldickej spoločnosti Adler vo Viedni, od roku 1988 je čestným členom Istituto del Sacro Romano vo Florencii, Distinguished Fellow of the American College of Heraldry (1989), členom-korešpondentom spoločnosti Der Herold v Berlíne (1990), v roku 1996 bol prijatý do Académie internationale d'héraldique ako akademik, je čestným členom Moravskej genealogickej a heraldickej spoločnosti (1997) a Slovenskej genealogicko-heraldickej spoločnosti (2010). V roku 2008 bol menovaný za heraldického konzultora Konferencie biskupov Slovenska. V rámci tejto funkcie má povinnosť dohliadať na korektnosť novovzniknutých erbov v katolíckej cirkvi a napomáhať ako konzultant ich tvorbe.

Confédération internationale de généalogie et d'héraldique mu udelila Cenu Dalmira de la Válgoma (1991). Dostal Poctu ministra kultúry SR za prezentáciu slovenskej heraldiky v zahraničí (1997). Odbor archívov Ministerstva vnútra SR mu v roku 1997 udelil Križkovu medailu za zásluhy a v roku 2007 Medailu Františka Sasinka. Alexyho prínos k cirkevnej heraldike v roku 1979 ocenila diecéza v Hradci Králové (ČR) udelením titulu biskupského notára.

Obr. 2. Vymenúvací dekrét Zdenka G. Alexyho za biskupského notára Královohradeckej diecézy

Obr. 3. Vymenúvací dekrét Zdenka G. Alexyho za heraldického konzultora Konferencie biskupov Slovenska

Predchádzajúci výpočet doterajších aktivít ekonóma, heraldika a výtvarníka Zdenka Alexyho pôsobí iste impozantne. Dovolil som si ho nie preto, aby som glorifikoval jedného človeka. Sám majster Alexy, ako ho poznám, si to isto neželá. Konal som tak z toho dôvodu, aby som dostatočne zviditeľnil fakt, že cirkevná heraldika je „len“ jedna z mnohých oblastí a tém, ktorým Z. Alexy zasvätil svoj plodný život. A predsa celá táto práca hodnotí a sumarizuje práve tento, zdanlivo malý segment z celej mozaiky, ktorá sa ponúka. Z tohto uhla pohľadu je profesionalita tohto heraldika obdivuhodná. Ako človek, ktorého hlavnou profesnou náplňou nebola a nie je cirkevno-heraldická tvorba, dosiahol v tejto oblasti veľa úspechov. Jeho profesionalita a kvalita práce je vysoko cenená, ako to už býva, najmä zahraničnou odbornou verejnosťou.

VÝVOJ CIRKEVNEJ HERALDIKY V EURÓPSKOM KONTEXTE

Heraldika, tak ako si ju na nasledujúcich stránkach predstavíme, je vedou, ktorá je stále živá. Neustále vznikajú nové erby, ktoré sú však tvorené podľa princípov a zákonitostí, ktoré sa vyvíjali len postupne. Prv ako sa budeme naplno venovať súčasnej heraldickej tvorbe, je potrebné aspoň v krátkosti si predstaviť, ako sa menila podoba erbov a pravidlá ich tvorby počas uplynulých stáročí. Vyhneme sa pritom pápežskej heraldike, ktorá predstavuje samostatnú, takmer autonómnu vetvu heraldiky. Rovnako opomenieme otázku kodifikácie pravidiel cirkevnej heraldiky v cirkevnoprávnych dokumentoch.¹ Sústredíme sa najmä na tie oblasti inštitucionálnej a personálnej heraldiky, ktoré majú vzťah k nášmu územiu, respektíve stredoeurópskemu regiónu.

Heraldika má za sebou úctyhodný, osem storočí trvajúci vývoj. Každá doba jej vtlačila určité špecifiká. Mnohé pravidlá a princípy kanonizované v období gotiky pretrvali do súčasnosti. Iné, súvisiace najmä s dobovým umeleckým vkusom, zanikli a boli nahradené novými, prípadne sa vrátili predchádzajúce zvyklosti.

Na začiatku je potrebné definovať, čo pod pojmom heraldika vôbec rozumieme. Jedna z definícií hovorí, že ide o „súhrnný názov pre pravidlá a zvyklosti pri zostavovaní a opisovaní erbov. Heraldika je však i umenie či schopnosť zostaviť obsahovo výstižný a výtvarne pôsobivý erb“.² Za dobu vzniku prvých heraldických znamení považujeme 12. storočie. Tie vznikali takmer súčasne vo viacerých krajinách západnej Európy.³ Výrazným popudom pre ich vznik bola potreba spoľahlivej identifikácie veľkého počtu rytierov z Európy, ktorí sa zúčastnili na krížiacich výpravách.⁴ Osobitne sa v literatúre hovorí najmä o 2. krížiackej výprave (1147–1149). Heraldika vo svojich počiatkoch súvisela takmer výlučne s vojenstvom a jednotlivé erby boli zobrazované najmä na štítoch a ďalších súčasniach výzbroje rytierov. Už v polovici 12. storočia však máme aj prvé správy o použití erbov na pečatiach.⁵ Za svoje skutočné rozšírenie a rozmach však vďačí najmä rytierskym turnajom. Tam našla asi najvýraznejšie uplatnenie. V priebehu 13. storočia sa integrovala i v radoch nižšej šľachty a postupne začal byť erb chápaný ako symbol rodu.⁶

¹ Spomedzi prác, ktoré sa podrobne zaoberajú problematikou pápežskej heraldiky, možno spomenúť napríklad GALBREATH, D. L. *Papal Heraldry*. London 1973; MARTIN, J. *Heraldry in the Vatican*. Gerrards Cross 1987. Dôkladný rozbor pápežských dokumentov, ktoré upravujú cirkevnú heraldiku v rámci katolíckej cirkvi, sa nachádza v monografii HEIM, B. B. *Heraldry in the Catholic Church. Its Origin, Customs and Laws*. Buckinghamshire 1978. Najnovšie aj DUDZIŃSKI, P. *Współczesna heraldyka i zwyczaj heraldyczny w kościołach chrześcijańskich*. Warszawa 2007.

² VRTEL, L. *Osem storočí slovenskej heraldiky*. Martin 2003, s. 9.

³ BUBEN, M. *Encyklopedie heraldiky*. Praha 1999, s. 10.

⁴ KREJČÍKOVÁ, J. – KREJČÍK, T. *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*. Praha 1987, s. 21.

⁵ KREJČÍK, T. – PSÍK, R. *Základy heraldiky*. Ostrava 2008, s. 9.

⁶ KREJČÍKOVÁ, ref. 4, s. 22.

Medzi prvých používateľov erbov patrili okrem šľachticov aj rytierske (vojensko-duchovné) rády vo Svätej zemi. Tie si za svoj symbol zvolili kríž v rôznych farebných variáciách. Možno medzi ne zaradiť erby takých rádov ako templári či johaniti.⁷ Išlo vlastne o najstaršie erby cirkevných inštitúcií, keďže tieto rády patrili pod jurisdikciu pápeža.⁸ Vývoj osobných erbov cirkevných predstaviteľov bol oproti erbom svetskej šľachty o niečo oneskorený. V 13. storočí už heraldické znamenie na štíte postupne strácalo pôvodnú vojenskú funkciu a stávalo sa dedičným rodovým symbolom. Práve v tomto období začali erby používať aj predstavitelia duchovenstva.⁹ Pravdepodobne prvým prelátom, ktorý začal používať erb, bol Viliam z Joinville, ktorý bol biskupom v Langres (1209–1215). Jeho erb je však ešte tvorený len trojbokým štítom.¹⁰ V stredoeurópskom duchovnom prostredí sa s erbami vysokého kléru stretávame od polovice 13. storočia.¹¹ Tieto erby boli takisto tvorené trojbokými štítmí bez ďalších súčastí. Zatiaľ čo súčasťami bežného šľachtického erbu boli v stredoveku aj prilba, prikrývadlá, točnica (korunka) a klenot, v cirkevných erboch sa s nimi stretávame len veľmi zriedka. Zdá sa však, že podoba cirkevného erbu sa ustalovala len postupne a s rôznymi výnimkami. Zaujímavým heraldickým prameňom je Zürišská erbová rola (1335–1345). Zobrazuje množstvo šľachtických erbov. Okrem toho sa v nej nachádza aj 28 cirkevných znamení na zástavách. Symbole cirkevných predstaviteľov, či skôr (arci)diecéz, neboli teda zobrazené ako klasické šľachtické erby.¹² Na základe sfragistických prameňov, ktoré máme k dispozícii tak v západnej, ako i v strednej Európe, možno usudzovať, že ešte aj v 14. storočí predstavoval bežnú podobu cirkevného erbu štít bez ďalších súčastí.¹³ Prvé zachované erby uhorských arcibiskupov a biskupov možno nájsť v pečatiach z polovice 14. storočia. Jeden z prvých cirkevných predstaviteľov,

⁷ Erby publikuje VRTEL, ref. 2, s. 49. K symbolike rytierskych rádov pozri aj VRTEL, L. O symbolike niektorých rytierskych rádov. In *Slovenská archivistika*, roč. 29, 1994, č. 1, s. 110–163.

⁸ VRTEL, L. Náčrt vývoja cirkevnej heraldiky na Slovensku. In SEDLÁK, V. (ed.) *Zborník prispevkov k slovenským dejinám*. Bratislava 1998, s. 146.

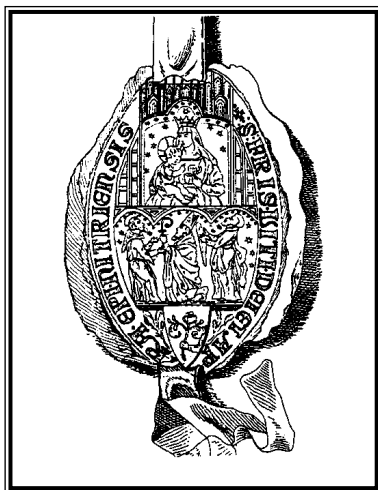
⁹ NOVÝ, R. Heraldika pražských biskupů a arcibiskupů v předhusitské době. In *Acta Universitatis Carolinae*. Praha 1991, Tom. XXXI, Fasc. 1, s. 53.

¹⁰ HEIM, ref. 1, s. 23.

¹¹ NOVÝ, ref. 9, s. 53.

¹² KREJČÍK, ref. 5, s. 53. Podľa B. Heima však v zobrazení erbov na vexilách ide skôr o výnimku ako pravidlo. HEIM, ref. 1, s. 24.

¹³ Viacero príkladov z Francúzska, Nemecka, Čiech a Moravy pozri ALIQUOT, C. La personnalisation par l'héraldique des actes juridiques des ecclésiastiques du Moyen Âge dans les diocèses relevant de la mouvance royale de France. In BLEISTEINER, C. D. (ed.) *L'héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d'héraldique*. München 1999, s. 100–122; BOUYÉ, E. Héraldique médiévale des évêques de la France du Nord. In BLEISTEINER, C. D. (ed.) *L'héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d'héraldique*. München 1999, s. 123–152; FREIDINGER, L. Siegelgebrauch und Wappenführung der Bischöfe von Seckau in Mittelalter und früher Neuzeit, Teil 2 (1337–1452). In *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs*, 1999, č. 49, s. 63–87; NOVÝ, ref. 9, s. 181–214; MÜLLER, K. Pečeti a znaky olomouckých biskupů. In HLOBIL, I. – PERŮTKA, M. (eds.) *Od gotiky k renesanci III. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550*. Olomouc 1999, s. 36–43.

Obr. 4. Pečať Víta Vašváriho

ktorý v Uhorsku vložil do pečatného poľa erb, bol ostrihomský arcibiskup Boleslav (1321–1328). V jeho pontifikálnej pečati z roku 1323 sú zobrazené erby Uhorského kráľovstva (štít posypaný ľaliami) a erb rodu Piastovcov (orol), z ktorého Boleslav pochádzal.¹⁴ Pravdepodobne najstaršie zobrazenie erbu na biskupskej pečati z územia Slovenska sa nachádza v pečati nitrianskeho biskupa Víta Vašváriho (de Castro Ferreo) (1334–1347?) z roku 1341 (obr. 4).¹⁵

Popri používaní rodových-sľachtických erbov medzi prelátmi došlo postupne aj ku kreovaniu erbov jednotlivých (arci)diecéz. Najvýhodnejšie rozšírenie týchto erbov pravdepodobne predstavovali moravské a rakúske (arci)diecézy. V širších stredo-európskych pomeroch sa začal zavádzať

inštitucionálny erb v posledných desaťročiach 13. storočia. Jeho používanie nevylučovalo používanie rodového znaku duchovného predstaviteľa.¹⁶ Od 2. polovice 14. storočia sa obidve zložky integrovali do jedného štvrtého štítu. V princípe koexistencia inštitucionálneho a osobného erbu spočívala v staršom období (zhruba do polovice 14. storočia a v niektorých prípadoch i neskôr) v zobrazení oboch erbov v dvoch štítoch vedľa seba. Ukážkou takého stvárnenia erbov je tajná pečať seckauského biskupa Augustína z roku 1375.¹⁷ V jednotlivých prípadoch sa však stretávame s rôznymi spôsobmi používania pontifikálií. Napríklad olomoucký biskup Pavel z Miličína (1434–1450) použil vo svojej pečati mitru aj berlu. Zatiaľ čo mitra je položená na erbe diecézy (vľavo), berla sa nachádza za štítom s rodovým erbom biskupa. Medzi erbami sa nachádza postava sv. Václava, patróna diecézy.¹⁸ V 15. storočí sa u olomouc-

¹⁴ Blížšie pozri BODOR, I. (ed.) *Középkori magyarország főpapi pecsétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmátsolat-gyűjteménye alapján*. Budapest 1984, s. 44, č. 32, tab. VI; RÁBIK, V. Pečate nitrianskych biskupov do konca 14. storočia. In SEDLÁK, V. (ed.) *Zborník príspevkov k slovenským dejinám*. Bratislava 1998, s. 184.

¹⁵ V dolnej časti pečatného poľa je umiestnený štít s obrubou z rastlinných úponkov. V ňom sa nachádza z ľavej strany štítu vyrastajúca ruka držiaca kvet. Pečaťou sa zaoberá RÁBIK, ref. 14, s. 184, 187. Rekonštrukciu erbu publikoval VÉGH, Gy. Jegyzetek a magyarországi püspökök címereihez. In *Turul*, roč. 49, 1935, č. 1–2, s. 1, obr. 1. Rekonštrukciu celej pečate publikuje JUDÁK, V. *Nitrianske biskupstvo v dejinách*. Bratislava 1999, s. 21.

¹⁶ NOVÝ, ref. 9, s. 54.

¹⁷ Erb diecézy sa nachádza heraldicky vpravo a erb biskupa vľavo. Medzi štítmí je umiestnená biskupská berla. Pečať publikuje FREIDINGER, ref. 13, s. 74.

¹⁸ Pečať z r. 1439 je uložená v *Archíve mesta Brna* (ďalej AMB), fond (ďalej f.) Sbirka listin, mandátů a listů (ďalej SLML), inv. č. 328.

kých biskupov obidva erby integrovali do jedného štvrtého štítu. Peknou ukážkou je pečať olomouckého biskupa Stanislava Turza (obr. 5). Jeho štvrtý štít je v prvom a štvrtom poli tvorený erbom Olomouckej diecézy, v druhom a tretom poli rodovým turzovským erbom. Štít je prevýšený veľkou mître s fimbriami.¹⁹

Obr. 5. Pečať Stanislava Turza

V Uhorsku erby (arci)diecéz až na výnimky nevznikli. Tie sa vždy prezentovali erbom úradujúceho (arci)biskupa.²⁰ Z tohto pohľadu je zaujímavý erb administrátora Olomouckej diecézy (1482–1487) a varadínskeho biskupa (1476–1490) Jána Filipca.²¹ Keď bol vymenovaný za administrátora Olomouckej diecézy, tradícia inštitucionálneho diecézneho erbu na Morave spôsobila, že bolo potrebné vyjadriť v erbe biskupa aj jeho príslušnosť k Varadínskej diecéze. Keďže diecéza samotná erb nemala, vložil autor erbu do prvého a štvrtého poľa štítu obraz svätého Ladislava, patróna diecézy. Ten je zobrazený ako rytier na koni, v brnení a s bojovou sekerou v ruke. Hierarchicky nižšiu hodnosť administrátora Olomouckej diecézy vyjadril autor erbom v druhom a tretom poli. Keďže toto pole bolo podľa zaužívanej schémy určené rodovému erbom biskupa, ten bol umiestnený v srdcovom štítku v strede erbu. Štít bol prevýšený podľa dobových zvyklostí veľkou mître s fimbriami. Táto do istej miery kuriózna pečať je ojedinelým príkladom vyjadrenia symbolu diecézy z uhorského prostredia v stredovekej pečati.

Dôležité zmeny vo vývoji cirkevných erbov nastali v 1. polovici 15. storočia. Od tohto obdobia začal v celej Európe hromadný prienik pontifikálií (kríž, klobúk, mitra, berla) do erbov cirkevných predstaviteľov. Svoju úlohu v tom pravdepodobne zohral Kostnický koncil (1414–1418). Množstvo cirkevných predstaviteľov zo všetkých kútov Európy sa oboznamovalo s erbami prelátov talianskeho a nemeckého pôvodu. Ich heraldické zvyklosti potom prenášali do domácej heraldiky. Z neskoršieho obdobia sa nám zachoval heraldický dokument – Kostnická erbová rola (*Konstanzer Wappenrolle*). V nej sú okrem erbov panovníkov a šľachticov zachytené aj erby prelátov. Kardináli v nej majú svoje erby prevýšené klobúkom so strapcami. Hoci počet strapcov sa prípad od prí-

¹⁹ Pečať na listine z r. 1497 je uložená v *Moravskom zemskom archíve* (ďalej MZA), f. E9 – Cisterciácky Brno, sign. A 39.

²⁰ Zvláštnym prípadom je údajný erb Nitrianskej diecézy vyobrazený v erbovej knihe Martina Schrota z r. 1581. Erb je tvorený štítom s dvojitým krížom, ktorý má horné rameno dlhšie. Na štíte je položená mitra a berla. *VRTEL*, ref. 2, s. 156.

²¹ Vyobrazenie pečate publikuje MÜLLER, ref. 13, s. 41–42.

padu značne líši, už v tomto dokumente čiastočne odráža pozíciu preláta v cirkevnej hierarchii. Erby arcibiskupov boli zas zobrazované ako štíty prevýšené mitrou, berlou a latinským krížom. V niektorých prípadoch bol použitý dvojitý kríž, ktorý bol prvotne určený výhradne patriarchom.²² Arcibiskupi mali za štítom umiestnený latinský kríž. U biskupov bola vždy spolu so štítom zobrazená mitra a berla.²³ Veľmi podobné vyobrazenia erbov našli uplatnenie aj v Richentalovej kronike. Príkladom je erb ostrihomského arcibiskupa Jána Kanižaia (1387–1418). Ten je tvorený štítom, na ktorom je položená mitra, sprevádzaný berlou a procesiovým krížom.²⁴

V 15. storočí sa značne rozšírilo zobrazovanie kardinálskeho klobúka. Ten však, na rozdiel od ďalších pontifikálií, nadhlo zostal výhradnou súčasťou erbu kardinálov. To dokladá množstvo príkladov z Uhorska, ale i z ďalších európskych krajín.²⁵ V erbe ostrihomského arcibiskupa Hypolita d'Este (1487–1497) z roku 1488 sa nachádza len rodový erb sprevádzaný nad štítom krížikom a prevýšený mitrou.²⁶ Po menovaní za kardinála v roku 1497 začal používať erb, doplnený o kardinálsky klobúk s ôsmimi strapcami na každej strane.²⁷ Rovnako aj ostrihomský arcibiskup Tomáš Bakóc (1497–1521) do svojho menovania používal len erb tvorený štítom a procesiovým krížom.²⁸ V kardinálskej pečati však už zobrazil štít s krížom prevýšený klobúkom s deviatimi strapcami na každej strane.²⁹

Koncom 15. storočia sa v heraldike rozšírilo používanie liturgickej pokrývky hlavy – mitry. Pre koniec stredoveku bol typický erb jágerského biskupa Urbana Dóciho z roku 1486. Ten je tvorený štítom s rodovým erbom prevýšeným veľkou mitrou.³⁰ V 16. storočí sa okrem mitry stala dôležitou súčasťou erbu biskupa aj berla. Tak to možno vidieť v erbe administrátora Nitrianskej

²² Napríklad Jean de La Rochetaillée, biskup v Gené a jeruzalemský patriarcha (1418–1422), používal erb tvorený len štítom, za ktorým sa nachádza dvojramenný kríž. GALBREATH, D. L. *Handbüchlein der Heraldik*. Lausanne 1930, s. 160, obr. 311.

²³ MCCARTHY, M. F. *A Manual of Ecclesiastical Heraldry. Catholic, Anglican, Lutheran, Presbyterian and Orthodox*. Sydney 2005, s. 52–55.

²⁴ Erb arcibiskupa Jána Kanižaia je vyobrazený v PAPONOVÁ, M. – ŠMAHEL, F. – DVORÁKOVÁ, D. *Kostnická kronika*. Budmerice 2009, s. 210.

²⁵ Erb kardinála Petra de Cros (1383–1388) na svorníku kostola v Avignone má 5 strapcov. Rímsky kardinál Adam Easton (1398) zobrazil vo svojom erbe už 10 strapcov. Z r. 1420 poznáme erb zosadeného pápeža Jána XXIII. ako kardinála s erbom tvoreným štítom a klobúkom so siedmimi strapcami na každej strane. Pozri HEIM, ref. 1, s. 69; GALBREATH, ref. 22, s. 91, 118; MCCARTHY, ref. 23, s. 52.

²⁶ VRTEL, ref. 2, s. 127.

²⁷ HEGEDÚS, A. (ed.) *Megpecsételt Történele. Közöpkori Pecsétek Esztergomból*. Esztergom 2000, s. 124.

²⁸ HEGEDÚS, ref. 27, s. 125; BODOR, ref. 14, s. 59, tab. XVI, č. 77.

²⁹ HEGEDÚS, ref. 27, s. 126; BODOR, ref. 14, s. 59–60, tab. XVII, č. 78. Ilustrácia tejto pečate sa nachádza v diele PÉTERFFY, C. *Sacra concilia Ecclesiae Romano-catholicae in Regno Hungariae*. Vol. I. Pózsonii 1741, zložka C_{1b}.

³⁰ Pečať je uložená v *Archíve Spišského biskupstva* v Spišskom Podhradí, f. Hodnoverné miesto – Spišská kapitula, Scrinium (ďalej Scr.) 10, Fascikel (ďalej Fasc.) 2, Číslo (ďalej No.) 2. Perokresbu publikuje VRTEL, ref. 1, s. 127.

Obr. 6. Erb Mikuláša Oláha

diecézy Pavla Abstemia Bornemisu (1557–1579).³¹ Rovnaká schéma biskupského erbu však bola typická aj v ostatných európskych krajinách.³² Arcibiskupi, ktorí neboli kardinálmi, zobrazovali za erbovým štítom procesiový kríž prevýšený mitrou, ako to bolo aj v prípade ostrihomskeho arcibiskupa Mikuláša Oláha (1545–1568) (obr. 6).³³ Mitra spolu s berlou našla svoje uplatnenie najmä v 17. a 18. storočí aj v erboch opátov a opátstiev. Tieto erby vznikali často pod vplyvom barokového a rokokového umeleckého vkusu. Typické bolo časté dopĺňanie erbov postavičkami anjelov. Tí často slúžili ako „nosiči“ pontifikálií. Niekedy držali v ruke berlu a najmä na ich hlavách spočívala mitra, ako v prípade erbu kláštora v nemeckom Urspergu.³⁴

Úpadok novovekého heraldického umenia mal často za následok, že vznikali nové zložité, niekedy až neheraldicky pôsobiace a ťažko čitateľné erby. Súčasťou cirkevných erbov sa čoraz častejšie stávali úplné šľachtické erby doplnené o príslušné cirkevné symboly. V nemeckom prostredí tvorili osobitnú skupinu erby (arci)biskupov-kurfirstov. Tí používali úplné šľachtické erby, doplnené o pontifikálie. Mitra však už nestála samostatne nad štítom, ale dostala sa na jednu z pri-

³¹ Pečať z r. 1567 je uložená v Štátnom archíve v Bytči (ďalej ŠA By), f. Zbierka listín (ďalej ZL), Signatúra (ďalej Sign.) L 2 No. 69.

³² Ako príklad nám môžu poslúžiť erby poľských biskupov 16. storočia Martina Bialobrzkého, Macieja Drzewického, a Andrzeja Jerina. V ich heraldických exlibrisoch je vždy erb tvorený renesančným štítom, na ktorom je položená mitra a spoza štítu vyrastajúca hlavica berly. Vyobrazenia publikuje CHWALEWIK, E. *Exlibrisy polskie szesnastego i siedemnastego wieku*. Wrocław 1955, s. 14, 31, 33, obr. príloha č. 3, 8, 11.

³³ Erb M. Oláha publikuje BUCKO, V. *Mikuláš Oláh a jeho doba 1493–1568*. Bratislava 1940, b. s. Erby ďalších ostrihomských arcibiskupov L. Salku a P. Várdaia s rovnakou schémou publikuje BEKE, M. (ed.) *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Budapest 2003, s. 434–435.

³⁴ LEININGEN-WESTERBURG, K. E. *Deutsche und österreichische Bibliothekzeichen, Exlibris*. Leipzig, 1982. (faksimile pôvodného stuttgartského vydania z r. 1901), s. 307.

Obr. 7. Exlibris Daniela Brendela von Hohenburg

(1596–1607) používal vo svojej pečati štít prevýšený mitrou a berlou.³⁹ Keď sa stal ostrihomským arcibiskupom a získal kardinálsku hodnosť (1607), bol upravený aj jeho erb.⁴⁰ Kartuša bola prevýšená krížom, ale už nie na jednej zo strán, ale v centrálnej časti. Okrem toho bol nad ňou umiestnený klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Po stranách kartuše sú dvaja anjeli v úlohe štítonosičov. Zmena nastala aj v samotnom erbovom štíte. Dosiť u Forgáčovcov dôsledne používaný erb, teda korunovaná panna vyskakujúca z koruny, už netvorí jedinú náplň erbu, ale je umiestnená len v ľavej polovici štítu. Pravú polovicu vyplňa erb pápeža Pavla V. (1605–1621). Ten menoval Františka Forgáča za kardinála.⁴¹ Ide o jeden zo vzác-

lieb ako súčasť klenotu. Často bola spre-
vádzaná aj odznakom temporálnej moci,
ktorým bol meč.³⁵ Typickým príkladom je
erb mohučského arcibiskupa Daniela Bren-
dela von Hohenburg (1555–1582) (obr. 7).³⁶

Prípados „zosvetštenia“ erbov pribudlo
v tomto období aj v Uhorsku. Kaločský ar-
cibiskup Demeter Neporadzský (Napragy)
(1607–1619) používal erb tvorený kartu-
šou, na ktorej bola položená prilba s pri-
krývadlami. Na prilbe v podobe klenotu
umiestnil mitru a za ňou skrižený kríž
a berlu.³⁷ V uhorskej heraldike nejde o oje-
diný prípad takéhoto postavenia mitry na
mieste klenotu a hojne sa s ním môžeme
stretnúť v priebehu celého 17. storočia.³⁸

V prvej polovici 17. storočia sa v Uhorsku
pomerne dôsledne dodržiavala zmena mimo-
štitových súčastí erbu pri zmene pozície ma-
jiteľa v cirkevnej hierarchii. Napríklad Fran-
tišek Forgáč v pozícii nitrianskeho biskupa

³⁵ MCCARTHY, ref. 23, s. 64–65.

³⁶ LEININGEN-WESTERBURG, ref. 34, s. 320.

³⁷ Pečať z r. 1612 je umiestnená v *ŠA By*, f. Turzovský komposesorát (ďalej TK), č. 400. Erbom tohto arcibiskupa sa zaoberal VRTEL, ref. 1, s. 156; NOVÁK, J. *Rodové erby na Slovensku I. Kútbyňiho zbierka pečatí*. Bratislava 1980, s. 178–179, tab. V, č. 2 a tab. XXIII, č. 5.

³⁸ Príkladom môžu byť erby spišských prepoštov Ladislava Hosutótiho (1633) a Jána Pálfalvaia (1656). Pečate sú uložené v *Štátnom archíve v Levoči* (ďalej *ŠA Le*), f. Súkromný archív Spišskej kapituly (ďalej SaSk), Oddelenie (ďalej Odd.) 24. Škatuľa (ďalej Šk.) 207, Fasc. 4. Literatúra uvádza aj erby biskupov Jána Kériho z r. 1685 a Štefana Dolnyho z r. 1700. Porovnaj VĚGH, Gy. *Egyházi méltóság jelvényei magyarországi főpapok címereiben*. In *Turul*, roč. 54, 1936, č. 1–2, pozn. 6.

³⁹ Pečať z r. 1597 je uložená v *Arcibiskupskom archíve v Trnave*, f. Acta veteris archivi.

⁴⁰ Pečať z r. 1611 je uložená v *ŠA Le*, f. SaSk, Scr. 1, Šk. 1, Fasc. 2. Inú pečať s rovnakou koncepciou publikuje NOVÁK, ref. 37, tab. XXXI, č. 11.

⁴¹ Hornú polovicu deleneho štítu vyplňa orol a dolnú korunovaný drak. Vyobrazenie erbu publikuje GALBREATH, ref. 1, s. 96.

nych príkladov včlenenia pápežského erbu do erbu preláta.

V 2. polovici 17. storočia nastali dôležité zmeny, ktoré výrazne ovplyvnili najmä erby nižších klerikov. Francúzski heraldici sa pokúsili o vytvorenie systému, ktorý by na základe farby klobúka a počtu strapcov v erbe vyjadril hodnosť klerika v cirkevnej hierarchii.⁴² Klobúk prestal byť výsadnou súčasťou erbov kardinálov a dostal sa do erbov všetkých klerikov. Najskôr ho prijali arcibiskupi, ktorí neboli kardinálmi, napr. Juraj Slepčiansky (Pohronec) (1666–1685).⁴³ Postupne v 2. polovici 17. storočia prenikol klobúk aj do erbov nižších klerikov. Jedným z príkladov je erb Gabriela Hevenešiho, dekana Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity (1689–1691) (obr. 8).⁴⁴ V jeho erbe ide o prienik hned'

Obr. 8. Exlibris Gabriela Hevenešiho

niekoľkých nových prvkov. Tie sa stali typickými najmä v 18. storočí. Erb bol tvorený kartušou s rodovým erbom, na ktorej spočívala prilba s korunou, z ktorej vyrastá trojica ruží. Po stranách kartuše sa nachádzajú vpravo mitera a vľavo privrátená berla. Celá kompozícia je prevýšená klobúkom s tromi strapcami na každej strane.

Pontifikálie, predtým typické len pre erby biskupov, sa pomerne rýchlo rozšírili medzi kanonikmi kapítúl. Množstvo takýchto erbov narastalo najmä v 17. a 18. storočí. Špecifikom kapítúl v habsburskej monarchii bolo aj používanie kanonických náprsných dekorácií. Tie boli vkladané aj pod štít kanonického erbu. Je pravdepodobné, že zobrazovanie berly a mitry v erboch súviselo s reálnym používaním týchto pontifikálií. Tie smeli kanonici často používať z dôvodu ich titulov ako riadnych, resp. čestných opátov, prepoštov, resp. iných infulovaných prelátov. Napríklad Pavol Beznák v pozícii ostrihomského kanonika používal len šľachtický erb s dekoráciou.⁴⁵ Po menovaní za opáta doplnil erb o pontifikálie, ktoré umiestnil na okraje prikrývadiel.⁴⁶ Erb často prevy-

⁴² V 2. polovici 17. storočia sa Pierre Palliot, François-Claude Menestrier a niektorí ďalší autori na základe starších rukopisov pokúsili o vytvorenie systému, ktorý by na základe farby a počtu strapcov na hodnostných klobúkoch nad štítmí určoval postavenie nositeľa v cirkevnej hierarchii. To dokazuje, že v tomto období už klobúk nie je chápaný len ako symbol kardinálskej hodnosti, ale postupne sa stáva symbolom všetkých klerikov. Bližšie pozri HEIM, ref. 1, s. 70.

⁴³ Pečať z r. 1676 je uložená v ŠA Le, f. SaSk, Ser. 1, Šk. 2, Fasc 4. Publikuje ju aj BEKE, ref. 33, s. 437.

⁴⁴ Exlibris publikuje JANKOVIČ, L. *Exlibris a supralibros na Slovensku v 16. – 19. storočí*. Martin 2004, s. 90.

⁴⁵ Ref. 44, s. 109.

⁴⁶ Ref. 44, s. 109. Množstvo ďalších príkladov sa nachádza na nástenných kalendároch vytvore-

Obr. 9. Pečať Antona Beréniho

šoval klobúk, takmer výlučne so šiestimi strapcami na každej strane. Tieto pravidlá sa však mohli v rôznych kapitulách líšiť.⁴⁷ Obdobou kanonických dekorácií bola v niektorých prípadoch aj prepošská reťaz s pektorálom. Z nášho územia poznáme erbovú pečať z 19. storočia, ktorá patrila novomestskému prepoštovi Antonovi Berénimu (obr. 9).⁴⁸ Erb v nej sa líši od klasického kanonického erbu len použitím prepoštskej reťaze s krížom namiesto kanonickej dekorácie.

V 18. storočí nastali dôležité zmeny aj v erboch uhorských arcibiskupov. Pravdepodobne za episkopátu ostrihomského arcibiskupa a kardinála kniežat'a Kristiána Augusta (Saského) (1707–1725) sa udomácnila v erboch uhorských arcibiskupov kniežacia koruna a plášť.⁴⁹ Táto zmena bola zrejme spôsobená nemeckým pôvodom K. Augusta, ktorý do Uhorska priniesol heraldické zvyky z domáceho prostredia. Od tohto obdobia sa však kniežacia koruna a z nej splyvajúci plášť spolu s klobúkom s desiatimi strapcami na každej strane natrvalo stali súčasťou erbov ostrihomských arcibiskupov. Pri zmene pozície preláta sa menili aj formálne náležitosti erbu. Jágerský biskup František Barkóci (1745–1761) používal kartušu s rodovým erbom, na ktorej sa nachádza listová koruna sprevádzaná po stranách mitrou a berlou. Všetko je prevýšené klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane.⁵⁰ Po menovaní za ostrihomského arcibiskupa v roku 1761 na štít umiestnil kniežaciu korunu, z ktorej splyva plášť, za štítom v strede položil patriarchálny kríž. Zo zeleného klerického klobúka na šnúrach už visí nie šesť, ale desať strapcov na každej strane (obr. 10).⁵¹ Novou súčasťou erbu arcibiskupa sa stal aj Rad svätého Štefana, ktorý mu udelila panovníčka Mária Terézia (1740–1780).

ných pre Ostrihomskú kapitolu sídliaču v Trnave. Bližšie pozri RADVÁNI, H. Ilustrácie trnavských kalendárov v 18. storočí. In *Vlastivedný časopis*, roč. 25, 1976, č. 1, s. 84–87.

⁴⁷ Pri analýze pečatí a erbov spíšskych kanonikov sa napríklad s umiestnením kanonickej dekorácie pod štítom nestretávame. Rovnako ani v známych erboch kanonikov Košickej kapituly sa dekorácia neuplatnila. Pozri ZUBKO, P. *Dejiny Košického arcibiskupstva I. Dejiny Košickej kapituly (1804–2001)*. Prešov 2003, s. 57–61; ZUBKO, P. *Cirkevná heraldika v Košickej arcidiecéze*. Košice 2008, s. 89–91.

⁴⁸ Pečať z r. 1847 je uložená v *Štátnom archíve v Nitre* (ďalej ŠA Nr), f. Prepošstvo v Novom Meste nad Váhom, Šk. 3.

⁴⁹ Vyobrazenie erbu sa nachádza na pečatí z r. 1711 uloženej v ŠA Le, f. SaSk, Odd. 23, Šk. 206, Fasc. 1.

⁵⁰ Supralibros pochádza z *Archívu Arcibiskupského úradu v Košiciach* (ďalej AACass), f. Zbierka kníh.

⁵¹ Farebné vyobrazenie arcibiskupovho erbu sa nachádza na pluviale uloženom v AACass, f. Zbierka liturgických odevov.

V súvislosti s arcibiskupským erbom je potrebné spomenúť ešte jeden prvok. Tým je najdôležitejší liturgický symbol arcibiskupa metropolitu – pálium. Napriek rozšíreniu v európskej cirkevnej heraldike našiel tento odznak moci v uhorskom prostredí len sporadické uplatnenie. Zriedkavou výnimkou je exlibris kaločského arcibiskupa Gabriela Patačiča (1733–1745) z roku 1735 (obr. 11).⁵² V jeho heraldickej knižnej značke sa odráža dobový vkus charakteristický vkladáním všetkých pontifikálií a insígnií, ktoré vôbec prelát mohol použiť v erbe. Za kartušou s rodovým erbom sa nachádza skrížený kríž a berla. Nad tým je umiestnené arcibiskupské pálium, na ktorom je položená grófska koruna a na nej mitra. Všetko je prevýšené klobúkom s desiatimi strapcami na každej strane.

Postupne prenikol procesiový kríž do erbov bežných biskupov. Ak biskup používal úplný šľachtický erb, kríž sa dostal na miesto určeného pre mitru. Tá bola potom umiestnená priamo na mieste klenotu. Príkladom je erb päťkostolského biskupa Juraja Klimu (1751–1777).⁵³ Inú podobu biskupského erbu z tohto obdobia možno sledovať u spišského biskupa Karola Salbecka (1776–1785) (obr. 12).⁵⁴ Erb tvorí štvrtý štít. V prvom a štvrtom poli je pravdepodobne sakrálna stavba (kostol) s krížom na veži.⁵⁵ V druhom a treťom poli sa nachádza loď. Na štíte je položená otvorená turnajová prilba, z ktorej spod koruny splývajú prikrývadlá. Na nich sa

Obr. 10. Erb Františka Barkóciho

Obr. 11. Exlibris Gabriela Patačiča

⁵² Exlibris sa nachádza v knižných fondoch rehole piaristov v Nitre (ďalej KFRP), Sign. Ms Ba Pr 1118.

⁵³ Heraldický exlibris publikuje JANKOVIČ, ref. 44, s. 115.

⁵⁴ Erbová pečať z r. 1780 je uložená v ŠA Le, f. SaSk, Scr. 11, Šk. 25, Fasc. 6.

⁵⁵ Podľa Siebmachera ide o vyobrazenie hradu, v pečati biskupa K. Salbecka však vďaka identifikovateľnej veži s krížom ide o kostol. Nedá sa vylúčiť, že biskup vyobrazil namiesto rodového heraldického symbolu práve budovu svojho katedrálneho kostola. Pozri SIEBMACHER, J. – CSERGHEÓ, G. *Wappenbuch des Adels von Ungarn sammt den Nebenländern des St. Stephans Krone*. Nürnberg 1885–1892, CD-ROM, heslo Salbeck v. Petris.

Obr. 12. Pečať Karola Salbecka

Obr. 13. Pečať Ladislava Zábojského

nachádza vpravo mitra a vľavo odvrátená berla. Na korune sa nachádza klenot tvorený párom orlích krídel, medzi ktorými vyrastajú tri ruže na samostatných stopkách. Nad štítom sa vznáša klobúk so šiestimi strapcami na každej strane.

Oveľa častejšie najmä v 19. storočí už biskupi používali len štít, za ktorým sa v strede nachádza procesiový kríž a po stranách mitra a berla. Nad tým bol umiestnený klobúk so šiestimi strapcami na každej strane, tak ako je to u spišského biskupa Ladislava Zábojského (1850–1870) (obr. 13).⁵⁶

Dosiaľ sme sa venovali najmä osobným erbom cirkevných predstaviteľov. Už bolo povedané, že v Uhorsku sa s erbami cirkevných inštitúcií stretávame len výnimočne. V stredoveku sme sa pravidelne stretávali s pečaťami opátstiev a konventov. Ich obsah bol však tvorený hagiografickým, respektíve zriedkavejšie architektonickým motívom. Heraldika stála na okraji a jej väčšie rozšírenie bolo možné sledovať až v období novoveku.⁵⁷ Pritom išlo najmä o erby opátstiev či prepoštiev najvýznamnejších reholí. Tu možno spomenúť napríklad erb pannonhalmských benediktínov,⁵⁸ alebo erb rehol'ného domu paulínov v Pešti z 18. storočia.⁵⁹ Zaujímavú problematiku predstavujú erby v pečatiach

generálnych a kapitulných vikárov Ostrihomskej arcidiecézy z 18. a 19. storočia. Pravidelne sa u nich stretávame s identickým erbom, ktorý možno považovať (vzhľadom na jeho nemennosť) za erb inštitucionálny. Ten tvorí postava sv. Vojtecha umiestnená v kartuši. Na kartuši je položená otvorená listová koruna. Erb je prevýšený klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane.⁶⁰ Rovnakú koncepciu a podobu erbu má aj pečať generálneho vikára

⁵⁶ Pečať je z r. 1861 a je uložená v ŠA Le, f. SaSk, Odd. 21, Šk. 188, Fasc. 3.

⁵⁷ Jednou zo vzácných výnimiek je erb hrnskobenedického benediktínskeho kláštora zo 14. storočia, ktorý sa nachádza na apside kláštorného kostola. Publikuje ho VRTEL, ref. 2, s. 104.

⁵⁸ Erb pannonhalmskej kongregácie benediktínov publikuje ZEMENE, R. Benediktíni na Slovensku a ich symbolika. In ŠIŠMIŠ, M. (ed.) *Heraldika na Slovensku*. Martin 1997, s. 149.

⁵⁹ Heraldický exlibris z r. 1774 sa nachádza v KFRP, Sign. PINC 738/XVIII.

⁶⁰ Pečať z r. 1768 sa nachádza v ŠA Le, f. SaSk, Scr. 23, Šk. 206, Fasc. 2.

trnavského dištriktu (obr. 14).⁶¹ Umiestnenie hodnostného klobúka nad inštitucionálnym erbom je pre nás zaujímavé aj z pohľadu živej heraldiky. Naznačuje totiž, že v Uhorsku sa v 18. storočí stal klobúk symbolom hodnosti nielen v erbe cirkevného hodnostára, ale i v erbe cirkevného úradu (inštitúcie). V niektorých prípadoch si cirkevné inštitúcie privlastnili aj erby z komunálnej heraldiky. V Košickej diecěze boli napríklad prijaté za erby archidiaconátov erby žúp, na ktorých územiach sa archidiaconáty rozprestierali. Spolu potom prevýšené príslušnými pontifikáliami v „zduženom“ erbe vytvorili akoby erb diecězy, ktorý je známy od roku 1907.⁶²

Obr. 14. Pečať generálneho vikára trnavského dištriktu

Načrtnutý prehľad poukazoval najmä na zmeny, ktoré sa týkali formálnej podoby cirkevných erbov. Dôležitou otázkou heraldiky je však aj výskum vnútornej štruktúry erbu, teda pôvod samotného erbu, jeho štítových znamení a podobne. Hovorili sme, že od stredoveku predstavoval základ erbu vysokého cirkevného predstaviteľa najmä štít s rodovým šľachtickým erbom. Ten bol v rôznych obdobiach doplnený o ďalšie typické mimoštítové súčasti. Vzácné sa stretávame so zásahmi do podoby štítových znamení tak, ako to bolo v spomínanom erbe arcibiskupa F. Forgáča, ktorý včlenil do svojho erbu erb pápeža Pavla V. Niekedy sa v erbe preláta odrazili aj svetské funkcie majiteľa. Hodnosť ostrihomskeho župana vyjadril v erbe arcibiskup Imrich Esterházi (1725–1745).⁶³ Rodový grófsky esterháziiovský erb je umiestnený v druhom a treťom poli štvrtého štítu, prvé a štvrté pole vyplňa erb Ostrihomskej župy. V 19. storočí už prenikali klerici nešľachtického pôvodu do vysokých cirkevných funkcií. S tým je spojený vznik rôznych osobných erbov, ktoré si majitelia navrhovali často sami a súvisia s ich náboženským cítením či svetonázorom. Časté bolo aj delenie štítového pol'a na viacero častí. Do nich potom boli vkladané rôzne cirkevné symboly, ale i komunálne erby a podobne. Napríklad rábsky biskup Leopold Váradý štítové pole svojho erbu delil.⁶⁴ V hlave štítu sa nachádza Madona s Ježiškom na rukách. Dolná časť štítu je štiepená. Vpravo je umiestnený erb mesta Ráb a vľavo časť uhorského znaku s trojvrším, korunou a dvojkrížom. Nitriansky biskup Imrich Bende (1893–1911) v hornej časti erbového štítu umiestnil grécky kríž a v dolnej tri vrchy, pravdepodobne z uhorské-

⁶¹ Pečať z r. 1838 sa nachádza v ŠA Nr, f. Rímskokatolícky dekanský úrad v Mojmirovciach, Šk. 2.

⁶² ZUBKO, ref. 47, *Cirkevná heraldika*, s. 98.

⁶³ Pečať s erbom z r. 1738 je uložená v ŠA Le, f. SaSk, Scr. 11, Šk. 25, Fasc. 6.

⁶⁴ Erb sa nachádza na hlavičkovom papieri v *Archíve Nitrianskeho biskupstva*.

Obr. 15. Erb Jozefa Feranca

ho štátneho znaku.⁶⁵ Erb teda vyjadruje biskupské heslo *Deus et Patria*. V niektorých krajinách sa už v 18. storočí stretávame s včleňovaním rehoľných symbolov do erbov prelátov. V Uhorsku sa s týmto zvykom častejšie stretávame v 19. storočí. Napríklad ostrihomský arcibiskup a kardinál Klaudius Vasari (1891–1912) používal erb rehole benediktínov, tvorený dvoma štítmí doplnenými o všetky nevyhnutné súčasti erbu klerika.⁶⁶

Jednoduchí kňazi nešľachtického pôvodu od 18. storočia svojimi erbami napodobňovali šľachtické erby. Z formálneho hľadiska vyzerali ako šľachtické. Za štítové znamenie a klenot si však majitelia vyberali najmä náboženské motívy. Často je v nich zobrazený Baránok Boží, pelikán, kríž, hostia, kalich a podobne. V niektorých

prípadoch majitelia vyplnili štítové pole iniciálkami svojho mena. To možno vidieť v pečati spišského kanonika Jána Valenčíka.⁶⁷ Erb tvorí ovál s iniciálami majiteľa erbu, ktorý je prevýšený klobúkom so strapcami. Často ide o kombináciu náboženského motívu s iniciálami. Takým prípadom je erb ripňanského farára a dekana Petra Dávida.⁶⁸ Niekedy boli zobrazené dva ovály. V jednom boli iniciály majiteľa erbu a v druhom cirkevné motívy, ako je to v prípade tokajského farára Pavla Mokraja.⁶⁹ Do 19. storočia sa s klobúkom u farského kleru stretávame pomerne zriedka. Naopak oveľa častejším javom bolo používanie pečatí, v ktorých sa nachádzali fragmenty z erbov (resp. cirkevné symboly) voľne umiestnené v pečatnom poli. Napríklad v erbe nitrianskeho farára Jozefa Horvátha sa nachádza kalich sprevádzaný palmovými ratoľstami.⁷⁰

Najsmutnejšiu etapu pre cirkevnú heraldiku predstavovalo 20. storočie. Erby boli väčšinou tvorené bez heraldického a umeleckého vkusu. Hoci sa postupne upustilo od hagiografických motívov, erbové znamenia sú i tak ťažko čitateľné. Medzi biskupmi bolo obľúbené používanie erbov s rôzne delenými štítovými polami bez heraldickej logiky. Jedným z prvých príkladov obrody cirkevnej he-

⁶⁵ Erb sa nachádza na kalichu biskupa Bendeho, ktorý je súčasťou Biskupského pokladu Nitrianskeho biskupstva.

⁶⁶ Erb sa nachádza v diele *Rituale Strigoniense*. Strigonii 1907, s. 1.

⁶⁷ Pečať z r. 1838 je uložená v ŠA Le, f. SaSk, Odd. 21, Šk. 188, Fasc. 3.

⁶⁸ Pečať z r. 1809 je uložená v ŠA Nr, f. Františkáni v Nitre (ďalej FN), Šk. 10.

⁶⁹ Príkladom môže byť erb Pavla Mokraia, tokajského farára, z r. 1688. Pečať je uložená v ŠA Le, f. Spišské prepošstvo, Capsa 17, Fasc. 6.

⁷⁰ Pečať z r. 1808 je uložená v ŠA Nr, f. FN, Šk. 10.

raldiky u nás je erb banskobystrického biskupa Jozefa Feranca (1973–1990) (obr. 15). Erb navrhol prof. Jozef Novák a nakreslil akademický maliar Vincent Hložník.⁷¹ Štítové pole erbu je štvrtené. V prvom a štvrtom poli je umiestnený erb diecézy a v druhom a treťom poli erb biskupa. Mimoštítové prvky erbu nie sú síce v súlade s cirkevnoheraldickými zásadami, ale i tak tomuto erbu vzhľadom na jeho umeleckú i heraldickú kvalitu patrí špecifické miesto.⁷² Zásadné zmeny v oblasti cirkevnej heraldiky u nás nastali v 80. rokoch 20. storočia. Dôležitý podiel na tom mal Zdenko Alexy. Ten – ako heraldik i výtvarník – svojou tvorbou vniesol do cirkevnej heraldiky nové dôležité prvky. Jeho tvorbe sa budeme obšírne venovať v nasledujúcich častiach práce.

⁷¹ Erb publikuje *Schématizmus slovenských katolíckych diecéz*. Bratislava 1978.

⁷² Erb diecézy je tvorený písmenom X a osobný erb predstavuje holubica v štíte. Nad štítom chýba klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Naopak naviac sú tu zobrazené pontifikálie berla a mitra. Tie boli ako súčasť erbu biskupa zrušené pápežom Pavlom VI. v inštrukcii z 31. marca 1969, Pars. 2 – Tituli atque Insignia. In *Acta Apostolicae Sedis LXI*. Typis polyglottis Vaticanis 1969.

CIRKEVNO-HERALDICKÁ TVORBA ZDENKA ALEXYHO

Hoci sa Zdenko Alexy počas svojej dlhoročnej dráhy heraldika venoval viacerým oblastiam, najvýraznejšie sa presadil v oblasti cirkevnej heraldiky. Z koncepčného hľadiska východiskovou osobnosťou, ktorá asi najvýraznejšie formovala jeho prácu na tomto poli, bol Mons. Bruno B. Heim (1911–2003).⁷³ Základné zásady, ktoré tento heraldik presadzoval v oblasti heraldiky, našli uplatnenie vo väčšine prác Z. Alexyho.

Azda najvýznamnejšia je zásada, podľa ktorej v erboch cirkevných hodnostárov na čele diecéz má byť erb diecézy (u diecéznych biskupov) kombinovaný s osobným erbom. Teda v prvom a štvrtom poli erb inštitucionálny a v druhom a treťom poli erb osobný.⁷⁴ U pomocných biskupov je to erb štiepený. V prvom poli sa nachádza erb diecézy a v druhom poli erb osobný. Podobný spôsob stvárnenia erbu našiel uplatnenie aj u administrátorov a generálnych vikárov diecéz, opátov, dekanov, správcov farností a podobne.

Aby takáto koncepcia mohla byť uvedená do praxe aj v stredoeurópskych podmienkach, bolo potrebné v prvom rade vytvoriť erby jednotlivých (arci)diecéz.⁷⁵ V rozmedzí sedemdesiatych až deväťdesiatych rokov 20. storočia vytvoril Zdenko Alexy postupne erby všetkých slovenských i niektorých českých a moravských (arci)diecéz. Pri koncipovaní týchto erbov vychádzal tvorca z viacerých alternatív. Primárne z patrocínia príslušnej (arci)diecézy či katedrálneho chrámu.⁷⁶ Okrem toho zo znaku pápeža, ktorý príslušnú (arci)diecézu erigoval.⁷⁷

⁷³ Bruno B. Heim (1911–2003) pochádzal z Oltenu (Švajčiarsko). Tento titulárny arcibiskup vynikal najmä ako významný cirkevný diplomat. Pôsobil na nunciatúrach vo Viedni, Bonne, neskôr v Škandinávii, Egypte a vo Veľkej Británii ako vôbec prvý nuncius v tejto krajine od reformácie. Osobitné miesto mu však patrí i v oblasti cirkevnej heraldiky. Pozornosť upútala už jeho dizertačná práca na tému heraldického práva a heraldických zvyklostí v cirkvi. Táto práca vyšla knižne v r. 1947. Bola niekoľkokrát prepracovaná a tiež publikovaná. Medzi rokmi 1947–1951 pôsobil vo vatikánskych diplomatických službách v Paríži. Tam sa dostal do blízkeho kontaktu s apoštolským nunciom A. G. Roncallim (neskorším pápežom Jánom XXIII.). Ten mu ako pápež ponúkol miesto hlavného herolda kúrie. To sa však, na veľkú škodu cirkevnej heraldiky, nestalo. Počas svojho plodného života ako výtvarník so svojráznym a smelým prejavom vytvoril veľké množstvo erbov cirkevných predstaviteľov (medzi nimi štyroch pápežov), ale i reprezentantov európskej aristokracie. Výber z jeho diel vytvorených vo Veľkej Británii ponúka práca *Armorial. Liber amicorum et illustrorum hospitium* (1981). Jeho neprekonaným a najdôležitejším dielom v oblasti cirkevnej heraldiky však zostáva práca *Heraldry in the Catholic Church. Its Origin, Customs and Laws* (1978). Spracované podľa ALEXY, Z. G. Bruno B. Heim 1911–2003. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 14, 2004, č. 1, s. 3–4.

⁷⁴ Ako už bolo spomenuté, nejde o nóvum, ale o prijatie heraldických zvyklostí, ktoré sa v priebehu 14. storočia vykrýštalizovali na západ od hraníc Uhorska. Pozri MÜLLER, ref. 13, s. 41–43.

⁷⁵ Ako je známe, v Uhorsku sa (arci)diecézy prezentovali erbom príslušného (arci)biskupa.

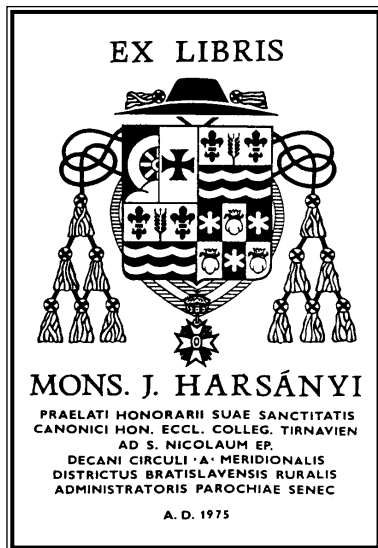
⁷⁶ Pozri erb Rožňavskej, Košickej, Kráľovohradeckej diecézy a Apoštolskej administratúry v Trnave.

⁷⁷ Pozri erb Spišskej, Rožňavskej, Košickej, Nitrianskej diecézy a Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy.

V jednom prípade bol do erbu arcidiecézy zahrnutý všeobecný cirkevný motív pália.⁷⁸ Ak sa vyskytol iný vhodný a pritom výstižný motív, použil ten. Ide napríklad o typickú architektúru alebo iné špecifikum.⁷⁹

Kvantitatívne najväčší priestor vo svojej tvorbe Zdenko Alexy venoval početným erbom a pečiatkam dekanátov a farností. Z koncepcného hľadiska je veľmi dôležitá snaha vytvoriť v prvom rade erby dekanátov ako vyšších správnych celkov (arci)diecéz. Pri ich tvorbe uplatňoval viacero koncepcií. Vychádzal z patrocínia farského kostola miesta, po ktorom je pomenovaný príslušný dekanát. Niekedy využil výskyt významnej cirkevnej inštitúcie, ktorá sa na území dekanátu v minulosti nachádzala, alebo vychádzal z jej pečate.⁸⁰ Ďalšou možnosťou je použitie symbolu z erbu príslušnej historickej župy, na území ktorej sa dekanát nachádza,⁸¹ alebo z erbu významnej svetskej vrchnosti, ktorá na tomto území dekanátu pôsobila. V niektorých prípadoch možno heraldicky stvárniť významnú stavbu na území dekanátu,⁸² ako i rôzne ďalšie špecifiká dekanátu.⁸³

Erby dekanátov nachádzajú potom uplatnenie aj priamo v erboch farností. Význam takéhoto postupu vidno najmä pri veľkom počte farností s podobnými patrocíniami.⁸⁴ Keď vychádzame z toho, že príslušnú farnosť najvýstižnejšie reprezentuje atribút jej svätého patróna, nastáva problém, ako vytvoriť erby farností tak, aby sa stereotypne neopakovali atribúty tých istých svätcov. Použitie atribútov jednotlivých svätcov namiesto vyobrazenia ich postáv je jedna zo zásad, ktorú neustále presadzoval a obhajoval B. Heim a kto-

Obr. 16. Exlibris s erbom J. Harsányiho

⁷⁸ Pozri erb Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy.

⁷⁹ Pozri erb Spišskej, Nitrianskej, Prešovskej diecézy a Ordinariátu Ozbrojených sil a Ozbrojených zborov SR.

⁸⁰ Pozri pečiatku s erbom dekanátu Banská Štiavnica.

⁸¹ Pozri pečiatky a erby dekanátov Košickej diecézy, Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy či pečiatky dekanátov Liptovský Mikuláš a Dolný Kubín v Spišskej diecéze.

⁸² Pozri pečiatku dekanátu Poprad.

⁸³ Širšie sa touto problematikou zaoberáme pri analýze erbov dekanátov Olomouckej arcidiecézy.

⁸⁴ V našich podmienkach sa veľmi často opakujú zasvätenia farských kostolov (a farností) hlavne Panne Márii, Svätej Trojici, Všetkým svätým, svätcom ako sv. Michal archanjel, sv. Peter a Pavol, sv. Ondrej, sv. Ján, sv. Júda a Tadeáš, sv. Bartolomej, sv. Jakub Starší, sv. Katarína Alexandrijská, sv. Vavrinec, sv. Alžbeta, sv. Štefan Uhorský a sv. Ladislav (uhorskí králi), sv. Martin z Tours, sv. Mikuláš, sv. Kliment, sv. Anton atď. Blížšie pozri JUDÁK, V. – POLÁČIK, Š. *Katalóg patrocínii na Slovensku*. Bratislava 2009.

Obr. 17. Exlibris s erbom J. Dočekala

vloženie erbu dekanátu do štítového poľa erbu farnosti. Inou alternatívou je tiež erbová kompozícia pozostávajúca z hlavného štítu s erbom farnosti a z vedľajších štítov.

Erby dekanátov a farností nachádzajú najvýznamnejšie uplatnenie v pečiatkach používaných v administratíve. Aby sa predišlo stereotypom a častému opakovaniu tej istej schémy, snaží sa Z. Alexy pristupovať k navrhovaniu jednotlivých pečiatok podľa možnosti individuálne a originálne. V pečiatkach nachádzajú potom široké uplatnenie nielen erby samotných farností, ale i erby dekanátov (ak nie sú zahrnuté priamo v štíte erbu farnosti), diecéz, reholí atď. Tieto znaky v podobe menších štítkov sú umiestnené po stranách erbu farnosti, nad alebo pod ním. V niektorých prípadoch už samotná pečiatka predstavuje rámeč, do ktorého sú umiestnené jednotlivé figúry z erbu farnosti.

Práve použitie znakov reholí je zaujímavým obohatením poľa pečiatky. Tieto znaky sú v pečiatke zahrnuté vtedy, keď sa na území farnosti v minulosti nachádzalo alebo sa dosiaľ nachádza významné opátstvo či kláštor. Respektíve farnosti boli podriadené niektorej z týchto ustanovizní ako cirkevnej vrchnosti. Ako príklad môže poslúžiť množstvo rehol'ných spoločenstiev na území Spišskej diecézy. Významnou cirkevnou inštitúciou bolo v stredoveku cisterciacké opátstvo v Spišskom Štiavniku.⁸⁵ Ďalšími rehol'ami, ktoré dosiahli významné postavenie, boli kartuziáni⁸⁶ a františkáni.⁸⁷ Osobitnú skupinu tvo-

rú vo svojej tvorbe dôsledne rešpektuje aj Z. Alexy. Heraldicky vhodne stvárnených atribútov jednotlivých svätcov je však len obmedzené množstvo. V niektorých prípadoch je teda potrebné uplatniť ako sprievodný prvok hlavnej figúry atribút svätca, ktorému je zasvätený filiálny kostol. Inokedy je možné využiť starú pečať, ak je heraldicky akceptovateľná. Pri koncipovaní erbu sa môže uplatniť aj prítomnosť významnej rehole (opátstva, prepoštstva a pod.), ktorá na území farnosti v minulosti pôsobila. Pri všetkých takýchto zaujímavých možnostiach však stále ostáva veľa farností, kde možno vychádzať len z farského patrocínia. V tomto prípade je najvhodnejším spôsobom, ako zachovať jedinečnosť farského erbu,

⁸⁵ Znak tejto rehole našiel uplatnenie v pečiatkach všetkých farností, ktoré sa na území bývalého kláštora nachádzajú. Pozri napr. pečiatky farností Hranovnica, Jánovce a Výdrník.

⁸⁶ Znak rehole je umiestnený v pečiatke farnosti Lechnica, Reľov, Spišská Stará Ves a Spišské Matiašovce.

⁸⁷ Pozri pečiatku farnosti Okoličné.

ria križiacke rády, ktoré pôsobili na území Spiša. Patria medzi ne templári,⁸⁸ kanonici Baziliky Svätého hrobu v Jeruzaleme⁸⁹ a strážcovia Svätého hrobu.⁹⁰ Na území Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy medzi najvýznamnejšie rehol'né spoločnosti patrili benediktíni,⁹¹ paulíni⁹² a františkáni.⁹³ Aj ich rehol'ná symbolika sa odrazila v pečiatkach jednotlivých farností.

Osobitný problém predstavuje použitie hodnostných klobúkov a celkovo timbrovanie erbov v prípade cirkevných právnických osôb. Táto problematika dosiaľ nebola uspokojivo vyriešená. V súčasnosti sa javí ako vhodné zachovať podobnú schému ako pri osobných erboch aj pri erboch jednotlivých správnych celkov. To znamená, že v erbe farára i farnosti použiť čierny klobúk s jedným čiernym strapcom atď. Tým sa zabezpečí prehľadnosť a ľahká identifikovateľnosť erbov z hľadiska pozície v cirkevnej štruktúre. Takéto používanie kňazského klobúka pri cirkevných inštitúciách má oporu aj v uhorských heraldických zvyklostiach, ako sme na to upozornili v prípade erbov generálnych vikárov Ostrihomskej arcidiecézy.

Oblasťou, v ktorej môže cirkevný heraldik asi v najväčšej miere prejaviť svoju kreativitu, je tvorba osobných erbov klerikov. V prípade Zdenka Alexyho je to najmä tvorba heraldických exlibrisov a úradných pečiatok cirkevných hodnostárov. Exlibrisom na atraktivnosti pridáva aj skutočnosť, že veľké množstvo z nich bolo vytvorených plnofarebne. To umožňuje jednotlivým heraldickým figúram naplno vyniknúť.

Z hľadiska koncepcie tvorby exlibrisov sa objavujú v tvorbe Zdenka Alexyho dve základné heraldické schémy. Prvou je stvárnenie osobného erbu preláta. Tento spôsob sa vyskytuje najmä v erboch tých klerikov, ktorí nie sú na čele správnych celkov, ale v rámci cirkevnej štruktúry majú špecifické zaradenie. Ide najmä o profesorov kňazských seminárov, kanonikov, biskupských ceremoniarov, archivárov, cirkevných sudcov a podobne.⁹⁴

V oveľa väčšej miere sa uplatnila koncepcia tvorby erbov s viacerými poľami v štíte. Najčastejšie ide o štvrtenie štítu. V niektorých prípadoch sa využíva vloženie ďalšieho erbu do hlavy štítu alebo kantonu do niektorého z horných rohov štítu. V jednotlivých poliach sú zastúpené znaky správnych celkov (bis-

⁸⁸ Pozri pečiátku farnosti Likava.

⁸⁹ Pozri pečiátku farnosti Spišské Hanušovce. Zaujímavosťou bol uplatnený symbol tejto rehole vo veľkej pečiatke farnosti Kežmarok. Jeden z kostolov v meste bol zasvätený sv. Alžbete. To pripomína štítok posiaty ružami v pravom dolnom rohu pečiatky. V kantone tohto štítu vpravo hore sa nachádza symbol kanonikov Svätého hrobu jeruzalemského (v striebornom poli fialový dvojkríž), ktorí tento kostol spravovali.

⁹⁰ Pozri pečiátku farnosti Huncovce.

⁹¹ Uhorskí benediktíni používali viacero modifikácií znaku, ktorý na rozdiel od zaužívaného dvojramenného kríža obsahuje srdcia s plameňom v rôznych kombináciách a počtoch, niekedy obohatené o nápis PAX. Zaujímavým príkladom je znak zachovaný nad portálom farského kostola v Diakovciach.

⁹² Znak paulínov našiel uplatnenie napr. v pečiatke farnosti Marianka.

⁹³ Znak františkánov pozri v pečiatkach farností Báč a Malacky.

⁹⁴ Pozri napríklad exlibris A. Bagina a F. Pecinu.

kupstiev, dekanátov, farností), ktoré príslušný klerik spravuje, v kombinácii s osobným erbom. Štít je prevýšený kňazským klobúkom podľa hodnoty nositeľa.

V prípade, že majiteľ erbu je kanonikom, odráža sa táto skutočnosť v stvárnení kanonickej dekorácie príslušnej kapituly pod štítom. Hoci vkladanie tohto artefaktu do erbu nie je vo svete bežným javom, v našich podmienkach vychádza z historických uhorských reálií. Dôsledné dodržiavanie tohto úzu možno sledovať na množstve kanonických erbov najmä ostrihomských kanonikov sídliačich v 18. a 19. storočí v Trnave.⁹⁵

Použitie týchto dekorácií pod štítom má veľkú výhodu aj v tom, že odpadá potreba (a často aj snaha nositeľa erbu) vyjadriť svoju hodnotu člena kapituly priamo v štíte, čím sa zabráni neúmernému preplneniu samotného štítového poľa.⁹⁶

Pri koncipovaní osobného erbu príslušného klerika možno využiť viacero údajov. Ich vhodnou kombináciou môže erb získať veľmi zaujímavú vypovedaciu hodnotu. V prípade, že vlastník erbu má historický rodový erb, je najvhodnejšie použiť ten bez ďalších úprav. Nad štítom je umiestnený príslušný hodnostný klobúk podľa postavenia klerika v cirkevnej hierarchii.⁹⁷ Z hľadiska použitých pontifikálnych insígnií a hodnostného klobúka smernice pre tvorbu erbov cirkevných hodnostárov jednoznačne stanovujú, aký typ prislúcha jednotlivým hierarchickým stupňom.⁹⁸

Nejasnosti môžu vzniknúť v prípade použitia klobúkov ordinárov, ktorí počas obdobia komunizmu stáli na čele (arci)diecéz. Diecézy nemohli z politických dôvodov viesť riadne menovaní diecézni biskupi. Ordinári boli volení kapitulou a z heraldického hľadiska nemali právo užívať zelený klobúk so strapcami prislúchajúci len (arci)biskupovi. Nad štítom mali preto umiestnený hierarchicky nižší čierny klobúk so šiestimi strapcami na každej strane (bez kríža). Ten je primárne určený titulárnym apoštolským protonotárom, ex officio majú toto privilégium aj kapitulárni vikári.⁹⁹

V absolútnej väčšine prípadov klerik nevlastní rodový erb. V tomto prípade vzniká úplne nový erb. Ak je to možné, vhodnou alternatívou je vytvorenie hovoriaceho erbu.¹⁰⁰ Ak takýto erb nemožno vytvoriť, treba citlivým spôsobom

⁹⁵ Viacero príkladov pozri JANKOVIČ, ref. 44, s. 106–119. Detailný rozbor kanonických dekorácií kapitúl na území habsburskej monarchie pozri ALEXY, *Z. Ehrenerzeichen der Kapitel in vormals Habsburgischen Ländern*. Wien – Köln – Weimar 1996.

⁹⁶ Zaujímavé príklady, ktoré stoja za povšimnutie, predstavujú erby kanonikov z moravského prostredia, ktorí boli členmi dvoch kapitúl. To sa prejavilo aj v znázornení kanonických dekorácií pod štítmí. Pozri ex libris A. Veselého a J. Wencela.

⁹⁷ Pozri erb J. Pöstényiho a M. Turányiho.

⁹⁸ Poslednou platnou smernicou, ktorá upravuje užívanie jednotlivých pontifikálií v erboch cirkevných hodnostárov, je Motu Proprio pápeža Pavla VI. z r. 1969. Ním sa ruší používanie akýchkoľvek pontifikálií za štítom okrem príslušného kríža v prípade (arci)biskupov a berly v prípade opátov.

⁹⁹ Bližšie to upravuje Motu Proprio „*Inter multiplices curas*“ Pia X. z r. 1905. VRTEL, ref. 2, s. 243–247.

¹⁰⁰ Pozri napríklad erb P. Zubka.

vybrať vhodné a heraldicky dobre vyjadriteľné artefakty. Medzi ne patrí napríklad heraldické stvárnenie atribútov krstného alebo birmovného patróna nositeľ'a erbu.¹⁰¹ Inou možnosťou je zahrnutie atribútu patróna farnosti, z ktorej klerik pochádza.¹⁰² Dá sa využiť aj atribút svätca, ku ktorému má majiteľ osobitnú úctu. V niektorých prípadoch prichádza do úvahy aj využitie symbolu z erbu rodného mesta či obce.¹⁰³ V prípade špecifických záujmov, odborného zamerania či aktivít možno vychádzať aj z nich.¹⁰⁴

Súčasťou exlibrisu je aj meno, hodnosti a funkcie majiteľa erbu. To dodáva týmto grafickým dielam i charakter historicky zaujímavých artefaktov.

V prípade pečiatok cirkevných hodnostárov bola väčšina z nich vytvorená pre úradné účely. V nich je stvárnený najčastejšie úradný erb preláta, teda kombinácia znaku úradu, ktorý zastával, a osobného erbu aj s príslušným kruhopisom.¹⁰⁵

Špecifickú skupinu tvoria erby a pečiatky gréckokatolíckych cirkevných hodnostárov, ale i farností a dekanátov. Pre ne Zdenko Alexy vytvoril špecifické umelecké cyrilické typy písma. Už na prvý pohľad sa tak odlišujú od artefaktov určených pre rímskokatolícku cirkev.¹⁰⁶

Ak heraldiku vnímame ako vedu i umenie, je potrebné sa pristaviť i pri výtvornom stvárnení erbov. Tak ako v metodologickej oblasti i vo výtvornom spracovaní Zdenko Alexy čerpá z tvorby spomínaného B. Heima. Inšpiračne majú však na jeho tvorbu vplyv aj také osobnosti ako B. Štorm, Z. Zenger, O. Neubecker či D. Galbreath. Alexyho práce sa vyznačujú heraldickou jednoduchosťou, bez nadmerných prikras, istotou kresby a originalnosťou figúr.¹⁰⁷ Každý erb (v pečiatke či exlibrise) chápe ako osobitý výtvorný objekt. Dôkazom toho sú heraldické exlibrisy, pri vytváraní ktorých ani počas mnohoročnej tvorby

Obr. 18. Exlibris s erbom G. Ahneho

¹⁰¹ Pozri exlibris Š. Žilku.

¹⁰² Pozri exlibris J. Harsányiho.

¹⁰³ Pozri exlibris A. Bagína.

¹⁰⁴ Pozri exlibris Š. Onderka.

¹⁰⁵ Pozri napríklad pečiatku Š. Garaja-Revaja a Z. Beláka.

¹⁰⁶ Pozri Listinu uvádzajúcu do užívania erby dekanátov Prešovskej diecézy.

¹⁰⁷ Bližšie ALEXY, Z. *Heraldiske Exlibris*. Frederikshavn 1990, s. 11–12; BURIAN, V. Připomínky k nové moravské heraldice. In *Vlastivědný věstník moravský*. Brno 1988, č. 2, s. 235.

nesklzol do stereotypov, ale každý z nich sa vyznačuje originalitou. To je obzvlášť viditeľné na kresbách hodnostných klobúkov či štítov. Každý z nich je vytvorený svojsky a neopakovateľne. Z. Alexy kladie dôraz na farebné zobrazenie erbu. To sa prejavuje najmä v exlibrisoch, ktoré vznikli v osemdesiatych rokoch 20. storočia. Hoci boli tvorené v období, keď bol farebný exlibris zriedkavosťou, podarilo sa mu viacero takýchto návrhov doviest' do úspešného výsledku. Z. Alexy vo svojich dielach používa heraldické šrafovanie len veľmi zriedkavo. Hoci sa názory heraldikov na takéto výtvarné vyjadrenie líšia, heraldické figúry a polia bez šrafovania pôsobia vyvážené, jednoducho a zrozumiteľne. To sa prejavuje hlavne pri zmenšení erbov, najmä na pečiatkach, kde sa dá šrafovanie použiť dosť ťažko.

Už zbežný exkurz do tvorby Zdenka Alexyho hovorí o tom, že tento heraldik a výtvarník transformoval do svojej tvorby základné zásady, ktorých dodržiavanie má pre rozvoj a kultivovanosť cirkevnej heraldiky nezastupiteľný význam. Princípy pochádzajúce z minulosti a presvedčivo formulované B. Heimom i ďalšími heraldikmi dopĺňa Z. Alexy o svojský výtvarný prejav. To dodáva jeho dielam jedinečný charakter.

V exlibrise Mons. Júliusa Harsányiho, pápežského preláta a kanonika trnavskej kolegiálnej kapituly, našiel uplatnenie erb so štvrtým štítom (obr. 16). V prvom poli sa nachádza znak obvodného dekanátu Bratislava-vidiek A, kde bol vlastníkom erbu dekanom. V štvrtom poli je erb farnosti Senec, ktorej bol správcom. Tri mešce sú atribútom sv. Mikuláša (patróna farnosti) a tri hviezdičky symbolizujú Pannu Máriu Snežnú (patrónku kaplnky vo filiálnej obci Tureň). V druhom a treťom poli je osobný erb preláta. Ten vychádza z faktu, že J. Harsányi sa narodil a bol pokrstený v Kolárove. Tamojšia farnosť je zasvätená Panne Márii (symbolizujú ju dve ľalie). Z vtedajšieho znaku Kolárova bol prevzatý klas a zvlnené brvná v päte štítu. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom sa nachádza dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Trnave.

Erb Jana Dočekala, dekana kolegiálnej kapituly na Karlštejne, tvorí štvrtý štít (obr. 17). V prvom a štvrtom poli sa nachádzajú znaky so symbolmi kapituly (vytvorené pri príležitosti osláv 600. výročia jej vzniku). V druhom a treťom poli sa nachádza osobný znak dekana. Nad štítom je umiestnený klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je náprsna dekorácia dekana kolegiálnej kapituly na Karlštejne.

Osobný znak vlastníka erbu a návrh náprsnej dekorácie dekana kapituly vytvoril Břetislav Štorm.

Erb Mons. Georga Ahneho, generálneho vikára Meissenskej diecézy, sa viaže na Litoměřickú diecézu (obr. 18). Nositeľ erbu pochádzal z etnicky nemeckej časti tejto diecézy. Po roku 1945 bol odsunutý do Saska. Erbový štít je delený. V hlave štítu sa nachádzajú tri časti erbu diecézy, v ktorej vlastníkom erbu pô-

sobil vo funkcii generálneho vikára. Dolná časť štítu je pravošikmo delená. Nachádza sa v nej priebežný kríž. Jeho horná časť je červená v striebornom poli a pripomína sv. Juraja (krstného patróna G. Ahneho). V dolnom modrom poli je umiestnená strieborno-červená časť kríža z erbu Litoměřickej diecézy. Štít je prevýšený kňazským klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená náprsná dekorácia kanonika Budyšínskej kapituly v Hornej Lužici.

VÝBER Z HERALDICKEJ TVORBY

APOŠTOLSKÁ ADMINISTRATÚRA V TRNAVE (od roku 1977 Trnavská arcidiecéza)

ERB APOŠTOLSKEJ ADMINISTRATÚRY V TRNAVE
(neskôr Trnavskej arcidiecézy)

Pri koncipovaní heraldického symbolu pre Apoštolskú administratúru v Trnave v roku 1974 bolo vzaté do úvahy zasvätenie vtedajšej protokatedrály sv. Mikulášovi. Z jeho atribútov boli použité tri mince va prepojení s tromi ľaliami (obr. 19). Ľalie boli prevzaté z erbu pápeža Pavla III. Za jeho pontifikátu (1534–1549) bolo premiestnené sídlo ostrihomského arcibiskupa a jeho metropolitnej kapituly do Trnavy. Tým boli položené základy neskoršieho trnavského vikariátu. Naň potom nadviazalo sídlo apoštolskej administratúry, diecézy a súčasnej arcidiecézy. Tento návrh erbu sa však nerealizoval. V roku 1975 sa očakávalo, že v dohľadnej dobe bude apoštolská administratúra ako dovtedajšie provizórium nahradená novou arcidiecézou. Keďže nebolo možné predpokladať, kde bude jej sídlo a aké bude jej patrocínium, za základný prvok erbu bol zvolený všeobecný symbol arcibiskupa – pálium. Vzorom pritom boli erby viacerých svetových arcidiecéz, kde sa pálium ako hlavná heraldická figúra uplatnilo. Vznikol tak erb, v ktorom je pálium sprevádzané tromi mincami (atribútmi sv. Mikuláša, ktorému bol zasvätený kostol v Trnave slúžiaci ako sídelný chrám administrátora) (obr. 20, 21).

V roku 1977 bola zriadená Trnavská arcidiecéza. Tá sa zároveň stala sídlom metropolitu. Bolo vhodné pripomenúť v erbe diecézy aj pápeža, kto-

Obr. 19. Pečiatka s prvým návrhom erbu Apoštolskej administratúry v Trnave

Obr. 20. Pečiatka s erbom diecéznej kúrie Apoštolskej administratúry v Trnave

Obr. 21. Exlibris s erbom Apoštolskej administratúry v Trnave

Obr. 22. Pečiatka arcibiskupskej kúrie Trnavskej arcidiecézy

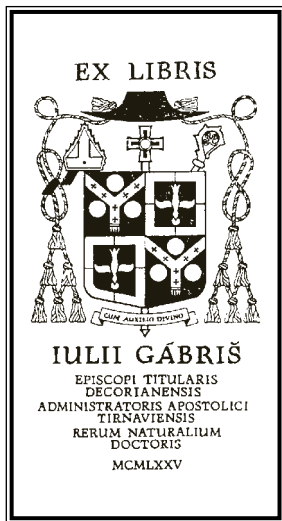
Obr. 23. Pečiatka tribunálu Trnavskej arcidiecézy

rý ju erigoval. Vznikol tak erb, v ktorom pálium sprevádzajú tri ľalie z erbu Pavla VI. Tento erb našiel uplatnenie aj na úradných pečiatkach arcibiskupskej kúrie a tribunálu arcidiecézy (obr. 22, 23).

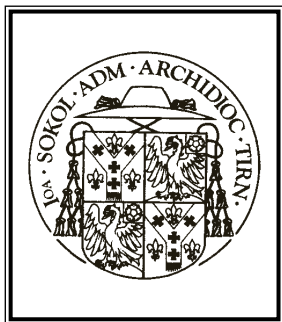
ERB MONS. RNDR. JÚLIUSA GÁBRIŠA, APOŠTOLSKÉHO ADMINISTRÁTORA TRNAVSKEJ ARCIDIECÉZY (obr. 24)

J. Gábris (v rokoch 1973–1977 administrátor Apoštolskej administratúry v Trnave, v rokoch 1977–1987 administrátor Trnavskej arcidiecézy) vo svojom znaku používal štvrtý štít. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb Apoštolskej administratúry (neskôr arcidiecézy) v Trnave. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak vlastníka erbu. Autor osobného znaku, ako i postupy, ktoré pri koncipovaní osobného erbu uplatnil, sú nateraz neznáme.

V roku 1987 vznikol návrh erbovej pečiatky Mons. Jána Sokola, apoštolského administrátora Trnavskej arcidiecézy (obr. 25). Tento návrh však nebol prijatý. V roku 1999 bol do Heraldického registra prihlásený erb Jána Sokola, bratislavsko-trnavského arcibiskupa. V štvrtenom štíte je ako znak arcidiecézy zobrazený Baránok Boží (vyjadrujúci patrocínium vtedajšieho katedrálneho chrámu). Po vyše dvadsiatich rokoch sa prestal používať erb arcidiecézy pochádzajúci z roku 1978.

Obr. 24. Exlibris s erbom J. Gábris

Obr. 25. Neprijatý návrh erbovej pečiatky J. Sokola

Obr. 26. Stredoveká pečať kolegiálnej kapituly v Bratislave (Jerney, 1855)

ERBY DEKANÁTOV APOŠTOLSKEJ ADMINISTRATÚRY V TRNAVE

Územie Apoštolskej administratúry v Trnave bolo rozdelené na nižšie územné celky (okresné dekanáty). Niektoré z nich sa delili ešte na dekanárske obvody (obvodné dekanáty). Erby jednotlivých dekanátov sa uplatnili v erboch farností rôznymi spôsobmi, ako to možno vidieť na viacerých príkladoch.

ERB OKRESNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-MESTO

Erb dekanátu bol vytvorený podľa pečate kolegiálnej kapituly v Bratislave z roku 1251 (obr. 26). Tá bola zasvätená Najsvätejšiemu Spasiteľovi. Na odlišenie od pečate kapituly je v erbe dekanátu nad strednou časťou namiesto poprsia Ježiša Krista s krížovou gloriolou umiestnený len kríž.

Hlavným dôvodom pre použitie symbolov z tejto pečate je fakt, že prepošti kapituly boli súčasne aj bratislavskými archidiakonmi. Erb dekanátu sa nachádza v prvom poli erbu kanonika Gejzu Navrátila.

Obr. 27. Exlibris s erbom G. Navrátila

ERB GEJZU NAVRÁTILA, KANONIKA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V BRATISLAVE (obr. 27)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli sa nachádza erb okresného dekanátu Bratislava-mesto. Tento dekanát spravoval vlastník erbu. V štvrtom poli je umiestnený erb Farnosti sv. Martina v Bratislave, kde bol majiteľ erbu farským administrátorom. Erb farnosti vychádza z patrocínia farského Kostola sv. Martina z Tours (ide o ikonografický výjav, kde sv. Martin ako rytier na koni rozdeľuje mečom svoj plášť). V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom okresného dekanátu. V druhom a treťom poli sa nachádza vlastníkov osobný erb tvorený krížom a symbolmi Najsvätejšej sviatosti (obilnými klasmi a strapcami hrozna). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Bratislave.

ERB THDR. ŠTEFANA ZÁREČKÉHO, KANONIKA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V BRATISLAVE (obr. 28)

Erb je tvorený štvrtým štítom. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb Farnosti Najsvätejšej Trojice v Bratislave. Tú nositeľ erbu spravoval. Erb farnosti je tvorený modro-červeným krížom z erbu rádu trinitárov, ktorí postavili dnešný farský kostol. V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom okresného dekanátu. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný znak vlastníka erbu. Ten tvorí ľaliové žezlo a kríž (atribúty sv. Štefana Uhorského, krstného patróna vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Bratislave.

ERB OKRESNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-VIDIEK (obr. 29)

Tento okresný dekanát sa nachádza na území historickej Bratislavskej župy. Z jej znaku bolo do erbu dekanátu prevzaté trojvršie a koleso. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane. V erboch farností na území tohto okresného dekanátu sa uplatnil erb okresného dekanátu a nie erby obvodných dekanátov.

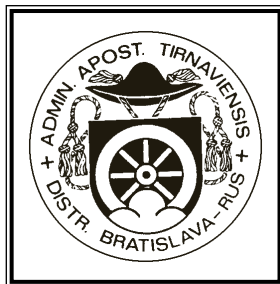
ERB OBVODNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-VIDIEK A JEHO FARNOSTÍ (obr. 30)

Erb je tvorený štiepeným štítom. V pravom poli je umiestnená polovica erbu okresného dekanátu Bratislava-vidiek, do ktorého obvodný dekanát patrí. V ľavom poli sa nachádza kríž ako univerzálny symbol kresťanstva. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Blatné, Dunajská Lužná, Chorvátsky Grob, Most pri Bratislave, Senec, Tomášov a Veľký Biel.

Obr. 28. Exlibris s erbom Š. Zárečského

Obr. 29. Pečiatka s erbom okresného dekanátu Bratislava-vidiek

Obr. 30. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Bratislava-vidiek A

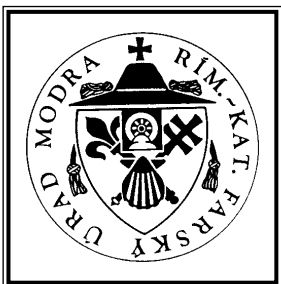

Obr. 31. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Bratislava-vidiek B

ERB OBVODNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-VIDIEK B A JEHO FARNOSTÍ (obr. 31)

Erb tohto dekanátu je vytvorený podobne ako pečiatka a erb obvodného dekanátu Bratislava-vidiek A. Erb je tvorený štiepeným štítom. V pravom poli je umiestnená polovica erbu okresného dekanátu Bratislava-vidiek. V ľavom poli je umiestnená pravošikmo delená hviezda striedavých tinktúr. Tá pochádza z erbu grófov zo Svätého Jura. Nad štítom sa nachádza kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky farností: Báhoň, Budmerice, Častá, Čataj, Dol'any, Dubová, Modra, Myslenice, Pezinok, Slovenský Grob, Šenkvice, Štefanová, Viničné pri Pezinku a Vištuk.

Obr. 32. Pečiatka s erbom farnosti Modra

ERB FARNOSTI MODRA (obr. 32)

V erbovom štíte sa nachádza skrížené ľaliové žezlo s dvojitým krížom. Tie sú atribútmi sv. Štefana Uhorského (patróna farského kostola). Mušľa symbolizuje sv. Jána Krstiteľa (tomu je zasvätený kostol na miestnom cintoríne). V strede hlavy štítu je umiestnený kanton s erbom okresného dekanátu Bratislava-vidiek. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

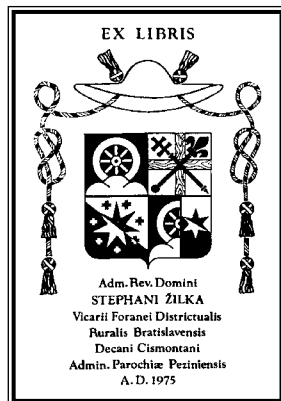
Obr. 33. Pečiatka s erbom farnosti Pezinok

ERB FARNOSTI PEZINOK (obr. 33)

V pravošikmo delenom štíte sa nachádza sedemhrotá hviezda striedavých tinktúr (tá symbolizuje zasvätenie farského kostola nanebovzatiu Panny Márie). Táto šikmo delená hviezda zároveň pochádza z erbu rodu grófov zo Svätého Jura a Pezinka. Rod bol fundátorom farského kostola v Pezinku. Hviezda je sprevádzaná siedmimi krížikmi rovnako striedavých farieb. Počet krížikov vyjadruje počet sakrálnych objektov v tejto farnosti. V pravom hornom rohu štítu je umiestnený kanton s erbom okresného dekanátu Bratislava-vidiek. Štít je prevýšený klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

ERB ŠTEFANA ŽILKU, DEKANA OKRESNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-VIDIEK (obr. 34)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli je umiestnený erb okresného dekanátu Bratislava-vidiek. Štvrté pole je vyplnené erbom obvodného dekanátu Bratislava-vidiek B. Na čele oboch týchto správnych celkov vlastník erbu pôsobil. Okrem toho bol Š. Žilka správcom farnosti Pezinok. Erb tejto farnosti sa nachádza v treťom poli štítu. Osobný erb majiteľa erbu je umiestnený v druhom poli štítu. Vychádza z atribútov krstného patróna nositeľa erbu sv. Štefana Uhorského. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 34. Exlibris s erbom Š. Žilku

ERB FARNOSTI ŠENKVICE (obr. 35)

Erb bol vytvorený podľa rovnakej schémy ako pri ostatných farnostiach tohto dekanátu. V štíte je však umiestnený atribút sv. Anny (patrónky farského kostola). V strede hlavy štítu je umiestnený erb okresného dekanátu Bratislava-vidiek. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 35. Pečiatka s erbom farnosti Šenkvice

ERB FARNOSTI ŠTEFANOVÁ (obr. 36)

V erbom štíte sa nachádza štandarda s dvojitým krížom. Tie sú atribútmi sv. Štefana Uhorského (patróna farského kostola). V ľavom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom okresného dekanátu Bratislava-vidiek. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERBY FARNOSTÍ OBVODNÉHO DEKANÁTU BRATISLAVA-VIDIEK C

V tomto obvodom dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Gajary, Jablonové, Jakubov, Kuchyňa, Láb, Lozorno, Malacky, Marianka, Pernek, Stupava, Vysoká pri Morave, Záhorská Ves a Zohor.

Obr. 36. Pečiatka s erbom farnosti Štefanová

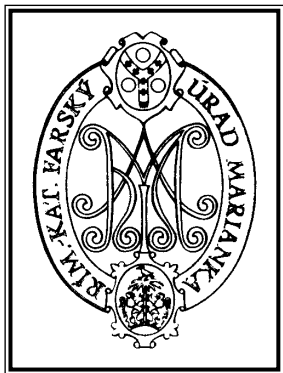

Obr. 37. Pečiatka s erbom farnosti Kuchyňa

Takmer všetky erby farností tohto dekanátu sú tvorené podľa rovnakej schémy. V centrálnej časti pečiatky je umiestnený erb farnosti (vychádzajúci zo zasvätenia farnosti). Nad erbom sa nachádza jednoduchý kríž alebo kňazský biret. Po stranách farského erbu sú umiestnené erby Apoštolskej administratúry v Trnave a okresného dekanátu Bratislava-vidiek.

ERB FARNOSTI KUCHYŇA (obr. 37)

V strede pečiatky sa nachádza erb farnosti vyplnený mitrou. Tá vyjadruje zasvätenie farského kostola sv. Mikulášovi. Po stranách erb farnosti sprevádza erb Apoštolskej administratúry v Trnave a okresného dekanátu Bratislava-vidiek.

Obr. 38. Pečiatka s erbom farnosti Mariánka

ERB FARNOSTI MARIÁNKA (obr. 38)

Na rozdiel od väčšiny erbových pečiatok tohto dekanátu bola v pečiatke tejto farnosti využitá rozdielna koncepcia. V strede pečiatky sa nachádza mariánsky monogram. Ten symbolizuje toto významné mariánske pútnické miesto. Nad ním je umiestnená kartuša s erbom Apoštolskej administratúry v Trnave. V dolnej časti sa nachádza znak rehole paulínov. Táto rehoľa farnosť dlhodobo spravovala.

ERB FARNOSTI STUPAVA (obr. 39)

Obr. 39. Pečiatka s erbom farnosti Stupava

V strede pečiatky sa nachádza erb farnosti so štiepeným štítom. V pravom poli je umiestnené kráľovské jablko s dvojitém krížom. To symbolizuje sv. Štefana Uhorského (patróna farského kostola). V ľavom poli sú umiestnené tri šipy. Tie sú atribútom sv. Šebastiána (patróna filiálneho kostola v Máste). Po stranách erb farnosti sprevádza erb Apoštolskej administratúry v Trnave a erb okresného dekanátu.

ERB FARNOSTI ZOHOR (obr. 40)

V strede pečiatky sa nachádza erb farnosti. Uplatnili sa v ňom ruženec a kríž, atribúty sv. Mar-

gity (patrónky farského kostola). Po stranách erb farnosti sprevádza erb Apoštolskej administratúry v Trnave a okresného dekanátu.

ERB OBVODNÉHO DEKANÁTU DUNAJSKÁ STREDA A (obr. 41)

Erbový štít vyplňa kríž s ľaliovými zakončeniami ramien a srdcovým štítkom s M (tieto atribúty vyjadrujú zasvätenie farského kostola v Šamoríne – sídle obvodného dekanátu, Panne Márii). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Báč, Horný Bar, Štvrtok na Ostrove a Veľká Paka.

ERB JÚLIUSA MÉSZÁROSA, DEKANA OKRESNÉHO DEKANÁTU DUNAJSKÁ STREDA (obr. 42)

V prvom a štvrtom poli štítu sa nachádza erb okresného dekanátu Dunajská Streda. Na jeho čele vlastník erbu pôsobil. V druhom a treťom poli je erb šľachtického rodu Mesárošovcov z Veľkej Lúče. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma čiernymi strapcami na každej strane.

ERB FARNOSTI BÁČ (obr. 43)

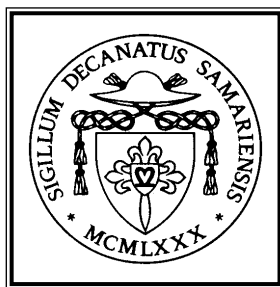
V centrálnej časti pečiatky je umiestnený erb farnosti. Ten je tvorený štiepeným štítom. V prvom poli sa nachádza erb obvodného dekanátu a v druhom poli ryby (symboly sv. Antona Paduánskeho, patróna farského kostola). Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Erb farnosti je sprevádzaný dvoma bočnými štítkami. Vpravo je to štít so znakom rehole frančiškánov. Tá pôsobila v 17. storočí v osade Svätý Anton. Vľavo je umiestnený erb Trnavskej arcidiecézy.

ERB FARNOSTI HORNÝ BAR (obr. 44)

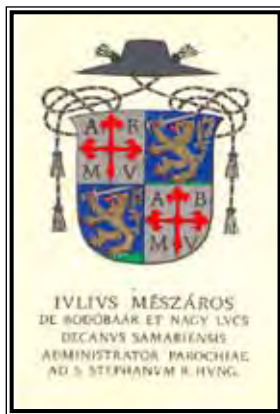
Pri koncipovaní erbovej pečiatky tejto farnosti bola použitá jednoduchšia schéma ako v predchádzajúcej.

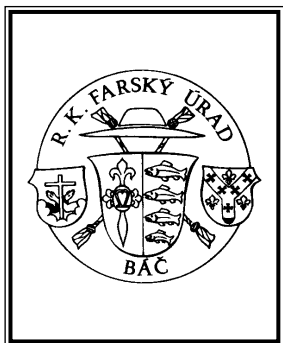
Obr. 40. Pečiatka s erbom farnosti Zohor

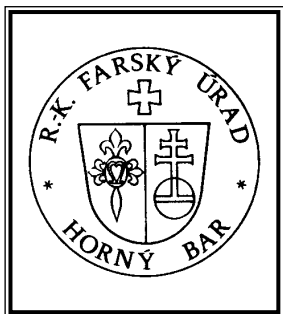
Obr. 41. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Dunajská Streda A

Obr. 42. Exlibris s erbom J. Mészároša

Obr. 43. Pečiatka s erbom farnosti Báč

Obr. 44. Pečiatka s erbom farnosti Horný Bar

Obr. 45. Pečiatka s erbom farnosti Baloň

dzajúcom prípade. V pečiatke je umiestnený len erb farnosti. Ten tvorí štiepený štít. V pravom poli sa nachádza erb obvodného dekanátu a v ľavom poli kráľovské jablko s dvojitým križom (atribút sv. Štefana Uhorského, patróna farského kostola).

ERBY FARNOSTÍ OBVODNÉHO DEKANÁTU DUNAJSKÁ STREDA B

Najstaršou sakrálnou pamiatkou na území dekanátu je farský kostol v obci Vrakúň. Ten je zasvätený sv. Jakubovi staršiemu, apoštolovi. Medzi jeho atribúty patria mušľa a ľalia. Ľalia sprevádzaná po stranách dvomi mušľami sa preniesla ako symbol dekanátu aj do erbov farností.

V tomto dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Baloň, Čalovo, Dunajská Streda, Gabčíkovo, Holice na Ostrove, Jahodná, Ohrady, Okoč, Topoľníky, Trhové Mýto, Veľké Blahovo a Vrakúň.

ERB FARNOSTI BALOŇ (obr. 45)

Erb farnosti tvorí delený štít. V jeho hlave sú umiestnené symboly obvodného dekanátu. V dolnej časti sa nachádzajú symboly Najsvätejšej sviatosti. Štít je prevýšený klobúkom s jedným strapcom na každej strane. Erb farnosti sprevádzajú dva štíty po stranách. Vpravo je umiestnený erb Trnavskej arcidiecézy. Vľavo sa nachádza štít s erbom Rábskej diecézy. To pripomína dávne patronátne práva kapituly v Rábe k tejto farnosti.

ERB FARNOSTI ČALOVO (obr. 46)

Erbový štít je delený. V hlave sa nachádza erb obvodného dekanátu. V dolnej časti štítu sú umiestnené tri (1, 2) jablká (symboly sv. Mikuláša, patróna farnosti). Nad štítom je umiestnený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI VRAKÚŇ (obr. 47)

Táto farnosť je zasvätená sv. Jakubovi staršiemu, apoštolovi. To vyjadrujú jeho atribúty v erbe farnosti (skrížené pútnické palice a pred nimi mušľa). Erb je sprevádzaný vpravo štítom s erbom Trnavskej arcidiecézy a vľavo erbom obvodného dekanátu. Nad štítmí je umiestnený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB OKRESNÉHO DEKANÁTU GALANTA (obr. 48)

V pečiatke dekanátu je umiestnený latinský procesiový kríž sprevádzaný dvoma privrátenými erbovými štítmí. Vpravo je umiestnený erb Apoštolskej administratúry v Trnave. V ľavom štíte sa nachádza znak okresného dekanátu Galanta. Ten vychádza z toho, že najstaršou cirkevnou ustanovizňou na území dekanátu je benediktínsky kláštor v Diakovciach. Úpravou znaku tohto kláštora bol vytvorený erb okresného dekanátu. V strede štítu sa nachádza nápis PAX sprevádzaný hore dvoma a dole jedným srdcom s tromi plameňmi. (Bližšie vysvetlenie sa nachádza pri erbe farnosti Diakovce)

ERBY OBVODNÝCH DEKANÁTOV GALANTA A (SEREĎ), GALANTA B (GALANTA) A GALANTA C (ŠALA) (obr. 49–51)

Erb obvodného dekanátu Galanta A tvorí štiepený štít. V pravom poli je umiestnený erb okresného dekanátu Galanta. V ľavom poli sú atribúty sv. Jána Krstiteľa (patróna farského kostola v sídle dekanátu). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane. Podobný postup bol zachovaný aj v prípade obvodného dekanátu Galanta B. V jeho erbe je však v ľavom poli štítu umiestnený atribút sv. Štefana Uhorského (patróna farského kostola v sídle dekanátu). Pri obvodnom dekanáte Galanta C bol uplatnený v modifikovanej podobe erb benediktínskeho kláštora v Diakovciach a to preto, lebo táto obec sa nachádza na území spomínaného obvodného

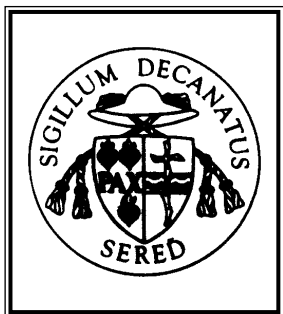
Obr. 46. Pečiatka s erbom farnosti Čalovo

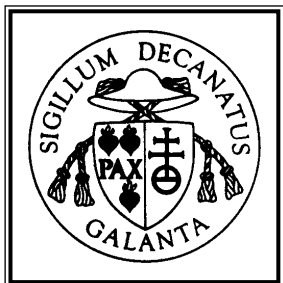
Obr. 47. Pečiatka s erbom farnosti Vrakúň

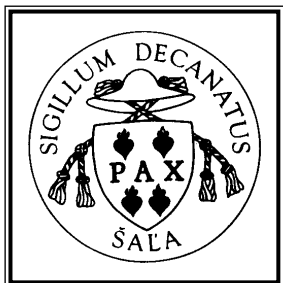
Obr. 48. Pečiatka s erbom okresného dekanátu Galanta

Obr. 49. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Galanta A

Obr. 50. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Galanta B

Obr. 51. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Galanta C

dekanátu. V strede erbu je nápis PAX sprevádzaný redukovaným počtom srdc oproti erbu kláštora. Nad nápisom aj pod ním sú umiestnené dve srdcia s tromi plameňmi.

ERB ĽUDOVÍTA JÓZANA, DEKANA OBVODNÉHO DEKANÁTU GALANTA B A SPRÁVCU FARNOSTI MOSTOVÁ (obr. 52)

Erb je tvorený štvrtým štítom. V prvom poli sa nachádza erb obvodného dekanátu Galanta B (na jeho čele vlastní erbu pôsobil). V štvrtom poli je umiestnený erb farnosti Mostová (v nej pôsobil ako farský administrátor). V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak nositeľa erbu. Pole je posiate ľaliami. To pripomína patróna krstného mena nositeľa erbu sv. Ľudovíta (1214–1270). V pravom hornom kantone pol'a sa nachádza mušľa (tá pochádza z erbu obce Vrakúň, kde sa vlastní erbu narodil a bol pokrstený). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERBY FARNOSTÍ OKR. DEKANÁTU GALANTA

V tomto okresnom dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky farností: Boldog, Diakovce, Galanta, Galanta-Matúškovo, Horné Saliby, Kajal, Kostolná pri Dunaji, Košúty, Mostová, Sládkovičovo, Šintava, Tomášikovo, Trnovec nad Váhom, Trstice, Váhovce, Veľká Mača, Veľké Úľany a Vlčany.

V erboch farností okresného dekanátu Galanta je príslušnosť jednotlivých farností k tomuto dekanátu až na niekoľko výnimiek vyjadrená tromi plamennými srdcami v hlave erbového štítu.

ERB FARNOSTI DIAKOVCE (obr. 53)

Výnimočným spôsobom bola stvárnená pečiatka farnosti Diakovce. Jej ústrednú časť vyplňa kartuša s erbom kláštora benediktínov. V tejto podobe sa nachádza nad portálom farského kostola v Diakovciach. V centrálnej časti je umiestnený nápis PAX sprevádzaný hore tromi a dole dvomi srdcami. Z každého srdca vyrastajú tri plamene. Ako už

bolo v predchádzajúcom texte popísané, tento výnimočný heraldický artefakt našiel uplatnenie v modifikovanej podobe aj v erboch okresného dekanátu Galanta, niektorých obvodných dekanátov a farností.

ERB FARNOSTI GALANTA-MATÚŠKOVO (obr. 54)

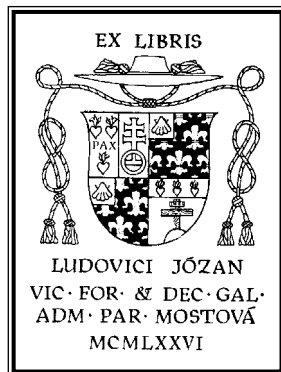
Erb tvorí delený štít. V hlave štítu sa nachádzajú tri srdcia z erbu okresného dekanátu. V hlavnej časti štítu je umiestnená ruža (vyjadrujúca zasvätenie farského kostola narodeniu Panny Márie). Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI KOŠÚTY (obr. 55)

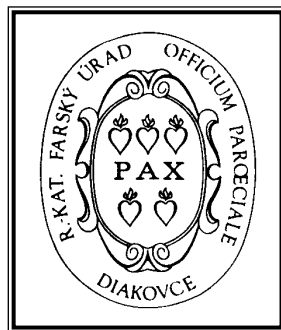
V erbe farnosti je použitá rovnaká schéma ako v predchádzajúcom erbe. V hlavnej časti sa nachádza štiepený štít s krížom striedavých tinktúr (to vyjadruje zasvätenie farnosti sv. Floriánovi). V srdcovom štíte je umiestnená ľalia (vyjadrujúca mariánske zasvätenie kaplnky vo filiálnej obci Čierny Brod-Hed').

ERB FARNOSTI ŠINTAVA (obr. 56)

V prípade tejto farnosti sa neuplatnil v erbe atribút zo znaku okresného dekanátu. V hornej časti deleného štítu sú umiestnené dve husi (symbolizujúce sv. Martina z Tours, patróna farského kostola). V dolnej

Obr. 52. Exlibris s erbom L. Józana

Obr. 53. Pečiatka s erbom farnosti Diakovce

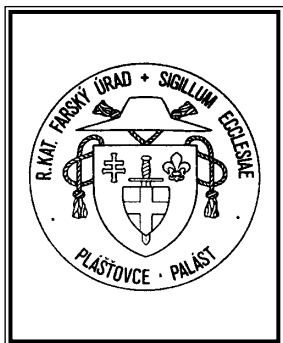
Obr. 54. Pečiatka s erbom farnosti Galanta-Matúškovo

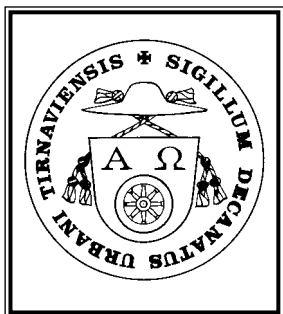
Obr. 55. Pečiatka s erbom farnosti Košúty

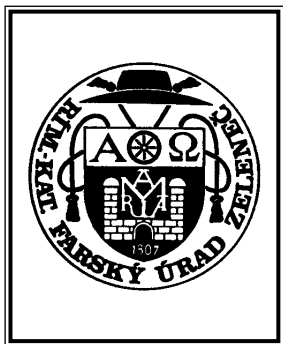
Obr. 56. Pečiatka s erbom farnosti Šintava

Obr. 57. Pečiatka s erbom farnosti Plášťovce

Obr. 58. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Trnava-mesto

Obr. 59. Pečiatka s erbom farnosti Zelenec

časti štítu je umiestnená ľalia (symbol Panny Márie, ktorej je zasvätený filiálny kostol v obci Vinohrady nad Váhom). Nad štítom sa nachádza kňazský biret.

ERBY FARNOSTÍ OKRESNÉHO DEKANÁTU LEVICE

Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Demandice, Dolné Semerovce, Hrkovce, Hronovce, Ipeľské Úľany, Kubáňovo, Plášťovce, Šahy, Vyškovce a Želiezovce.

Okresný dekanát Levice ani jeho obvodné dekanáty (Levice, Želiezovce a Šahy) nemajú vytvorené vlastné erby. V erboch všetkých farností tohto okresného dekanátu je umiestnený v hornej časti štítu dvojkriž (pripomínajúci benediktínske opátstvo v Lekéri). Ten je sprevádzaný ľaliou z erbu rehole premonštrátov (táto rehoľa spravovala prepoštvstvo v Šahách).

ERB FARNOSTI PLÁŠŤOVCE (obr. 57)

Erb farnosti je tvorený mečom a štítom (atribútmi sv. Juraja, patróna farského kostola). V horných rohoch sú umiestnené symboly, ktoré sú popísané vyššie. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB OBVODNÉHO DEKANÁTU TRNAVA-MESTO (obr. 58)

Erb tvorí v štíte umiestnené koleso sprevádzané v horných častiach veľkými gréckymi písmenami A a Ω. Tieto symboly sú prevzaté z erbu mesta Trnavy.

ERB FARNOSTI ZELENEČ (obr. 59)

Erbový štít je delený. V hlave štítu je umiestnený erb dekanátu. V dolnej časti štítu je umiestnený múr s bránou. Z neho vyrastajú dve veže so zaoblenými strechami. Medzi nimi sa nachádza monogram Panny Márie a pod bránou letopočet

1807. Erb farnosti vychádza zo zasvätenia farského kostola narodeniu Panny Márie (to symbolizuje mariánsky monogram). Múr s vežami má pôvod v pečati kolegiálnej kapituly v Bratislave. Tej prináležalo patronátne právo nad farou v obci Zeleneč. Letopočet udáva rok založenia farnosti. Štít je prevýšený klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB OBVODNÉHO DEKANÁTU TRNAVA-VIDIEK C A JEHO FARNOSTÍ (obr. 60)

V erbe tohto dekanátu sa nachádza kráľovské jablko s krížikom (symbol sv. Štefana Uhorského, ktorému je zasvätený farský kostol v sídle dekanátu). Nad jablkom sú umiestnené tri ľalie z erbu Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Borovce, Dolné Voderady, Dolný Lopašov, Drahovce, Chtelnica, Krakovany, Lančár, Moravany, Piešťany, Sokolovce, Veľké Kostol'any, Veselé a Vrbové.

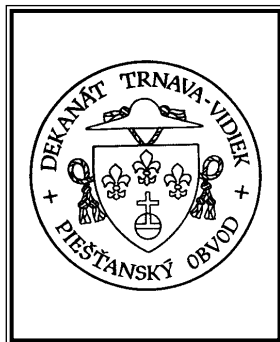
ERB FARNOSTI VRBOVÉ (obr. 61)

Erb farnosti je tvorený štiepeným štítom. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu Piešťany. V druhom poli je umiestnený symbol farnosti. Ten tvoria atribúty sv. Martina z Tours (patrona farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

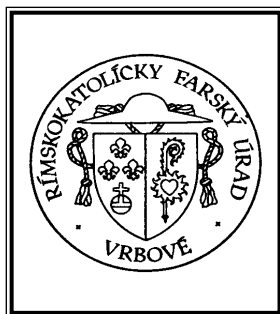
ERB OKRESNÉHO DEKANÁTU BANSKÁ ŠTIAVNICA A JEHO FARNOSTÍ (obr. 62)

Na území tohto dekanátu sa v minulosti nachádzalo významné Opátstvo sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku. Obsah I. typu jeho stredovekej pečate bol v modifikovanej podobe vložený do erbu dekanátu (obr. 63).

V rámci tohto dekanátu boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Antol, Banská Belá, Banská

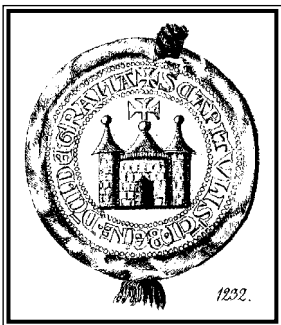
Obr. 60. Pečiatka s erbom obvodného dekanátu Trnava-vidiek C

Obr. 61. Pečiatka s erbom farnosti Vrbové

Obr. 62. Pečiatka s erbom okresného dekanátu Banská Štiavnica

Obr. 63. Stredoveká pečať Opátstva sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku (Jerney, 1855)

Štiavnica, Banská Štiavnica-Štefultov, Banský Studenec, Hodruša, Hronský Beňadik, Kopanice, Kopanice, Preňčov, Tekovské Nemce, Veľká Lehota a Vysoká.

ERB FARNOSTI BANSKÁ BELÁ (obr. 64)

V erbovom štíte sa nachádza orol so svätožiariou okolo hlavy (symbol sv. Jána Evanjelistu, patróna farského kostola). V pravom hornom rohu je umiestnený erb dekanátu Banská Štiavnica. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI HRONSKÝ BEŇADIK (obr. 65)

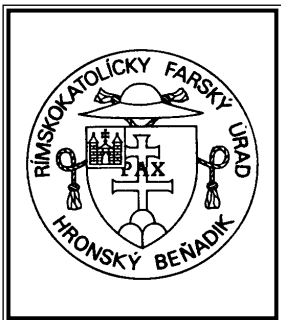
V erbe sa nachádza erb rehole benediktínov, ktorí založili tunajší kláštor. V pravom hornom rohu štítu je umiestnený erb dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 64. Pečiatka s erbom farnosti Banská Belá

ERB FARNOSTI VEĽKÁ LEHOTA (obr. 66)

V erbe je umiestnená biskupská berla sprevádzaná po stranách dvomi husami. Tým je vyjadrené zasvätenie farského kostola sv. Martinovi z Tours. V pravom hornom rohu štítu je v kantone umiestnený erb dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 65. Pečiatka s erbom farnosti Hronský Beňadik

Obr. 66. Pečiatka s erbom farnosti Veľká Lehota

Obr. 67. Exlibris s erbom C. Dudáša

ERBY KŇAZSKÝCH OSOBNOSTÍ APOŠTOLSKEJ ADMINISTRATÚRY V TRNAVE (TRNAVSKEJ DIECÉZY)

ERB THDR. CYRILA DUDÁŠA, KANONIKA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V BRATISLAVE (obr. 67)

V hornej polovici deleného štítu sa nachádzajú tri koruny. Tie pochádzajú zo znaku rehole sv. Alžbety (vlastník erbu zastával úrad správcu kostola alžbetinok v Bratislave). V dolnej polovici štítu je umiestnená tabuľka s cyrilskými číslicami 1 až 10 (symbol Desatora Božích prikázanií, jeden z atribútov sv. Cyrila a Metoda). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Bratislave.

ERB THDR. ANTONA BAGINA, DEKANA (obr. 68)

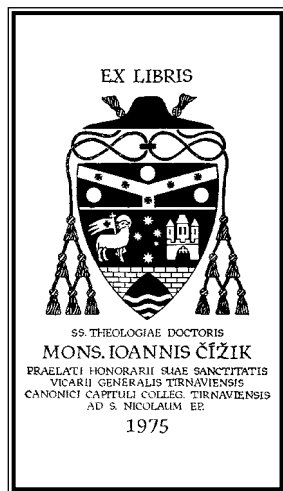
V štíte sa nachádza priebežný múr s dvomi vežami prevzatý z erbu mesta Ilavy (rodiska vlastníka erbu). Pred múrom je umiestnený kríž (Tau), atribút sv. Antona (krstného patróna A. Bagina). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB MONS. THDR. JÁNA ČÍŽIKA, ČESTNÉHO PÁPEŽSKÉHO PRELÁTA (obr. 69)

Erbový štít je delený. V jeho hlave sa nachádza erb Apoštolskej administratúry v Trnave. Vlastník erbu pôsobil vo funkcii generálneho vikára administratúry. V dolnej časti štítu sa nachádza most (atribút sv. Jána Nepomuckého, krstného patróna vlastníka erbu). Súhvездie – symbol Austrálie – pripomína účasť J. Čížika na svetovom eucharistickom kongrese v Melbourne v roku 1973. Symboly z erbov miest Krupiny a Bratislavy pripomínajú pôvod a miesto jeho narodenia. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane.

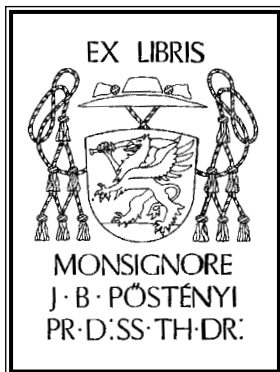
Obr. 68. Exlibris s erbom
A. Bagina

Obr. 69. Exlibris s erbom
J. Čížika

Obr. 70. Exlibris s erbom
J. Planka

Obr. 71. Exlibris s erbom
J. Pöstényiho

Obr. 72. Exlibris s erbom
M. Turányiho

ERB MONS. JÁNA PLANKA, PÁPEŽSKÉHO KAPLÁNA (obr. 70)

Erb tvorí delený štít. V hornom poli sa nachádza polovica orla (symbol sv. Jána Evanjelistu, krstného patróna vlastníka erbu). Dolná polovica štítu je štiepená s ľaliou striedavých tinktúr. Jedna polovica ľalie pochádza z erbu pápeža Pavla VI. (ktorý J. Planka menoval za pápežského kaplána). Druhá polovica ľalie pripomína ľaliu z erbu obce Blatná na Ostrove (rodiska nositeľa erbu). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane.

ERB MONS. THDR. JÁNA PÖSTÉNYIHO, PÁPEŽSKÉHO KAPLÁNA (obr. 71)

V štíte sa nachádza erb šľachtického rodu Pöšténiovcov. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane.

ERB MIKULÁŠA TURÁNYIHO, DEKANA (obr. 72)

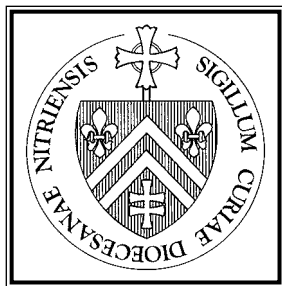
V štíte sa nachádza šľachtický erb rodu Turánioucov. Kanton v ľavom hornom rohu štítu pripomína funkciu arcibiskupského sekretára Apoštolskej administratúry v Trnave a notára metropolitného tribunálu. Nad štítom sa nachádza kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

NITRIANSKA DIECÉZA

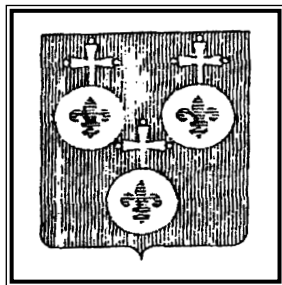
ERB NITRIANSKEJ DIECÉZY

Kreovanie erbu Nitrianskej diecély prešlo viacerými etapami. Prvé snahy o kodifikovanie erbu pochádzajú z obdobia, keď bol nitrianskym biskupom Mons. JUDr. ThDr. Ján Pásztor (1973–1988). Jedným z najzaujímavejších bol návrh z decembra 1975. Ten tvorili v červenom štíte dve strieborné krokvy sprevádzané dvomi striebornými ľaliami a strieborným dvojkrižom (obr. 73). Pri koncipovaní tohto návrhu sa vychádzalo zo znaku pápeža Paschala II. (1099–1118). Za jeho pontifikátu bola pravdepodobne obnovená Nitrianska diecéza. Dve ľalie pochádzajú z erbu Vratislavskej diecély a pripomínajú prechodné obdobie (zhruba 950–1018), keď bolo jadro Nitrianskej diecély (neskoršia Trenčianska župa) súčasťou tejto sliezskej diecély. Dve ľalie symbolizujú sv. Svorada a Benedikta, patrónov Nitrianskej i Vratislavskej diecély. Dvojkriž pripomína veľkomoravskú epochu na území Nitrianskej diecély. Pri koncipovaní erbu nebol vzatý do úvahy patrón katedrály, keďže hlavný atribút sv. Emeráma (rebrík) nie je vhodná heraldická figúra. Konštrukcia erbu preto rešpektuje heraldické súvislosti nadväzujúce na obnovenie Nitrianskej diecély na prelome 11. a 12. storočia.

J. Pásztor však z pôvodného zámeru vytvoriť erb diecély ustúpil a návrh sa nerealizoval. Neskôr boli obnovené snahy zabezpečiť pre Nitriansku diecézu heraldický symbol. Tie ovplyvnila aj skutočnosť, že bol vydaný reprint diela M. Schrota z roku 1581. Toto dielo obsahuje vyobrazenie údajného erbu Nitrianskej diecély v podobe dvojkriža s dlhším horným priečnym brvnom. V roku 1992 publikoval G. Bezzi neskorší rodový erb pápeža Jána VIII. (obr. 74). Za jeho pontifikátu (872–882) bola erigovaná Nitrianska diecéza. Základom erbu je strieborný kotúč s modrou ľaliou, z ktorého vyrastá strieborný latinský kríž. Táto kompozícia sa opakuje v štíte trikrát (2, 1). Opierajúc sa o tieto heraldické symboly, popísaný prvok z rodového erbu Jána VIII. bol modifikovaný. Namiesto latinského kríža vyrastá z kruhu spomenutý dvojkriž. Tento symbol bol v ďalšom návrhu spojený s erbom

Obr. 73. Pečiatka s prvým návrhom erbu Nitrianskej diecély

Obr. 74. Rodový erb pápeža Jána VIII. (Bezzi, 1992)

Obr. 75. Erb Nitrianskej diecézy

pápeža Paschala II. Obidva tieto varianty však neboli priechodné, pretože zložitosťou svojej skladby by znemožňovali aplikovať zásady pre tvorbu erbu diecézneho, resp. pomocného biskupa.

V roku 2000 bol navrhnutý modifikovaný variant predchádzajúceho erbu. Tvori ho v červenom štíte umiestnený strieborný kotúč s modrou ľaliou. Z neho vyrastá zlatý dvojkríž s horným ramenom dlhším a s rozšírenými koncami ramien. Ten je sprevádzaný po stranách zlatými hlaholikovými písmenami K a M, ktoré symbolizujú vierozvestov sv. Konštantína a Metoda. Štít je prevýšený striebornou zlato lemovanou a červeno podšitou mitrou. Diecézny biskup Mons. Ján Chryzostom Korec (1990–2005) prijal tento návrh v roku 2001 ako erb diecézy (obr. 75, 76).

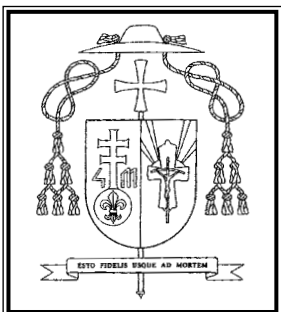
Obr. 76. Pečiatka s erbom Nitrianskej diecézy

ERB MONS. FRANTIŠKA RÁBEKA, NITRIANSKEHO POMOCNÉHO BISKUPA (OD ROKU 2003 VOJENSKÉHO ORDINÁRA) (obr. 77)

Erb biskupstva vložil do svojho erbu aj F. Rábek, nitriansky pomocný biskup (1991–2003). V pravej polovici štiepeného štítu sa nachádza erb biskupstva a v ľavej polovici jeho osobný erb. Za štítom je umiestnený procesiový kríž. Ten je prevýšený klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom sa vznáša stuha s osobným heslom biskupa.

NÁVRHY ERBOV TITULÁRNYCH OPÁTSTIEV A PREPOZITÚR NA ÚZEMÍ NITRIANSKEJ DIECÉZY

ERB OPÁTSTVA SV. BENEDIKTA V HRONSKOM BEŇADIKU (obr. 78)

Obr. 77. Erb F. Rábeka

V štítovom poli je umiestnená budova dvojvežového kostola. Veže sú zakončené guľou a zo strednej časti vyrastá kríž. Táto erbová figúra má pôvod v najstaršej pečati Opátstva sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku z 1. polovice 13. storočia. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

Obr. 78. Erb Opátstva sv. Benedikta v Hronskom Beňadiku

Obr. 79. Erb Opátstva sv. Hypolita na Zobore

Obr. 80. Stredoveká pečať Opátstva sv. Hypolita na Zobore (Jerney, 1855)

ERB OPÁTSTVA SV. HYPOLITA NA ZOBORE (obr. 79)

Erbový štít je tvorený budovou so strednou vežou vyššou a zakončenou cimburím a dvomi bočnými zastrešenými vežami. Medzi vežami sa nachádza po jednom kríži. Erb má pôvod v pečati Zoborského konventu, pochádzajúcej z prelomu 13. – 14. storočia. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

ERB OPÁTSTVA SV. ONDREJA A BENEDIKTA NA SKALKE (obr. 81)

V erbovom štíte sa nachádza priebežný ondrejský kríž. Ten je sprevádzaný štyrmi plamennými srdcami. Ondrejský kríž je atribútom sv. Ondreja a vyjadruje sv. Ondreja-Svorada, pustovníka na Skalke. Zo symbolu uhorských benediktínov boli prevzaté plamenné srdcia, ktoré v tomto erbe pripomínajú benediktínsky rád, ako aj sv. Benedikta, pustovníka na Skalke. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

ERB OPÁTSTVA PANNY MÁRIE NA KLÍŽI (obr. 82)

V erbovom poli sa nachádza zlatá ruža sprevádzaná piatimi plamennými srdcami. Ruža je atri-

Obr. 81. Erb Opátstva sv. Ondreja a Benedikta na Skalke

Obr. 82. Erb Opátstva Panny Márie na Klíži

Obr. 83. Erb Opátstva sv. Kozmu a Damiána v Ludaniciach

bútom Panny Márie, patrónky opátstva. Plamenné srdcia vyjadrujú príslušnosť opátstva k benedikťinskemu rádu. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

ERB OPÁTSTVA SV. KOZMU A DAMIÁNA V LUDANICIACH (obr. 83)

V erbovom štíte sa nachádza sklonený hrot, v ktorom sa po palici vinie had (atribút sv. Kozmu a Damiána). Po stranách hrotu sa nachádzajú plamenné srdcia, ktoré majú pôvod v erbe Arciopátstva v Pannonhalme, ktorému opátstvo v Ludaniciach podliehalo. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

Obr. 84. Erb Opátstva Najsvätejšieho Spasiteľa v Hronovciach-Čajakove

ERB OPÁTSTVA NAJSVÄTEJŠIEHO SPASITEĽA V HRONOVCIACH-ČAJAKOVE (obr. 84)

V erbovom poli sa nachádza tlapovitý kríž položený na svätožiare (symbol Najsvätejšieho Spasiteľa, patróna opátstva). Kríž je sprevádzaný piatimi plamennými srdcami, ktoré majú pôvod v erbe arciopátstva v Pannonhalme, ktorému opátstvo v Hronovciach-Čajakove podliehalo. Za štítom je položená prepoštská berla so sudáriom.

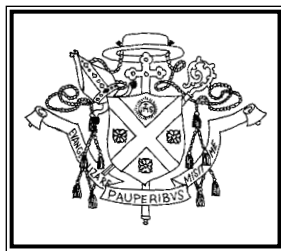
KOŠICKÁ DIECÉZA (od roku 1995 Košická arcidiecéza)

ERB KOŠICKEJ DIECÉZY

Pri kreovaní erbu Košickej diecézy bol využitý ako základ erb, ktorý užíval košický biskup Mons. Augustín Fischer-Colbrie (1907–1925) (obr. 85). V jeho erbe dominujú atribúty patróna diecézy sv. Ondreja (ondrejský kríž) a katedrálneho Chrámu sv. Alžbety v Košiciach (ruže). Podľa výskumu P. Zubka pri ružiach nejde o alžbetinsky motív, ale o zakomponovanie počtu troch historických archidiakonátov do erbu (abovského, čiže katedrálneho, šarišského, čiže toryského, a zemplínskeho). V hornom poli bola umiestnená žiariaca hostia s nápisom IHS (*Iesus Hominum Salvator*). Pri tvorbe erbu diecézy sa javilo ako vhodné použiť toto riešenie pre erb celej diecézy. Ten obsahuje prvky, ktoré by mal aplikovať vo svojom znaku každý košický biskup. Erb teda tvorí v červenom štíte strieborný heraldský ondrejský kríž. Ten je sprevádzaný hore striebornou ľaliou a v ostatných štvrtiach spomínanými tromi striebornými ružami, ktoré dostatočne vyjadrujú sv. Alžbetu. Ľalia v hornom poli pochádza z erbu pápeža Pavla VI. (1963–1978). Za jeho pontifikátu boli definitívne upravené hranice Košickej diecézy v súlade s hranicami Slovenska. Za štítom sa nachádza latinský procesiový kríž (obr. 86, 87). Erb bol zmenený v roku 2002. Košická diecéza bola totiž 31. marca 1995 povýšená na arcidiecézu. Tinktúry boli zmenené na modro-zlatú a kríž z jednoduchého na dvojité (patriarchálny). Z heraldického hľadiska bol teda erb polepšený.

ERB MONS. ŠTEFANA ONDERKA, KOŠICKÉHO
ORDINÁRA A KAPITULÁRNEHO VIKÁRA (obr. 88)

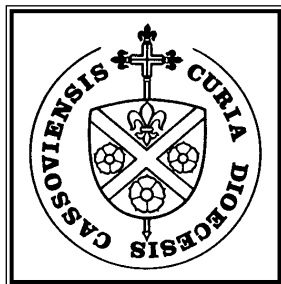
Erb tvorí štvrtený štít. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb biskupstva. V druhom a treťom poli

Obr. 85. Erb A. Fischera-Colbrieho (Zubko, 2008)

Obr. 86. Erb Košickej diecézy

Obr. 87. Pečiatka s erbom Košickej diecézy

Obr. 88. Exlibris s erbom Š. Onderka

Obr. 89. Erb P. Zubka

je umiestnený osobný znak ordinára. Ten tvoria v modrom štíte tri strieborné kostoly. Tie pripomínajú, že nositeľ erbu sa zaslúžil o vybudovanie niekoľkých desiatok kostolov vo svojej diecéze. Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk so šiestimi čiernymi strapcami na každej strane.

ERB PROF. THDR. PHDR. PETRA ZUBKA, PHD.,
ARCHIVÁRA ARCIDIECÉZNEHO ARCHÍVU
V KOŠICIACH (obr. 89)

Erb v štíte delenom zubovitým rezom tvorí obojstranný kľúč. Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Pod štítom sa vinie stuha s mottom GAUDETE, DOMINUS PROPE. Erb P. Zubka je príkladom klerického erbu, ktorý je zároveň hovoriacim erbom. Kľúč je atribútom sv. Petra (patróna krstného mena majiteľa erbu). Zubovité delenie štítu vyjadruje priezvisko majiteľa erbu.

ERBY DEKANÁTOV KOŠICKEJ DIECÉZY
(obr. 90–108)

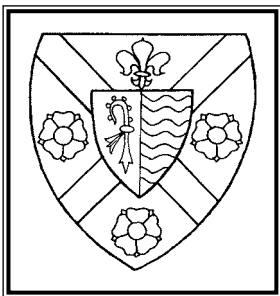
Erby dekanátov Bardejov, Humenné, Košice, Michalovce, Prešov, Trebišov a Vranov nad Topľou vznikli ešte v roku 1978. V roku 1990 košický biskup Mons. Alojz Tkáč obnovil staré usporiadanie dekanátov diecézy, ako existovalo pred obdobím komunizmu. K nim v roku 2002 Zdenko G. Alexy po konzultácii s P. Zubkom dotvoril erby dekanátov

Sabinov, Moldava nad Bodvou, Stropkov, Veľké Kapušany, Košice II, Sobrance (tento erb sa nikdy nepoužíval, pretože dekanát krátko nato zrušili včlenením do Michalovského dekanátu), Lipany, Prešov-Solivar. Jednotlivé dekanátne erby obsahujú prvky, ktoré symbolizujú ich regionálnu príslušnosť (súčasnne archidiakonátnu aj stoličnú). Do týchto erbov boli vkomponované prvky zo župných erbov. Abovské dekanáty tak obsahujú červeno-strieborné brvná, šarišské dekanáty strieborno-zlaté vlny a zemplínske dekanáty majú v hlave štítu rybu (tá je súčasne jedinečným kresťanským symbolom). Erby moldavského dekanátu na území Turnianskej župy neobsahujú žiaden regionálny motív a erb sobranceckého dekanátu obsahoval prvky z užšieho župného erbu. V roku 2005 vznikli ďalšie dekanáty. Z. Alexy po konzultácii s P. Zubkom vtip-

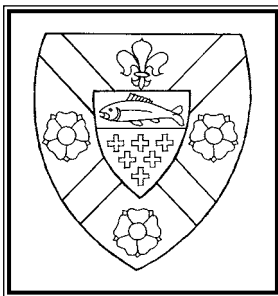
ným spôsobom vytvoril erb dekanátov Košice-východ a Košice-západ. P. Zubko vytvoril v roku 2007 erby pre nové dekanáty Prešov II a Snina.

Okrem župnej symboliky erby dekanátov vyplňa motív patrocínia toho chrámu, po ktorom má dekanát názov: Bardejov (sv. Egídius), Humenné (Všetci svätí), Košice-juh (Panna Mária), Košice-stred (sv. Alžbeta), Lipany (sv. Martin), Michalovce (sv. Michal, pričom ide o hovoriace patrocínium pravdepodobného prvého kostola), Moldava nad Bodvou (Zoslanie Ducha Svätého), Prešov-mesto (sv. Mikuláš), Prešov II. (Najsvätejšia Trojica), Prešov-Solivar (Najsvätejšia Trojica), Sabinov (St'atie sv. Jána Krstiteľ'a), Snina (Povýšenie Sv. kríža), Stropkov (Najsvätejšieho tela a krvi Pána), Trebišov (Narodenie Panny Márie), Veľké Kapašany (sv. Šimon a Júda) a Vranov nad Topľou (Narodenie Panny Márie).

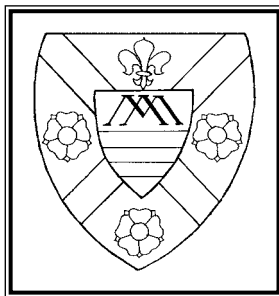
Pre dekanáty Košickej diecézy boli vytvorené dva typy erbov. Veľký erb tvorí znak diecézy, uprostred ktorého je umiestnený srdcový štítok s erbom dekanátu. Veľký typ erbu dekanátu sa uplatnil v pečiatkach jednotlivých dekanátov (obr. 109–111). Druhý, menší typ erbu je tvorený len vlastným znakom dekanátu prevýšeným klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

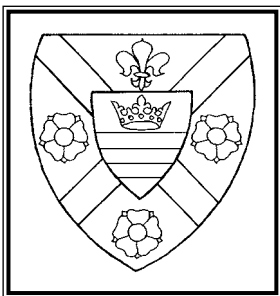
Obr. 90. Erb dekanátu Bardejov

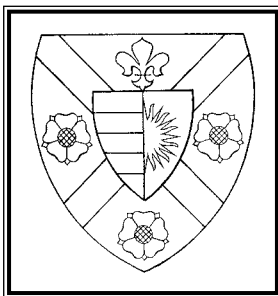
Obr. 91. Erb dekanátu Humenné

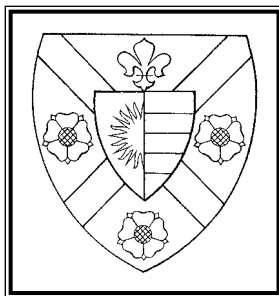
Obr. 92. Erb dekanátu Košice-juh

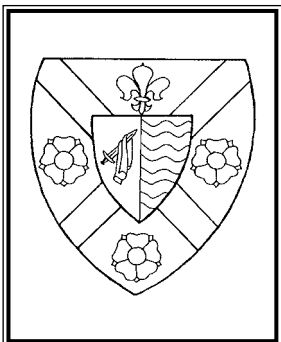
Obr. 93. Erb dekanátu Košice-stred

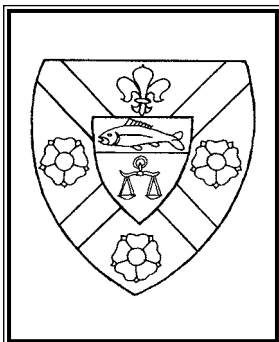
Obr. 94. Erb dekanátu Košice-východ

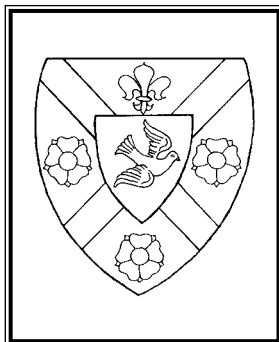
Obr. 95. Erb dekanátu Košice-západ

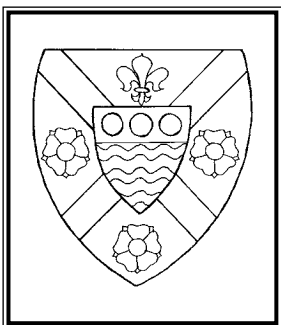
Obr. 96. Erb dekanátu
Lipany

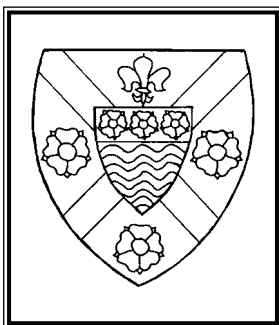
Obr. 97. Erb dekanátu
Michalovce

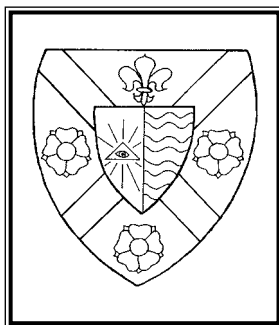
Obr. 98. Erb dekanátu
Moldava nad Bodvou

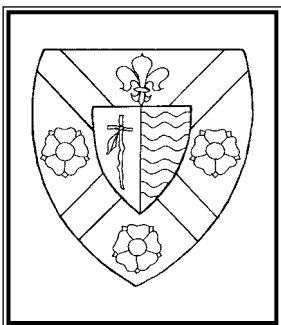
Obr. 99. Erb dekanátu
Prešov-mesto

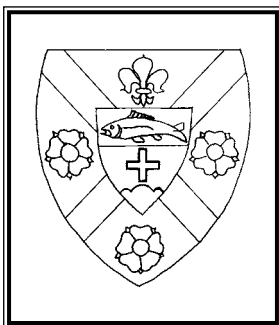
Obr. 100. Erb dekanátu
Prešov II.

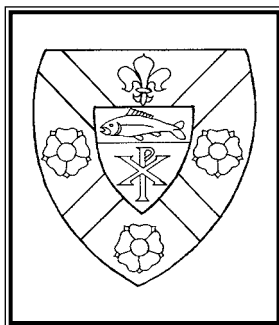
Obr. 101. Erb dekanátu
Prešov-Solivar

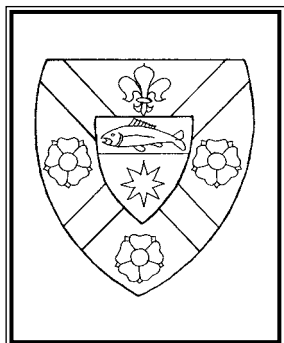
Obr. 102. Erb dekanátu
Sabinov

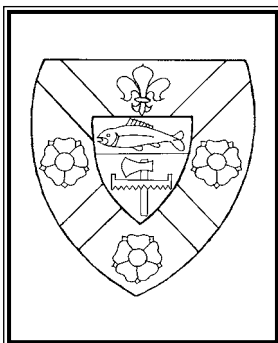
Obr. 103. Erb dekanátu
Snina

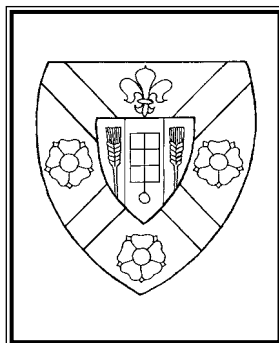
Obr. 104. Erb dekanátu
Stropkov

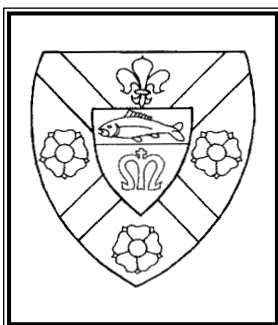
Obr. 105. Erb dekanátu
Trebišov

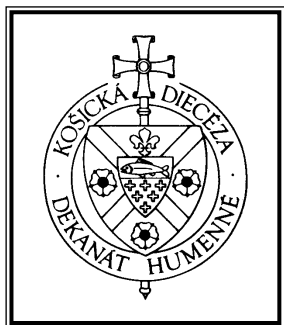
Obr. 106. Erb dekanátu
Veľké Kapušany

Obr. 107. Erb dekanátu
Sobrance

Obr. 108. Erb dekanátu
Vranov nad Topľou

Obr. 109. Pečiatka s erbom
dekanátu Humenné

Obr. 110. Pečiatka s erbom
dekanátu Košice

Obr. 111. Pečiatka s erbom
dekanátu Prešov

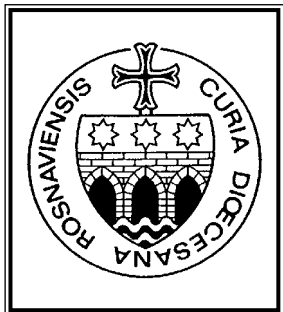
ROŽŇAVSKÁ DIECÉZA

Obr. 112. Erb Rožňavskej diecězy

ERB ROŽŇAVSKEJ DIECĚZY
(obr. 112, 113)

V roku 1976 bol navrhnutý erb Rožňavskej diecězy. Jeho základ tvorí most ako atribút sv. Jána Nepomuckého (patróna diecězy). Zlatočierne sfarbenie pripomína Pražskú arcidiecězu, v ktorej tento svätec pôsobil. Strieborná hlava štítu s tromi osemhrotými zlatými hviezdami pochádza z erbu pápeža Pia VI. (1775–1799). Za jeho pontifikátu bola diecěza v roku 1776 erigovaná. Tento návrh bol prijatý v roku 1976 ordinárom diecězy Mons. Zoltanom Belákom.

Obr. 113. Pečiatka s erbom Rožňavskej diecězy

ERB MONS. ZOLTÁNA BELÁKA, ROŽŇAVSKÉHO ORDINÁRA, KAPITULÁRNEHO VIKÁRA A OPÁTA OPÁTSTVA SV. JÁNA KRSTITEĽA V RIMAVSKÝCH JANOVCIACH
(obr. 114, 115)

Pri príležitosti vzniku erbu Rožňavskej diecězy bol vytvorený aj erb jej ordinára Z. Beláka. Jeho erb je štvrtý. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb Rožňavskej diecězy. V druhom červenom poli je umiestnený osobný erb vlastníka erbu. Ľalia v ňom symbolizuje sv. Jozefa (patróna krstného mena). Tri gule sú atribútom sv. Mikuláša (patróna farského kostola v Sklabini, rodisku Z. Beláka). V tretom poli je erb Opátstva sv. Jána Krstiteľ'a v Rimavských Janovciach. Jeho súčasťou je slovo PAX (jeden zo základných prvkov symboliky benediktínov). Tri mušle sú atribútom patróna opátstva. Z. Belák bol titulárnym opátom tohto opátstva. Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk so šiestimi čiernymi strapcami na každej strane. Za štítom je postavená opátska berla so sudárom – symbol opáta.

Obr. 114. Erb Z. Beláka

ERB MONS. EDUARDA KOJNOKA, ROŽŇAVSKÉHO DIECÉZNEHO BISKUPA (obr. 116)

Erb tvorí štvrtrený štít. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb Rožňavskej diecézy. V druhom a treťom modrom poli je umiestnený osobný erb E. Kojnoka. Ten tvorí v modrom poli vyrastajúca biskupská berla. V hornej časti štítu ju sprevádzajú tri zlaté mince. Tieto atribúty symbolizujú sv. Mikuláša (patróna farnosti Veľká Suchá, rodiska vlastníka erbu). Za štítom je umiestnený latinský procesiový kríž. Nad štítom sa vznáša zelený klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená stuha s osobným heslom vlastníka erbu.

Obr. 115. Pečiatka s erbom Z. Beláka

ERB MONS. ICLIC. VLADIMÍRA FILA, ROŽŇAVSKÉHO POMOCNÉHO BISKUPA – KOADJÚTORA (OD ROKU 2008 ROŽŇAVSKÝ BISKUP) (obr. 117)

Erb tvorí štiepený štít. V jeho pravom poli sa nachádza erb Rožňavskej diecézy. V ľavom poli je umiestnený osobný znak vlastníka erbu. Ten je tvorený trojkrížom a korunou (atribútmi sv. Vladimíra, krstného patróna vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Za štítom je postavený procesiový kríž. Pod štítom sa nachádza stuha s osobným heslom vlastníka erbu.

Obr. 116. Erb E. Kojnoka

NÁVRHY ERBOVÝCH PEČIATOK DEKANÁTOV ROŽŇAVSKEJ DIECÉZY

ERB ROŽŇAVSKÉHO A MURÁNSKEHO DEKANÁTU (obr. 118)

Erb tvorí štiepený štít. V prvej časti je umiestnená biskupská berla. Tá pripomína, že na území dekanátu sa nachádza biskupské sídlo. V druhej časti je umiestnený kríž sv. Juraja (atribút patróna kostola v Muráni). V hlave štítu sa nachádzajú hviezdy z erbu Rožňavskej diecézy. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

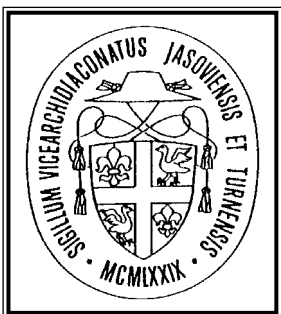
Obr. 117. Erb V. Fila

Obr. 118. Pečiatka s erbom rožňavského a muránskeho dekanátu

ERB JASOVSKÉHO A TURNIANSKEHO DEKANÁTU (obr. 119)

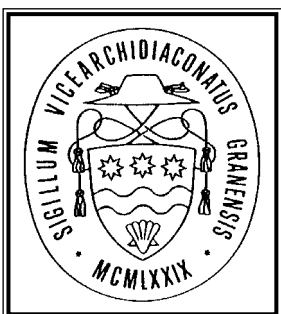
V erbe je hlavným symbolom priebežný kríž. Ten vytvára v štíte štyri polia. V prvom a štvrtom poli sa opakuje ľalia z erbu premonštrátskeho rádu (pripomínajúca Opátstvo sv. Jána Krstiteľa v Jasove). V druhom a treťom poli je umiestnená hus pochádzajúca z erbu Turnianskej župy. Na jej území sa tento dekanát rozkladá. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 119. Pečiatka s erbom jasovského a turnianskeho dekanátu

ERB HRONSKÉHO DEKANÁTU (obr. 120)

V hlave štítu sú umiestnené tri hviezdy z erbu Rožňavskej diecézy. Zvlnené brvno v strede štítu pripomína rieku Hron. Po nej je dekanát nazvaný. V dolnej časti štítu sa nachádza mušľa ako atribút sv. Jána Krstiteľa (patróna chrámu v Polomke, ktorý je najstarším chrámom na území dekanátu). Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 120. Pečiatka s erbom hronského dekanátu

ERB MALOHONTSKÉHO DEKANÁTU (obr. 121)

V strede štítu je umiestnené brvno s nápisom PAX. Pod ním sa nachádza mušľa. Tieto symboly pripomínajú Opátstvo sv. Jána Krstiteľa v Rimavských Janovciach. Hviezda a polmesiac v hornej časti štítu pochádzajú z erbu Hontianskej župy. Pripomínajú tak územnú príslušnosť dekanátu. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB SPIŠSKÉHO DEKANÁTU (obr. 122)

V hlave štítu sa nachádzajú tri hviezdy z erbu Rožňavskej diecézy. V dolnej časti štítu sa nachádza ruža prevýšená korunou (atribúty Panny Márie, patrónky farského kostola v Gelnici). To symbolizuje, že dekanát má v tomto mieste svoj stred. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 121. Pečiatka s erbom malohontského dekanátu

Obr. 122. Pečiatka s erbom spišského dekanátu

Obr. 123. Pečiatka s erbom novohradského dekanátu

ERB NOVOHRADSKÉHO DEKANÁTU (obr. 123)

Štít je štiepený. V pravej polovici sa nachádza ľalia (atribút Panny Márie, patrónky dekanského chrámu v Lučenci). V druhej polovici štítu je umiestnený heraldický symbol cisterciatskeho rádu, ktorému patrilo historické Opátstvo Panny Márie v Lučenci. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

SPIŠSKÁ DIECÉZA

Obr. 124. Erb Spišskej diecézy

Obr. 125. Pečiatka s erbom Spišskej diecézy

Obr. 126. Erb Š. Garaja

ERB SPIŠSKEJ DIECÉZY (obr. 124, 125)

Podľa prvotných úvah mala byť základným prvkom erbu Spišskej diecézy šachovaná orlica pochádzajúca z erbu pápeža Inocenta III. (1161–1216). Za jeho pontifikátu bolo v roku 1198 založené spišské prepoštvstvo. Pre podobnosť s moravskou orlicou bola uprednostnená iná koncepcia. Tá vychádzala z obsahu pečiatky Spišskej kapituly z medzivojnového obdobia. V nej sa nachádza postava sv. Martina (patróna katedrály a diecézy) spolu s vyobrazením dvojvežovej katedrály. Pri voľbe heraldického symbolu autor vychádzal z tejto pečiatky a zo spôsobu stvárnenia stredovekých cirkevných pečatí (kapituly v Bratislave a v Nitre a opátstva na Zobore a v Hronskom Beňadiku). V nich dominujú zjednodušené vyjadrenia sakrálnych stavieb.

V roku 1976 odsúhlasil spišský ordinár erb diecézy. Tvorí ho v červenom štíte strieborné priečlie katedrály. V striebornej hlave štítu sú umiestnené tri osemhroté zlaté hviezdy. Tie pochádzajú z erbu pápeža Pia VI. Za jeho pontifikátu bola v roku 1776 diecéza erigovaná.

ERB MONS. ŠTEFANA GARAJA, SPIŠSKÉHO ORDINÁRA S PRÁVAMI KAPITULÁRNEHO VIKÁRA (obr. 126, 127)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom a štvrtom poli sa nachádza erb diecézy. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný erb nositeľa erbu. Ten je delený. V hornom poli sa nachádza ryba (symbol druhého patróna ordinára – sv. Rafaela). V dolnej polovici sú umiestnené dve mušle ako atribúty sv. Jána Krstiteľa (patróna farského kostola v Liptovskej Tepličke, rodisku Š. Garaja). Nad štítom sa vznáša klobúk so šiestimi strapcami na každej strane.

ERBY DEKANÁTOV SPIŠSKEJ DIECÉZY

ERB DEKANÁTU SPIŠSKÁ NOVÁ VES (obr. 128)

Erb tvorí štít vyplnený skříženou biskupskou a opátskou berlou. Pri jeho koncipovaní vychádzal autor z toho, že na území dekanátu je sídlo ordinarátu diecézy (vyjadrené biskupskou berlou). Na území dekanátu sa však nachádzalo aj viacero historických opátstiev a prepoštstiev (tie sú vyjadrené opátskou berlou so sudárium). Nad štítom sa nachádza klobúk s dvoma uzlami na každej strane.

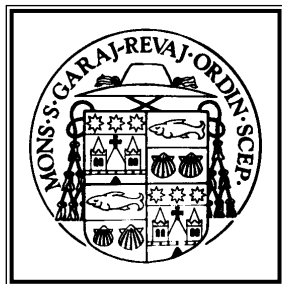
ERB DEKANÁTU POPRAD A FARNOSTÍ NA JEHO ÚZEMÍ (obr. 129)

Za symbol tohto dekanátu bola vybratá typická spišská zvonica. Tých sa na území dekanátu nachádza viacero. Nad štítom sa vznáša klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

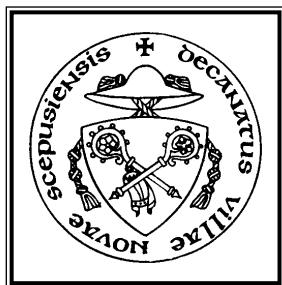
Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Abrahámovce, Batizovce, Bušovce, Holumnica, Hranovnica, Huncovce, Jánovce, Kežmarok, Lechnica, Lendak, Liptovská Teplička, Lubica, Nižná Šuňava, Poprad, Poprad-Matejovce, Poprad-Spišská Sobota, Rakúsky, Reľov, Slovenská Ves, Spišská Belá, Spišská Stará Ves, Spišská Teplica, Spišské Bystré, Spišské Hanušovce, Spišské Matiašovce, Spišský Štiavnik, Štrba, Šuňava, Švábovce, Svit, Toporec, Tvarožná, Veľká Franková, Veľká Lomnica, Veľký Slavkov, Vikartovce, Vrbov, Vydrník, Vysoké Tatry, Žakovce a Ždiar.

ERB GABRIELA CHLEBÁKA, POPRADSKÉHO DEKANA A SPRÁVCU FARNOSTI POPRAD-VEĽKÁ (obr. 130)

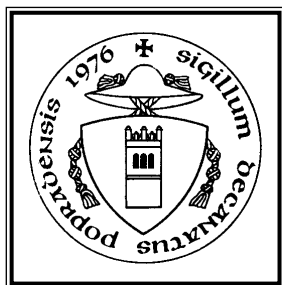
Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu Poprad (ten vlastník erbu spravoval). V štvrtom poli je umiestnený znak farnosti Poprad-Veľká. V nej pôsobil G. Chlebák ako farský administrátor. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný znak vlastníka erbu. Znak je ľavošikmo delený, uprostred s ľaliou striedavých tinktúr. Vpravo hore sa nachádza šesťhrotá hviezda. Jedna časť

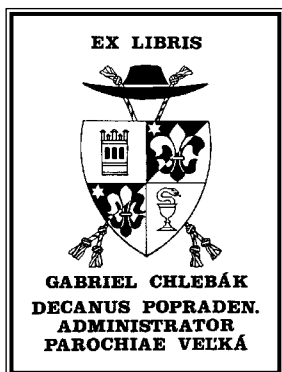
Obr. 127. Pečiatka s erbom Š. Garaja

Obr. 128. Pečiatka s erbom dekanátu Spišská Nová Ves

Obr. 129. Pečiatka s erbom dekanátu Poprad

Obr. 130. Exlibris G. Chlebáka

Ľalie pripomína archanjela Gabriela (krstného patróna G. Chlebáka). Ľalia a hviezda sú tiež atribútmi Panny Márie (patrónky farnosti Podolinec, rodiska vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB FARNOSTI HRANOVNICA (obr. 131)

V erbe farnosti sa uplatnil vetvový pustovnícky kríž sprevádzaný po stranách dvomi mušľami (atribúty sv. Jána Krstiteľ'a, patróna farnosti). Vpravo od erbu farnosti je umiestnený štít s erbom dekanátu. Vľavo sa nachádza znak so symbolom rehole cisterciátov (na pamiatku toho, že územie farnosti táto rehoľa v minulosti spravovala). Nad erbom farnosti je umiestnený erb diecézy.

Obr. 131. Pečiatka s erbom farnosti Hranovnica

ERB FARNOSTI HUNCOVCE (obr. 132)

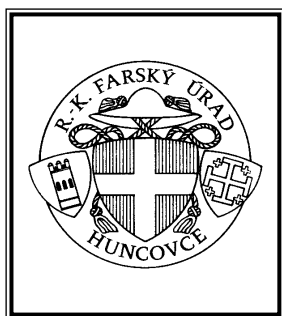
Erb tvorí červený štít so zlatým heraldickým krížom. To vyjadruje zasvätenie farnosti Svätému krížovi. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Erb je sprevádzaný vpravo erbom dekanátu a vľavo erbom križiackej rehole strážcov Svätého hrobu. Táto rehoľa mala Huncovce určitý čas v držbe.

ERB FARNOSTI JÁNOVCE (obr. 133)

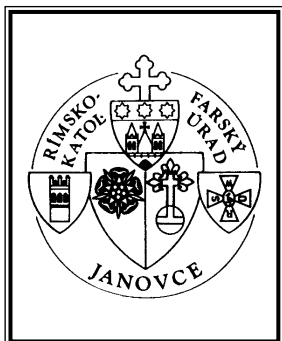
Erb tvorí štiepený štít. V pravom poli sa nachádza ruža (symbol Panny Márie) a v ľavom poli kráľovské jablko (symbol sv. Štefana kráľ'a). Tieto symboly vyjadrujú zasvätenia oboch kostolov v Jánovciach. Vpravo od erbu farnosti sa nachádza erb dekanátu a vľavo erb rehole cisterciátov (keďže územie, kde sa nachádza farnosť, v minulosti spravovali cisterciáti). Nad štítom je umiestnený erb diecézy.

ERB FARNOSTI KEŽMAROK (obr. 134)

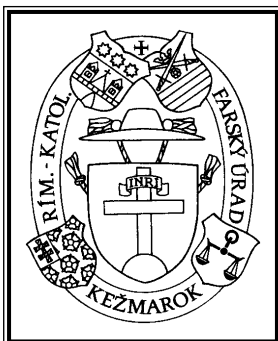
V pečiatke farnosti dominuje štít s krížom symbolizujúcim jej patrocínium (Kostol pový-

Obr. 132. Pečiatka s erbom farnosti Huncovce

Obr. 133. Pečiatka s erbom farnosti Jánovce

Obr. 134. Pečiatka s erbom farnosti Kežmarok

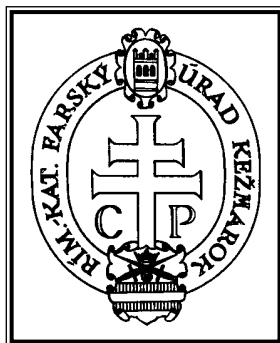
Obr. 135. Návrh pečiatky s erbom farnosti Kežmarok

šenia Svätého kríža). Nad štítom sa vznáša klobúk s jedným strapcom na každej strane. Vpravo od centrálneho štítu je erb symbolizujúci sv. Alžbetu. Vľavo sa nachádza štít s atribútom sv. Michala. Obidva postranné štity vyjadrujú patrociniá zaniknutých kostolov v Kežmarku. V hornej časti štítu sú vložené priklonené štity, vpravo s erbom diecézy a vľavo s erbom mesta Kežmarok.

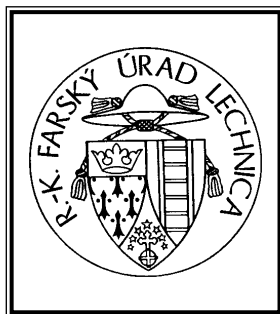
Pre farnosť Kežmarok vznikli aj ďalšie dva návrhy pečiatok (obr. 135, 136).

ERB FARNOSTI LECHNICA (obr. 137)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. V hlave pravej polovice je umiestnená koruna a v dolnej časti hermelín. Hermelín ako znak Bretónska a koruna symbolizujú sv. Jodoka. Tento syn bretónskeho kráľa sa vzdal nástupníckych práv a stal sa pustovníkom. Jemu je zasvätený farský kostol v Lechnici. V pravom poli je umiestnený rebrik ako symbol sv. Romualda. Tomu je zasvätený kostol v Červenom Kláštore. V päte štítu sa nachádza znak rehole kartuziánov. Tí vytvorili duchovné centrum oblasti v Červenom Kláštore. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 136. Návrh pečiatky s erbom farnosti Kežmarok

Obr. 137. Pečiatka s erbom farnosti Lechnica

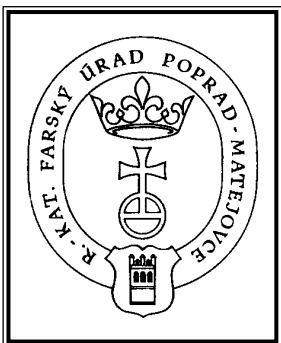
Obr. 138. Pečiatka s erbom farnosti Liptovská Teplička

ERB FARNOSTI LIPTOVSKÁ TEPLIČKA (obr. 138)

Erb má pôvod v patrocínium farnosti. Tá je zasvätená sv. Jánovi Krstiteľovi. Toho symbolizujú zvlnené brvná (pripomínajúce riekou Jordán) a mušle. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI POPRAD-MATEJOVCE (obr. 139)

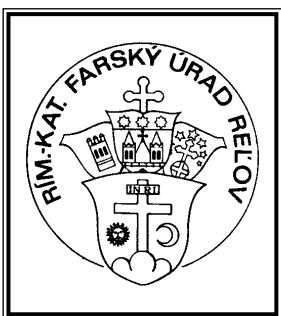
Pečiatku farnosti vyplňajú jablko s krížikom prevýšene korunou. Obidva atribúty symbolizujú patróna farnosti sv. Štefana Uhorského. V dolnej časti pečiatky sa v štítiku nachádza erb dekanátu.

Obr. 139. Pečiatka s erbom farnosti Poprad-Matejovce

ERB FARNOSTI REĽOV (obr. 140)

V strede pečiatky je umiestnený štít s erbom farnosti. Ten je vyplnený krížom vyrastajúcim z trojvršia. Kríž je po stranách sprevádzaný slnkom a mesiacom. Kríž vyjadruje zasvätenie farského kostola povýšeniu Svätého kríža. Trojvršie, slnko a mesiac majú pôvod v pečiatke farnosti Reľov z roku 1830. Nad erbom farnosti sa nachádzajú štíty s erbmi dekanátu Poprad a Spišskej diecézy ako nadriadených cirkevných ustanovizní. Štít s erbom rehole kartuziánov pripomína pôsobenie tejto rehole v Červeňom Kláštore na Zamagurí, kam farnosť prináleží.

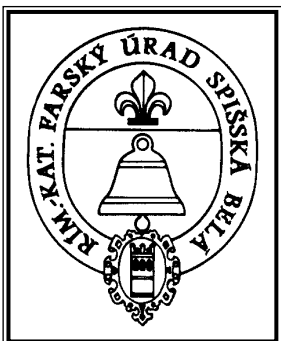

Obr. 140. Pečiatka s erbom farnosti Reľov

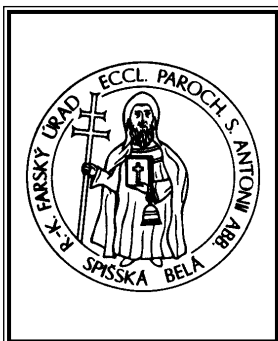
ERB FARNOSTI SPIŠSKÁ BELÁ (obr. 141)

Erb farnosti je vsadený do rámca pečiatky. V hornej časti deleného poľa sa nachádza polovica ľalie, symbol sv. Anny (patrónky filiálneho kostola v Strážkach). V dolnej časti erbového poľa je umiestnený zvonček. Ten symbolizuje sv. Antona Pustovníka (patróna farského kostola). V dolnej časti pečiatky sa nachádza kartuša s erbom dekanátu.

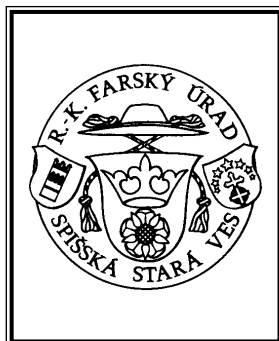
Pre farnosť bol pôvodne navrhnutý aj hagiografický návrh pečiatky zobrazujúci sv. Antona. Nakoniec však bol zvolený variant s heraldickými symbolmi (obr. 142).

Obr. 141. Pečiatka s erbom farnosti Spišská Belá

Obr. 142. Návrh pečiatky farnosti Spišská Belá

Obr. 143. Pečiatka s erbom farnosti Spišská Stará Ves

ERB FARNOSTI SPIŠSKÁ STARÁ VES (obr. 143)

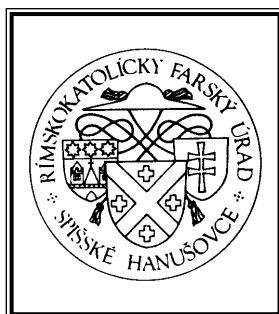
V štíte sa nachádza ruža, ktorá je prevýšená otvorenou korunou (symboly Panny Márie, patrónky farnosti). Nad štítom sa vznáša klobúk s jedným strapcom na každej strane. Vpravo od erbu farnosti je umiestnený štít s erbom dekanátu. Vľavo je erb rehole kartuziánov, ktorá na území farnosti v minulosti pôsobila.

ERB FARNOSTI SPIŠSKÉ HANUŠOVCE (obr. 144)

V strede pečiatky sa nachádza štít tvorený heraldickým krížom sv. Ondreja so štyrmi krížikmi. Farnosť dlhodobo podliehala cirkevnej správe križiackej rehole Svätého hrobu jeruzalemského, čo vyjadruje modifikácia erbu tejto rehole v erbe. Tvar kríža symbolizuje sv. Ondreja, apoštola (patróna farnosti). Erb farnosti sprevádza vpravo erb diecézy a vľavo znak rehole kanonikov Svätého hrobu jeruzalemského. Nad štítm sa vznáša klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI SPIŠSKÉ MATIAŠOVCE (obr. 145)

V strede pečiatky je umiestnený štít s erbom farnosti. V ňom sa nachádza sklonený meč spre-

Obr. 144. Pečiatka s erbom farnosti Spišské Hanušovce

Obr. 145. Pečiatka s erbom farnosti Spišské Matiašovce

Obr. 146. Pečiatka s erbom farnosti Svätý Martin

vádzaný po stranách dvoma kľúčmi. Atribúty sv. Petra (kľúče) a sv. Pavla (meč) symbolizujú patrónov farnosti. Nad erbom farnosti sa nachádzajú štíty s erbmi dekanátu Poprad a Spišskej diecézy ako nadriadených cirkevných ustanovizní. Štít s erbom rehole kartuziánov pripomína pôsobenie tejto rehole v Červenom Kláštore na Zamagurí, kam farnosť prináleží.

ERB FARNOSTI SVIT (obr. 146)

V strede štítu sa nachádza hus – atribút sv. Martina. Farnosť nemala vo Svite vlastný kostol, preto bol prevzatý atribút patróna filiálneho kostola tejto farnosti v Lučivnej. V bordúre je umiestnených osem krížikov. Tým je vyjadrené zasvätenie kostola v Batizovciach Všetkým svätým. Tento kostol plnil funkciu farského kostola farnosti Svätý Martin. V pravom hornom rohu je umiestnený erb dekanátu Poprad. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 147. Pečiatka s erbom farnosti Vydrník

ERB FARNOSTI VYDRNÍK (obr. 147)

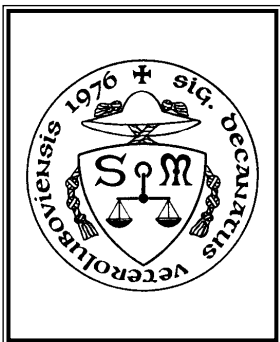
V erbe farnosti sa uplatnili skrížená píla a halapartňa (atribúty sv. Šimona a Júdu, apoštolov, patrónov farnosti). Vpravo od erbu farnosti je umiestnený štít s erbom dekanátu. Vľavo sa nachádza znak so symbolom rehole cistercitov (na pamiatku toho, že územie farnosti táto rehoľa v minulosti spravovala). Nad erbom farnosti je umiestnený erb diecézy.

Obr. 148. Pečiatka s erbom farnosti Ždiar

ERB FARNOSTI ŽDIAR (obr. 148)

V erbe farnosti sa nachádza ľalia, z ktorej vyrastajú dve ruže. Ľalia symbolizuje Pannu Máriu (patrónku farnosti) a ruže sv. Alžbetu (patrónku filiálneho kostola v Javorine). Nad erbom farnosti je umiestnený latinský kríž. Ten je sprevádzaný vpravo erbom diecézy a vľavo erbom dekanátu.

Obr. 149. Pečiatka s erbom dekanátu Stará Ľubovňa

Obr. 150. Pečiatka s erbom farnosti Haligovce

Obr. 151. Pečiatka s erbom farnosti Chmel'nica

ERB DEKANÁTU STARÁ ĽUBOVŇA A FARNOSTÍ NA JEHO ÚZEMÍ (obr. 149)

Jadrom územia dekanátu bolo v minulosti ľubovniansko-podolínske panstvo začlenené neskôr do Provincie šesťnástich spíšskych miest. Z 18. storočia pochádza jeho pečať s vyobrazením sv. Michala Archanjela. Toho sprevádzajú po stranách litery S – M (*Sanctus Michael*). Obsah tejto pečate bol vložený do erbu dekanátu s tou zmenou, že vyobrazenie svätca nahrádzajú váhy (jeho heraldický atribút).

Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Haligovce, Chmel'nica, Lesnica, Lomnička, Mníšek nad Popradom, Nižné Ružbachy, Podolíneec, Stará Ľubovňa a Veľká Lesná.

Pri stvárnovaní erbov farností tohto dekanátu bol obsah erbu dekanátu vložený do hlavy štítu. V hlavnej časti štítu sa uplatnili atribúty patróna farnosti.

ERB FARNOSTI HALIGOVCE (obr. 150)

Erb farnosti je delený. V hlave štítu sa nachádza znak dekanátu. V hlavnej časti je umiestnená ruža (symbol Panny Márie, patrónky farnosti). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 152. Pečiatka s erbom farnosti Lesnica

Obr. 153. Pečiatka s erbom farnosti Nižné Ružbachy

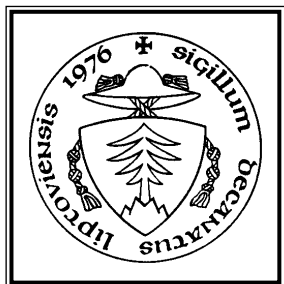
Obr. 154. Exlibris s erbom farnosti Stará Lubovňa

ERB FARNOSTI CHMELNICA (obr. 151)

V hlavnej časti štítového poľa je umiestnený priebežný Ondrejský kríž (atribút sv. Ondreja, apoštola, patróna farnosti). Pred ním je umiestnená ľalia (symbol Panny Márie, patrónky filiálneho kostola v Podsadku). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI LESNICA (obr. 152)

V hlavnej časti štítového poľa sa nachádza sv. Michal Archanjel, ktorý zabíja mečom draka. Archanjel Michal je patrónom farského kostola. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 155. Pečiatka s erbom dekanátu Liptovský Mikuláš

ERB FARNOSTI NIŽNÉ RUŽBACHY (obr. 153)

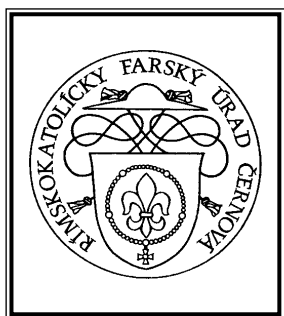
Hlavná časť štítového poľa je štiepená. V pravej polovici sa nachádza polovica kolesa. To symbolizuje sv. Katarínu Alexandrijskú (patrónku farského kostola). Ľavú polovicu vyplňa symbol Ježiša Krista (filiálny kostol je zasvätený obetovaniu Pána). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI STARÁ LUBOVŇA (obr. 154)

Erb je tvorený rovnakou koncepciou ako predchádzajúce. V hlavnej časti štítu sú však umiestnené tri jablká (1, 2). Tie symbolizujú sv. Mikuláša (patróna farského kostola).

ERB DEKANÁTU LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ (obr. 155) A FARNOSTÍ NA JEHO ÚZEMÍ

Keďže žiaden cirkevný motív nebol vhodný pre heraldické vyjadrenie erbu dekanátu, využil sa svetský motív. Erb je odvodený od erbu Liptovskej župy, na historickom území ktorej sa dekanát rozprestiera. V štíte sa nachádza smrek stojaci na po-

Obr. 156. Pečiatka s erbom farnosti Černová

hori. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Bobroviec, Černová, Hubová, Huty, Hybe, Likavka, Liptovská Lúžna, Liptovské Kláčany, Liptovské Sliače, Liptovský Hrádok, Liptovský Kríž, Liptovský Michal, Liptovský Mikuláš, Liptovský Trnovec, Lisková, Lúčky, Ludrová, Okoličné, Palúdzka, Partizánska Lupča, Ružomberok, Ružomberok-Biely Potok, Ružomberok-Ludrová a Veľké Borové.

ERB FARNOSTI ČERNOVÁ (obr. 156)

V erbom štíte je umiestnená ľalia obkolesená ružencom. Tým je vyjadrené zasvätenie farnosti Panne Márii Ružencovej. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

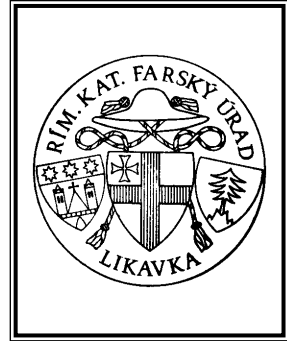
ERB FARNOSTI LIKAVKA (obr. 157)

Pečiatka je tvorená centrálné umiestneným erbom farnosti. V štíte sa nachádza heroldský kríž s malým (templárskym) krížikom vpravo hore. Priebežný heroldský kríž je atribútom sv. Juraja (patróna farského kostola v Likavke). Templársky kríž pripomína účinkovanie tohto rytierskeho rádu v Martinčeku (filii tejto farnosti). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným čiernym strapcom na každej strane. Erb farnosti sprevádzajú vpravo erb diecézy a vľavo erb dekanátu.

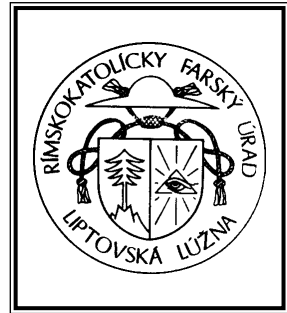
ERB FARNOSTI LIPTOVSKÁ LÚŽNA (obr. 158)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. V pravom poli je umiestnený erb dekanátu. Ľavé pole vyplňa Božie oko v trojuholníku s lúčmi. To vyjadruje zasvätenie farnosti Svätej Trojici. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

Pôvodne bolo pre farnosť vytvorených niekoľko ďalších alternatív pečiatky s rôznou kombináciou erb farnosti, dekanátu a diecézy (obr. 159, 160).

Obr. 157. Pečiatka s erbom farnosti Likavka

Obr. 158. Pečiatka s erbom farnosti Liptovská Lúžna

Obr. 159. Návrh pečiatky s erbom farnosti Liptovská Lúžna

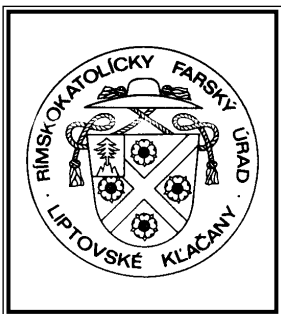
Obr. 160. Návrh pečiatky s erbom farnosti Liptovská Lúžna

ERB FARNOSTI LIPTOVSKÉ KLAČANY (obr. 161)

Erb farnosti tvorí štít, v ktorom je umiestnený priebežný andrejský kríž sprevádzaný štyrmi ružami. Tie symbolizujú sv. Alžbetu (patrónku farského kostola). Andrejský kríž vyjadruje zasvätenie filiálneho kostola v Dúbrave. V pravom hornom rohu štítu je umiestnený erb dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI LIPTOVSKÝ MICHAL (obr. 162)

Erb farnosti je tvorený štítom s váhami. Tie symbolizujú sv. Michala archanjela (patróna farnosti). V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom dekanátu. Na štíte je položený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

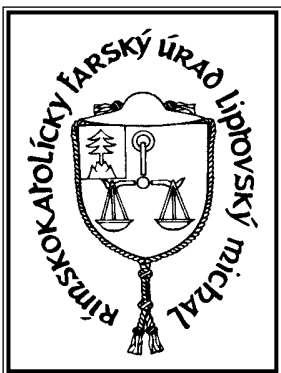

Obr. 161. Pečiatka s erbom farnosti Liptovské Kľačany

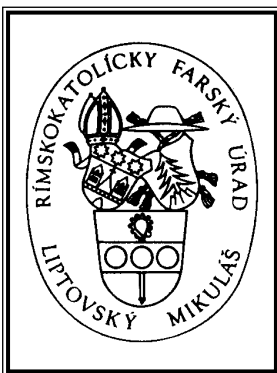
ERB FARNOSTI LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ (obr. 163)

Farnosť je zasvätená sv. Mikulášovi. Jeho atribúty sú stvárnené aj v erbe farnosti. Erb pozostáva z berly, ktorá je preložená brvnom s tromi mincami. Nad ním sú umiestnené erby diecézy a dekanátu.

V druhom variante pečiatky sa v pečatnom poli nachádzajú tri mince prevýšené mitrou (obr. 164).

Obr. 162. Pečiatka s erbom farnosti Liptovský Michal

Obr. 163. Pečiatka s erbom farnosti Liptovský Mikuláš

Obr. 164. Návrh pečiatky farnosti Liptovský Mikuláš

Obr. 165. Pečiatka s erbom farnosti Liptovský Trnovec

Obr. 166. Návrh pečiatky farnosti Liptovský Trnovec

Obr. 167. Návrh pečiatky farnosti Liptovský Trnovec

ERB FARNOSTI LIPTOVSKÝ TRNOVEC (obr. 165)

Erb farnosti je tvorený štítom s dole smerujúcou holubicou, ktorú obklopujú plamene. To vyjadruje zasvätenie farnosti zoslaniu Ducha Svätého. Štít je prevýšený erbmi diecézy a dekanátu.

Pre farnosť bolo pôvodne vytvorených aj niekoľko ďalších návrhov erbových pečiatok (obr. 166, 167).

ERB FARNOSTI OKOLIČNÉ (obr. 168)

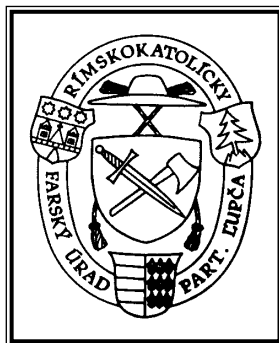
V centrálnej časti pečiatky sa nachádza erb farnosti tvorený štiepeným štítom. V pravom poli je umiestnený erb dekanátu. V ľavom poli sa nachádzajú symboly sv. Petra z Alkantary (patróna farnosti). Nad štítom sa vznáša klobúk s jedným strapcom na každej strane. Vpravo od erbu farnosti je znak rehole františkánov (táto rehoľa v minulosti spravovala farnosť). Vľavo je štít s hlavnými súčasťami erbu rodu Okoličaniovcov, svetského patróna farnosti.

ERB FARNOSTI PARTIZÁNSKA LUPČA (obr. 169)

V strede pečiatky je umiestnený erb farnosti. Ten tvorí skrížený meč a sekera (atribúty sv. Matúša, apoštola). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Erb je spre-

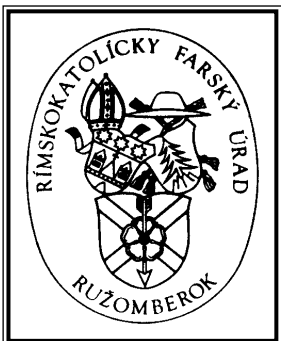
Obr. 168. Pečiatka s erbom farnosti Okoličné

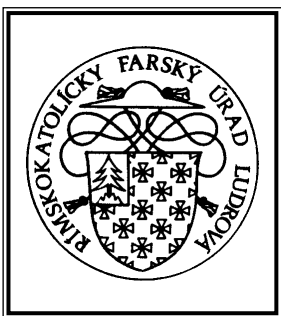
Obr. 169. Pečiatka s erbom farnosti Partizánska Lupča

Obr. 170. Pečiatka s erbom farnosti Ružomberok

Obr. 171. Návrh pečiatky s erbom farnosti Ružomberok

Obr. 172. Pečiatka s erbom farnosti Ružomberok - expo-
zitura Ludrová

vádzaný vpravo erbom diecézy, vľavo erbom dekanátu a dole erbom mesta Partizánska Ľupča. Erb mesta pripomína bývalé patronátne právo mesta k farnosti.

ERB FARNOSTI RUŽOMBEROK (obr. 170)

V erbe farnosti sa nachádza priebežný Ondrejský kríž (sv. Ondrej, apoštol, je patrónom farnosti). Pred ním je umiestnená ruža so skloneným šípom (tieto prvky pochádzajú z erbu mesta Ružomberok). Štít je prevýšený klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Pre farnosť bol vytvorený aj návrh väčšej pečiatky. V ňom sa okrem erbu farnosti nachádzajú aj erby diecézy a dekanátu. Tie sú umiestnené nad farským erbom. Nad nimi je položená mitra a klobúk (obr. 171).

ERB FARNOSTI RUŽOMBEROK - EXPOZITÚRA LUDROVÁ (obr. 172)

Erbový štít je štiepený. V pravom poli je umiestnený erb farnosti Ružomberok. Ľavé pole je posiate gréckymi krížikmi (to vyjadruje zasvätenie kostola v Ludrovej Všetkých svätých). V strednom klíne sa nachádza erb dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU DOLNÝ KUBÍN A FARNOSTÍ NA JEHO ÚZEMÍ (obr. 173)

Erb dekanátu má pôvod v erbe Oravskej župy. Tvori ho na pažiti pred listnatým stromom stojaci medveď. Štít je prevýšený klobúkom s dvoma uzlami na každej strane.

Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Breza, Dolný Kubín, Habovka, Hruštín, Kňažia, Lokca, Námestovo, Sedliacka Dubová, Tvrdošín, Zákamenné a Zubrohlava.

ERB ALFONZA LETANOVSKÉHO, DEKANA A FARÁRA V DOLNOM KUBÍNE (obr. 174)

Erb je tvorený deleným štítom. V jeho hornej polovici sa nachádza atribút sv. Alfonza (krstného patróna vlastníka erbu). V dolnej polovici je umiestnená ľalia (atribút Panny Márie, patrónky farnosti Hnilec, rodiska vlastníka erbu). Skrížené banice kladivá pripomínajú baníctvo, povolanie predkov majiteľa erbu. Nad štítom sa nachádza kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane. Vpravo od štítu je umiestnený erb dekanátu Dolný Kubín a vľavo erb farnosti Dolný Kubín, ktoré A. Letanovský spravoval.

ERB FARNOSTI HRUŠTÍN (obr. 175)

Erb farnosti je tvorený oválnym deleným štítom. V hornej polovici je umiestnený erb dekanátu. Dolnú časť vypĺňajú zvlnené brvná a mušľa (atribúty sv. Jána Krstiteľa, patróna farnosti). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Vpravo od erbu farnosti je umiestnený štít s holubicou, atribút Ducha Svätého (tomu je zasvätený filiálny kostol v Babíne). Vľavo sa nachádza štít so symbolom sv. Vendelína (patróna filiálneho kostola vo Vaňovke).

ERB FARNOSTI SEDLIACKA DUBOVÁ (obr. 176)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. V pravom poli je umiestnený erb dekanátu. Vľavo sa nachádzajú váhy s plamenným mečom, atribúty sv. Michala Archanjela (patróna farského kostola).

ERB FARNOSTI TVRDOŠÍN (obr. 177)

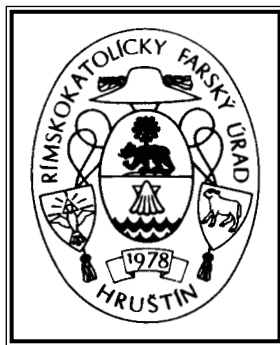
V centrálnej časti pečiatky je umiestnený erb farnosti. Ten tvorí trojuholník s Božím okom a svätožiarou. Tieto atribúty symbolizujú Svätú Trojicu (tej je zasvätený farský kostol). Lem štítu je tvorený desiatimi krížikmi. Sedem z nich symbolizuje se-

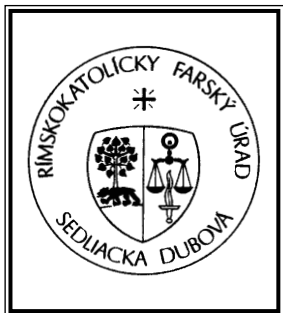
Obr. 173. Pečiatka s erbom dekanátu Dolný Kubín

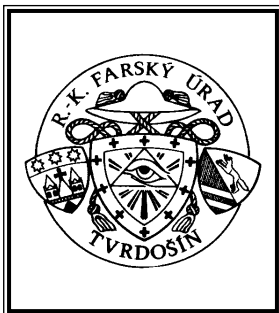
Obr. 174. Exlibris s erbom A. Letanovského

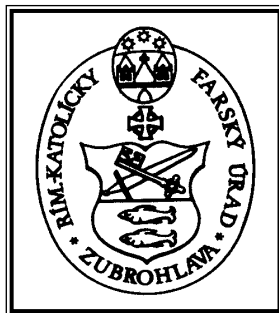
Obr. 175. Pečiatka s erbom farnosti Hruštín

Obr. 176. Pečiatka s erbom farnosti Sedliacka Dubová

Obr. 177. Pečiatka s erbom farnosti Tvrdosín

Obr. 178. Pečiatka s erbom farnosti Zubrohlava

dempočetníkov (cyrilo-metodských svätcov). Cyrilo-metodský filiálny kostol sa nachádza v Štefanove. Ďalšie tri križiky symbolizujú tri filie farnosti. Nad štítom je umiestnený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. Vpravo od erbu farnosti sa nachádza erb diecézy a vľavo erb mesta Tvrdosín.

ERB FARNOSTI ZUBROHLAVA (obr. 178)

V centrálnej časti pečiatky je umiestnený delený štít. V jeho hornej polovici sa nachádza skrížený kl'úč a meč (atribúty sv. Petra a Pavla, ktorí sú patrónmi farského kostola). V dolnej polovici deleného štítu sú umiestnené nad sebou dve ryby. Tie symbolizujú sv. Antona Paduánskeho (patróna filiálneho kostola v Kline). V hornej časti pečiatky je v ovále umiestnený erb Spišskej diecézy.

PREŠOVSKÁ DIECÉZA (od roku 2008 Prešovská gréckokatolícka arcidiecéza)

ERB PREŠOVSKÉJ DIECÉZY (obr. 179, 180)

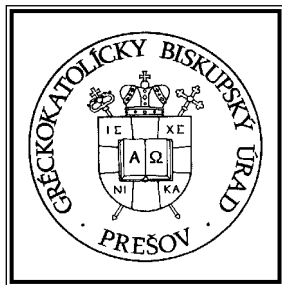
Symbol tejto gréckokatolíckej diecézy vznikol krátko po jej obnovení v roku 1968. Jeho autorom je Mikuláš Klimčák. V roku 1983 sa obsah tohto symbolu premietol do heraldicky korektného erbu diecézy. Tvori ho v striebornom štíte rozširujúci sa heraldický kríž. Ten je sprevádzaný čiernym nápisom IS XS NI KA (Ježiš Kristus víťazí). V strede štítu sa nachádza strieborná otvorená kniha so zlatou väzbou a oriezkou. Na jej stránkach sú umiestnené grécke majuskulné písmená A a Ω. Na štíte je položená biskupská koruna a za štítom prekrížená berla a kríž. Tieto pontifikálie sú typickými prvkami erbov východných biskupov a biskupstiev.

ERB MONS. JÁNA HIRKU, PREŠOVSKÉHO ORDINÁRA S PRÁVAMI REZIDENCIÁLNEHO BISKUPA (od roku 1989 diecézneho biskupa) (obr. 181, 182)

Na heraldické odlišenie erbov predstaviteľov a správnych celkov gréckokatolíckej cirkvi od symbolov rímskokatolíckej cirkvi sa používajú špeciálne mimoštítové znamenia. Nad štítom dominuje biskupská koruna. Biskupské žezlo je zakončené

Obr. 179. Erb Prešovskej diecézy

Obr. 180. Pečiatka s erbom Prešovskej diecézy

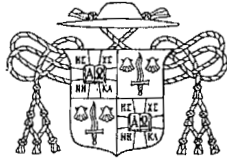
Obr. 181. Erb J. Hirku

Obr. 182. Pečiatka s erbom J. Hirku

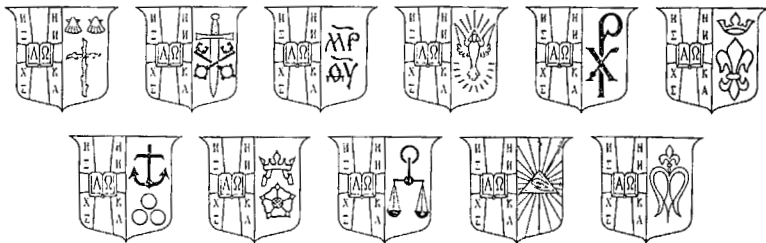

Obr. 183. Erb J. Babjaka

ĽÁN HIRKA Z KOŽEJ MILOSTI APOŠT. ADMIN. PREŠOVSKÝ

rozporované v ľane ľanovca všetkými, ktorí budú čítať tento list. V súvislosti so zasvätením chrámov v dekanátoch našej diecézy, určil sa na pre nich erby čiže heraldické znamenia, aký boli používané na pečiatkach a pri iných príležitostiach takto: Erby dekanátu je štyriery a v prvej polovici nachádza sa znak našej diecézy. V druhej polovici je symbol zodpovedajúci zasväteniu dekanátu a to: Prešov - Sv. Ján Krstiteľ, Bardejov - Sv. Peter a Pavol apoštolovia, Humenné - kl. Panna Mária, Košice - Duch Svätý, Michalovce - Kristus Pán, Poprad a Banská Bystrica - kl. Panna Mária, Spišská Nová Ves - Sv. Mikuláš biskup, Stará Ľubovňa - kl. Panna Mária, Svidník - Sv. Michal archai., L. Trebišov - Najsvätejšia Trojica, Vranov nad Topľou - kl. Panna Mária, ako je zobrazené erbov na tejto listine:

Ľané v Ľasova sídle Prešovskola na sviatok Svätého Michala Archanjela, dňa ôsmeho novembra tisícého deväťstého osemdesiateho roku od nariadenia ľána, v dvanástom roku ľáško sprákovania diecézy.

Jan Hírka

párom hadích hláv. Biskupský erbový štít sa pokladá na plášť, ktorý je zavŕšený biskupskou korunou.

Erb J. Hirku je tvorený štvrtým štítom. V prvom a štvrtom poli je umiestnený erb biskupstva. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný erb biskupa. Tvorí ho v modrom poli strieborný plamenný meč, sprevádzaný hore dvomi mušľami. Plamenný meč je atribútom sv. Michala archanjela (druhého patróna vlastníka erbu). Dve mušle sú atribútmi sv. Jána Krstiteľa (krstného patróna vlastníka erbu). Pod štítom je na stuhe umiestnené biskupské heslo „POKOJ A MILOSRDENSTVO POD OCHRANOU MÁRIE“.

V období, keď bol J. Hirka administrátorom diecézy, používal štít s hierarchicky nižšie postaveným čiernym klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane. Keď sa stal riadnym diecéznym biskupom, bol nad jeho štít umiestnený zelený biskupský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Štít bol položený na červený, zlato podšitý plášť zavŕšený biskupskou korunou. Spoza plášte a vyrastá žezlo a procesiový kríž.

ERB MONS. JÁNA BABJAKA, SJ, ARCIBISKUPA
PREŠOVSKÉJ ARCIDIECÉZY (obr. 183)

Erb J. Babjaka bol vytvorený podľa rovnakej schémy ako erb J. Hirku. V prvom a štvrtom poli je umiestnený erb arcidiecézy. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný znak vlastníka erbu. Za ten určil J. Babjak čelný pohľad na Baziliku sv. Petra v Ríme (v nej bol vysvätený za biskupa). Pred ňou je umiestnená holubica symbolizujúca Ducha Svätého. Nad štítom sa nachádza kňazský klobúk s desiatimi strapcami na každej strane prináležiaci arcibiskupovi. Spod štítu splýva pálium metropolitu. Pod tým je umiestnená stuha s biskupským heslom „VY STE CHRÁM ŽIVÉHO BOHA“. Erb je položený na plášť tak ako u J. Hirku, ale jednoduchý procesiový kríž bol nahradený arcibiskupským dvojramenným krížom.

ERBY DEKANÁTOV PREŠOVSKÉJ DIECÉZY (obr. 184)

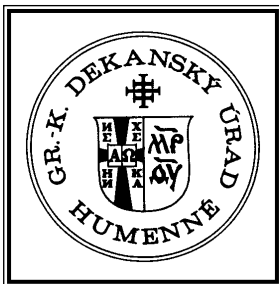
Erby všetkých dekanátov sú stvárnené tak, že v pravej polovici štiepeného štítu je umiestnený erb diecézy a v ľavej polovici sa nachádza symbol patróna chrámu v sídle dekanátu.

V roku 1980 vydal J. Hirka (prešovský apoštolský administrátor) listinu, ktorou uviedol do používania erby dekanátov. Bolo v nej použité písmo, ktorého tvary sú odvodené od duktú ruského cirkevného písma. Pri väčšine pečiatok dekanátov sa v kruhopisoch použilo podobné písmo. Po zriadení apoštolského exarchátu v Košiciach prestali byť viaceré z uvedených dekanátov časťou Prešovského biskupstva. Tieto dekanáty dostali nové erby. Pre všetky dekanáty boli vytvorené aj erbové pečiatky. Príkla-

dom môžu byť pečiатky dekanátov Bardejov, Humenné a Stará Ľubovňa (obr. 185–187).

Obr. 185. Pečiатka s erbom dekanátu Bardejov

Obr. 186. Pečiатka s erbom dekanátu Humenné

Obr. 187. Pečiатka s erbom dekanátu Stará Ľubovňa

APOŠTOLSKÝ EXARCHÁT V KOŠICIACH (od roku 2008 Košická eparchia)

ERB APOŠTOLSKÉHO
EXARCHÁTU V KOŠICIACH
(obr. 188, 189)

Po zriadení Apoštolského exarchátu v Košiciach v roku 1997 súhlasil Mons. Milan Chautur, poverený jeho vedením, s návrhom erbu exarchátu. Erb tvorí zlato-strieborne štiepený štít s červeným gréckym rozširujúcim sa krížom. Pod ním sa nachádzajú cyrilikové písmená K a M. Modré dovnútra zahĺbené lemy hornej a bočných strán nesú po jednej striebornej zdvojennej štvorhrotej hviezdičke. Na štíte je postavená zlatá biskupská koruna.

Modrý lem s tromi hviezdičkami predstavuje jeden z byzantských symbolov Panny Márie (po rusky nazývaný pokrov). Okrem toho grécky kríž a cyrilikové písmená K a M pripomínajú slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda. Zlato-strieborné sfarbenie štítu symbolizuje bezprostrednú podriadenosť exarchátu Svätej stolici.

ERB MONS. MILANA CHAUTURA, CSsR,
KOŠICKÉHO APOŠTOLSKÉHO EXARCHU
(od roku 2008 košického eparchu) (obr. 190)

Erb M. Chautura je tvorený štvrtým štítom. V prvom a štvrtom poli je umiestnený erb exarchátu. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný erb biskupa. Ako jeho súčasť si exarcha zvolil ľaliu (symbol Panny Márie) a grécky krížik. Nad štítom sa vznáša zelený klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená devíza s heslom „HLA, TVOJA MATKA“. Erb je položený na plášť tak, ako to prináleží biskupom východného rítu.

Obr. 188. Erb Apoštolského exarchátu v Košiciach

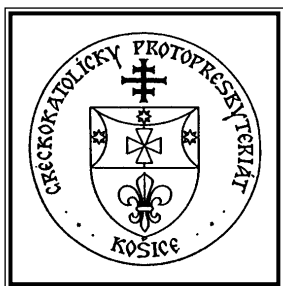
Obr. 189. Pečiatka s erbom Apoštolského exarchátu v Košiciach

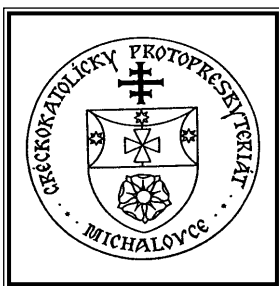
Obr. 190. Erb M. Chautura

ERBY PROTOPRESBYTERIÁTOV APOŠTOLSKÉHO EXARCHÁTU V KOŠICIACH (obr. 191–196)

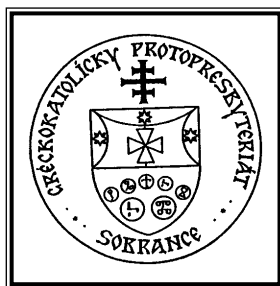
Územie exarchátu sa delí na šesť protopresbyteriátov. Ich erbové štíty sú delené. V hornej polovici je umiestnený erb exarchátu. V dolnej polovici štítu sa nachádza symbol patrocínia príslušného sídelného kostola protopresbyteriátu. V Košiciach je to ľalia (vyjadruje zasvätenie kostola narodeniu presvätej Bohorodičky). Michalovský kostol je zasvätený Božej Matke (symbolizuje ju ruža). Kostol v Sobranciach je zasvätený „Sedempočetníkom“ (Cyril, Metod, Naum, Gorazd, Angelár, Kliment a Sáva). Tých vyjadruje sedem svätožiar. V každej z nich je prvé písmeno mena svätca napísané v hlaholike. Kostol v Spišskej Novej Vsi je zasvätený premeneniu Pána (to vyjadrujú cyrilikové písmená CH R). Trebišovský kostol je zasvätený Božej Matke (to vyjadrujú symbolické písmená). Božskému srdcu je zasvätený kostol vo Veľkých Kapušanoch (vyjadruje to srdce preložené trňovou korunou).

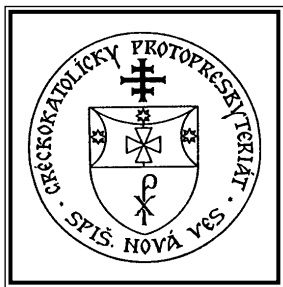
Obr. 191. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Košice

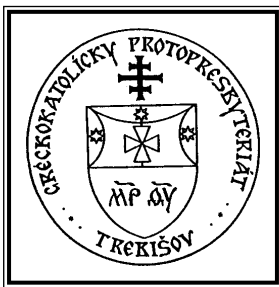
Obr. 192. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Michalovce

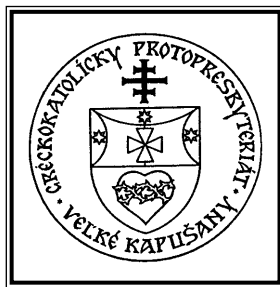
Obr. 193. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Sobrance

Obr. 194. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Spišská Nová Ves

Obr. 195. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Trebišov

Obr. 196. Pečiatka s erbom protopresbyteriátu Veľké Kapušany

ORDINARIÁT OZBROJENÝCH SÍL A OZBROJENÝCH ZBOROV SR

ERB ORDINARIÁTU OZBROJENÝCH SÍL A OZBROJENÝCH ZBOROV SR (obr. 197)

Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR (Ordinariát OSOZ SR) zriadil pápež Ján Pavol II. v roku 2003. Nebeským patrónom ordinariátu je sv. Šebastián. V erbe sú atribúty tohto svätca (tri šípy) preložené dvojkrížom zo štátneho znaku SR ako heraldickým symbolom Slovenska. Nad štítom je umiestnená biskupská mitra s berlou a procesiovým krížom. Erb je publikovaný v Heraldickom registri V. pod reg. č. HR W-90/2005.

Obr. 197. Erb Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR

ERB MONS. FRANTIŠKA RÁBEKA, ORDINÁRA ORDINARIÁTU OSOZ SR (obr. 198)

Znak vojenského ordinára a titulárneho biskupa F. Rábeka tvorí štvrtý štít. V prvom a štvrtom poli je umiestnený erb ordinariátu. V druhom a treťom poli sa nachádza osobný znak nositeľa erb. Jeho autorom je sám majiteľ erb. Za štítom je umiestnený procesiový kríž a nad štítom klobúk so šiestimi strapcami na každej strane prislúchajúci biskupovi. Erb ordinariátu bol publikovaný v Heraldickom registri V. pod reg. č. HR W-90/2005.

Obr. 198. Erb F. Rábeka

ERBY VIKARIÁTOV ORDINARIÁTU OSOZ SR

Vnútorne je ordinariát členený na tri vikariáty, pre ktoré boli prijaté aj tri erby. Základom erbov všetkých vikariátov je erb ordinariátu. Pre Vikariát Ozbrojených síl SR bol vytvorený erb, kde v ľavom hornom kantone sú umiestnené dva skrížené meče ako symbol ozbrojenej moci (obr. 199). V erbe Vikariátu Ministerstva vnútra SR bol do ľavého horného kantonu umiestnený štít s heraldickou lipou. Tá je prevzatá z heraldického symbolu Ministerstva vnútra SR (publikovaného v Heraldickom registri I. pod reg. č. HR W-44/97) (obr. 200). Pri Vikariáte Zboru väzenskej a justičnej stráže SR sa v ľavom hornom kantone uplatnili dva skrížené kľúče ako symbol väzenskej a justičnej moci

Obr. 199. Erb Vikariátu
Ozbrojených síl SR

Obr. 200. Erb Vikariátu
Ministerstva vnútra SR

Obr. 201. Erb Vikariátu Zboru
väzenskej a justičnej stráže SR

Obr. 202. Erb Dekanátu
pozemných síl

Obr. 203. Erb Dekanátu
vzdušných síl

Obr. 204. Erb Dekanátu síl
výcviku a podpory

(obr. 201). Erbové štíty sú prevýšené klobúkom s tromi strapcami na každej strane.

ERBY DEKANÁTOV VIKARIÁTU OZBROJENÝCH SÍL SR

ERB DEKANÁTU POZEMNÝCH SÍL (obr. 202)

V erbovom štíte sa nachádzajú dva skrížené meče symbolizujúce ozbrojené sily pochádzajúce z erbu Vikariátu Ozbrojených síl SR. Nad nimi v strede je umiestnený dvojité kríž z erbu Ordinariátu OS a OZ SR. Nad štítom sa nachádza klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU VZDUŠNÝCH SÍL (obr. 203)

V erbovom štíte sa nachádzajú tri letiace vtáky symbolizujúce vzdušné sily. Nad štítom sa nachádza klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 205. Erb banskobystričského dekanátu Vikariátu ZVJS

Obr. 206. Erb bratislavského dekanátu Vikariátu ZVJS

Obr. 207. Erb košického dekanátu Vikariátu ZVJS

ERB DEKANÁTU SÍL VÝCVIKU A PODPORY (obr. 204)

V erbom štíte sa nachádza priebežný kríž spreádzaný v ľavej hornej štvrtine štítu otvorenou dľaňou a v pravej dolnej štvrtine mečom z erbu vikariátu. Symbody vyjadrujú výcvik a podporu podľa názvu dekanátu. Nad štítom sa nachádza klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 208. Erb nitrianskeho dekanátu Vikariátu ZVJS

ERBY DEKANÁTOV VIKARIÁTU ZBORU VÄZEN-SKEJ A JUSTIČNEJ STRÁŽE SR (obr. 205–209)

Erby dekanátov Vikariátu Zboru väzenskej a justičnej stráže SR (ZVJS) boli vytvorené podľa jednotnej schémy. Ako základ boli použité kľúče z erbu vikariátu. Stredové oválne štítky majú pôvod vo vlajkách (resp. zástavách) miest, ktoré sú sídlami týchto dekanátov. Nejde teda o symboly územia, na ktorom zložky dekanátu pôsobia, ale o symboly vyjadrujúce sídla dekanátov. Nebolo možné vložiť do nových erbom miest, pretože by to bolo v rozpore so zásadou, že tieto erby môžu používať len mestá a ich orgány. Preto boli do oválnych štítkov vložené časti z komunálnych vexil. Tie však vzhľadom na charakter štítkov nemožno s vexilom stožniť. Vytvorené erby patria banskobystrickému, bratislavskému, košickému, nitrianskemu a žilinskému dekanátu.

Obr. 209. Erb žilinského dekanátu Vikariátu ZVJS

Obr. 210. Erb Policajnej farnosti sv. Jozefa v Banskej Bystrici

Obr. 211. Erb Farnosti sv. Michala pri Akadémii policajného zboru v Bratislave

Obr. 212. Erb Váženskej farnosti blahoslaveného biskupa Pavla Gojdiča v Košičiach

ERBY NIEKTORÝCH FARNOSTÍ ORDINARIÁTU OZBROJENÝCH SÍL A OZBROJENÝCH ZBOROV SR

ERB POLICAJNEJ FARNOSTI SV. JOZEFA V BANSKEJ BYSTRICI (obr. 210)

Erb je tvorený štítom s lipou pochádzajúcou z heraldického symbolu Ministerstva vnútra SR na znak toho, že farnosť patrí pod toto ministerstvo. Do stredu je položený štít s ľaliou sprevádzanou v horných rohoch dvoma ihličnatými stromami. Ľalia je symbolom sv. Jozefa, ktorému je farnosť zasvätená. Dva ihličnaté stromy pochádzajú z erbu Banskobystrického samosprávneho kraja, na ktorého území sa farnosť nachádza. Štít je prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI SV. MICHALA PRI AKADÉMII POLICAJNÉHO ZBORU V BRATISLAVE (obr. 211)

Erb je tvorený štítom s lipou pochádzajúcou z heraldického symbolu Ministerstva vnútra SR na znak toho, že farnosť patrí pod toto ministerstvo. Do stredu je položený štít s otvorenou knihou, ktorá je prevýšená váhami. Kniha vyjadruje vysokú školu, ku ktorej farnosť náleží. Váhy sú atribútom sv. Michala, patróna farnosti. Štít je prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

ERB VÁZENSKEJ FARNOSTI BLAHOŠLAVENÉHO BISKUPA PAVLA GOJDIČA V KOŠIČIACH (obr. 212)

Erbový štít je delený. V hlave štítu sa nachádzajú dva vodorovne položené kľúče smerujúce do strán. V hlavnej časti štítu je umiestnený priebežný kríž, v strede ktorého sa nachádza kruh. Na ňom je položené srdce umiestnené do stredu plamennej svätožiary. Kľúče pochádzajú z erbu Vikariátu ZVJS. Svätožiara a plamenné srdce pochádzajú z biskupského erbu blahoslaveného Pavla Gojdiča. Štít je

prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

ERB VÄZENSKEJ FARNOSTI SV. JÁNA BOSCA V MARTINE-SUČANOCH (obr. 213)

V hornej časti štítu sa nachádzajú dva vodorovne položené, do strán smerujúce kľúče. Tie pochádzajú z erbu Vikariátu ZVJS. V strede štítu je umiestnené plamenné srdce sprevádzané dole a po stranách tromi ružami. Plamenné srdce je symbolom sv. Jána Bosca, patróna farnosti. Tri ruže majú pôvod v erbe Turčianskej župy, čím je vyjadrené umiestnenie tejto farnosti. Štít je prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

Obr. 213. Erb Váženskej farnosti sv. Jána Bosca v Martine-Sučanoch

ERB VOJENSKEJ FARNOSTI SV. MICHALA VO ZVOLENE (obr. 214)

Erbový štít vyplňa dvojkríž prevýšený váhami. Dvojkríž pochádza z erbu mesta Zvolen, sídla farnosti. Patrocinium sv. Michala archanjela vyjadrujú váhy. V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom Dekanátu vzdušných síl, do ktorého farnosť prináleží. Štít je prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

Obr. 214. Erb Vojenskej farnosti sv. Michala vo Zvolene

ERB VOJENSKEJ FARNOSTI DUCHA SVÄTÉHO V ŽILINE (obr. 215)

V hornej časti erbového štítu sa nachádza v strede dvojitý kríž sprevádzaný po stranách dvoma mečmi smerujúcimi do strán. Tieto atribúty pochádzajú z erbu Dekanátu pozemných síl, do ktorého farnosť prináleží. V strede štítu sa nachádza letiaca holubica vyžarujúca v dolnej časti do polkruhu sedem lúčov. Tým je vyjadrené zasvätenie tejto farnosti Duchu Svätému. Štít je prevýšený čiernym kňazským klobúkom s jedným čiernym strapcom na každej strane.

Obr. 215. Erb Vojenskej farnosti Ducha Svätého v Žiline

NÁVRHY ERBOV KATOLÍCKYCH KŇAZSKÝCH SEMINÁROV NA SLOVENSKU

Návrhy erbov jednotlivých seminárov, ktoré vznikli v roku 2009, dosiaľ neboli uvedené do praxe. Erby sú tvorené štítom, na hornom okraji ktorého je položená otvorená kniha. Na jej stranách sa nachádzajú písmená A a Ω . Pri tvorbe týchto návrhov autor vychádzal z koncepcie štítu, v ktorom sa nachádzajú symboly z erbov jednotlivých diecéz, pod ktoré semináre náležia. Ďalším významným prvkom sa stali symboly z erbov tých biskupov, ktorí sa zaslúžili o vznik či rozvoj jednotlivých seminárov, resp. atribúty osobností, podľa ktorých semináre nesú názov.

Obr. 216. Erb Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici-Badine

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA SV. FRANTIŠKA XAVERSKÉHO V BANSKEJ BYSTRICI-BADÍNE (obr. 216)

V strednej časti sa nachádza znak Banskobystrickej diecézy (písmeno X), ktorej Bohoslovci v seminári študujú. V pravom a ľavom hornom rohu štítu sa nachádzajú symboly z erbu banskobystrického biskupa Mons. Rudolfa Baláza (trňová koruna s plamenným srdcom a kruh s chlebi a rybami), ktorý sa zaslúžil o vybudovanie sídla seminára v Banskej Bystrici-Badine.

Obr. 217. Erb Kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA SV. CYRILA A METODA V BRATISLAVE (obr. 217)

V strednej časti štítu sa nachádzajú symboly sv. Cyrila a Metoda, podľa ktorých je seminár pomenovaný (dvojitý kríž s písmenami C – M). V pravom hornom rohu sa nachádza symbol z pečate Bratislavskej kapituly (dvojvežová budova s krížom uprostred). Táto inštitúcia už od konca 13. storočia prevádzkovala cirkevnú školu. Ide teda o najstaršieho predchodcu dnešného seminára. V ľavom hornom rohu sa nachádzajú symboly z erbu ostrihomského arcibiskupa Imricha Lósiho, ktorý v roku 1641 kňazský seminár v Bratislave založil (srdce s vyrastajúcimi krídlami a tri hviezdy).

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA SV. KAROLA BOROMEJSKÉHO V KOŠICIACH (obr. 218)

Erbový štít je štiepený. V pravej polovici sa nachádza polovica erbu Košickej arcidiecézy, ktorej Bohoslovci v seminári študujú. Ľavú polovicu štítu vyplní symbol kardinála Karola Boromejského, po ktorom je kňazský seminár pomenovaný (polovica kardinálskeho klobúka).

Obr. 218. Erb Kňazského seminára sv. Karola Boromejského v Košiciach

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA SV. GORAZDA V NITRE (obr. 219)

V strednej časti štítu sa nachádza erb Nitrianskej diecézy (dvojitý kríž s kruhom a ľaliou správaným po stranách písmenami C - M), ktorej Bohoslovci v seminári študujú. V pravom hornom rohu je umiestnený erb nitrianskeho biskupa Jána Chryzostoma kardinála Korca, ktorý sa zaslúžil o obnovenie kňazského seminára v roku 1990 (kríž s trňovou korunou na trojvrší). V ľavom hornom rohu sa nachádza časť erbu nitrianskeho biskupa Jána Gustíniho (1764–1777), ktorý vybudoval základy kňazského seminára (pričrne brvno s tromi hviezdami v štítovom poli).

Obr. 219. Erb Kňazského seminára sv. Gorazda v Nitre

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA BISKUPA PAVLA GOJDIČA V PREŠOVE (obr. 220)

V strednej časti štítu sa nachádza časť erbu biskupa Pavla Gojdiča, po ktorom je seminár pomenovaný (plamenné srdce položené na plamennú žiaru). Grécke písmená spolu s priebežným krížom majú pôvod v erbe Prešovskej diecézy, ktorej Bohoslovci v kňazskom seminári študujú.

Obr. 220. Erb Kňazského seminára biskupa Pavla Gojdiča v Prešove

ERB KŇAZSKÉHO SEMINÁRA BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA V SPIŠSKEJ KAPITULE (obr. 221)

V strednej časti štítového poľa sa nachádza erb spišského biskupa Jána Vojtaššáka, po ktorom je seminár pomenovaný (archanjel Michal s mečom

Obr. 221. Erb Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule

a štítom). V horných rohoch štítu sa nachádzajú symboly z erbu spišského biskupa Michala Brigída (1897–1816), zakladateľa seminára (delfíny sprevádzané hviezdou).

MUKAČEVSKÁ DIECÉZA BYZANTSKÉHO RÍTU

ERB MUKAČEVSKEJ DIECÉZY BYZANTSKÉHO RÍTU (obr. 222)

Keď bol v roku 2003 Mons. Milan Šášik (rodák z Lehoty pri Nitre) menovaný za biskupa Mukačevskej gréckokatolíckej diecézy, naskytla sa príležitosť vytvoriť pre túto diecézu erb. Tá od svojho vzniku v roku 1771 erb nepoužívala.

Erb tvorí v červenom štíte z modrého vršku vyrastajúci strieborný tlapovitý trojkríž so stredným brvnom dlhším. V jeho strede sa nachádza zlatý ovál s mariánskym monogramom v cirkevnoslovanskom písme. Štít dopĺňajú tri zlaté hviezdy umiestnené v horných rohoch štítu a vo vršku.

Trojkríž je symbolom gréckokatolíckej cirkvi a umiestnený na vršku symbolizuje zasvätenie katedrály v Užhorode (povýšení Najsvätejšieho kríža). Ovál s mariánskym symbolom pripomína zasvätenie katedrály v Mukačeve. Tri hviezdy majú pôvod v erbe pápeža Klementa XIV. (1769–1774), ktorý diecézu erigoval.

Obr. 222. Erb Mukačevskej diecézy

ERB MONS. MILANA ŠÁŠIKA, MUKAČEVSKÉHO BISKUPA SO SÍDLOM V UŽHORODE (obr. 223)

Základom erbu je štvrtý štít. V prvej a štvrtej časti je umiestnený erb diecézy. V druhej a tretej časti sa nachádza osobný erb vlastníka erbu. Ten tvorí v modrom poli strieborná otvorená kniha so zlatou oriezkou a v červenej väzbe. Na jej listoch sa nachádzajú grécke písmená A a Ω. Spoza knihy vyrastá zlatá pútnická palica. V hlave štítu je umiestnený strieborný tlapovitý grécky kríž položený na zlatú svätožiaru sprevádzaný po oboch stranách jednou zlatou ľaliou. Nad štítom sa vznáša zelený kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom sa vinie strieborná stuha s mottom v cirkevnoslovanskom písme „ПОСЛА МЈА БЛАГОВЕСТИТИ НИШЇМ“. Erb je umiestnený na plášti s insígniami, ako v prípade erbov ostatných gréckokatolíckych biskupov.

Obr. 223. Erb M. Šášika

Erb M. Šášika vyjadruje symbol sv. Amantia (Milana). Toho charakterizuje pútnická palica a kniha. Tieto atribúty dopĺňajú symboly sv. Anny (vlastník erbu bol pokrstený v chráme s týmto patrocíniom) a Panny Márie.

OLOMOUCKÁ ARCIDIECÉZA

ERB OLOMOUCKEJ ARCIDIECÉZY (obr. 224)

V súčasnosti sa ako erb Olomouckej arcidiecézy používa znak z prvého a štvrtého poľa staršieho erbu arcidiecézy. Tvorí ho červený štít so šiestimi (4, 2) kuželmi. V takejto podobe bol stvárnený aj v pečiatke konzistória arcidiecézy.

Obr. 224. Pečiatka s erbom Olomouckej arcidiecézy

ERB MONS. ANTONÍNA VESELÉHO (obr. 225)

Hoci erb bol vytvorený pre A. Veselého ako generálneho vikára Olomouckej arcidiecézy, Mons. Veselý nikdy nebol do tejto funkcie riadne menovaný a erb ostal len návrhom. Erb je delený. V hlave štítu sa nachádzajú erby Moravy, Olomouckej arcidiecézy a Sliezska, umiestnené v štvrtenom štíte staršieho erbu arcidiecézy. Vyjadrujú, že vlastník erbu bol generálnym vikárom Olomouckej arcidiecézy. V dolnej červenej časti štítu je umiestnený strieborný priebežný kríž. Tinktúry erbu mesta Viedeň vyjadrujú rodisko A. Veselého. V srdcovom štítku sa nachádza kríž Tau (atribút sv. Antona, krstného patróna vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša čierny klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom sú umiestnené náprsné dekorácie kanonikov katedrálnej kapituly v Hradci Králové a metropolitnej kapituly v Olomouci.

Obr. 225. Exlibris s erbom A. Veselého

ERBY ARCHIPRESBYTERIÁTOV A DEKANÁTOV OLOMOUCKEJ ARCIDIECÉZY

V roku 1977 vyjadril Mons. Josef Vrana, vtedajší administrátor Olomouckej arcidiecézy, súhlas s návrhmi heraldických symbolov 3 archipresbyteriátov (arciknežství) a 34 dekanátov arcidiecézy. Neskôr sa zmenili hranice arcidiecézy. V nasledujúcom texte je vyjadrený stav z roku 1986.

Obr. 226. Erb archipresbyteriátu Olomouc

Obr. 227. Erb dekanátu Olomouc-mesto

Obr. 228. Pečiatka s erbom dekanátu Olomouc-mesto

Obr. 229. Erb dekanátu Olomouc-vidiek

Obr. 230. Erb dekanátu Litovel

Obr. 231. Erb dekanátu Šternberk

ERB ARCHIPRESBYTERIÁTU OLOMOUC (obr. 226) A DEKANÁTOV NA JEHO ÚZEMÍ

Celé územie archipresbyteriátu sa rozkladá na Morave. V jeho erbe je to vyjadrené modrým štítovým polom. V ňom je umiestnený priebežný červeno-strieborne šachovaný kríž. Jeho tinktúry sú identické so šachovanou orlicou v krajinskom erbe Moravy.

ERB DEKANÁTU OLOMOUC-MESTO (obr. 227, 228)

Přemyslovskú svätováclavskú tradíciu v sídle arcibiskupa symbolizuje v erbe plamienková orlica sv. Václava. Na jej hrudi je umiestnený základný znak arcidiecézy (tvorený len kužel'mi). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU OLOMOUC-VIDIEK (obr. 229)

V erbe sú tri klasy, ktoré pochádzajú z erbu arcibiskupa Leopolda Prečana (1923–1947), rodáka z tohto dekanátu. Na území dekanátu sa nachádza Prepozitúra na Svatém Kopečku (symbolizujú ju tri ľalie z erbu rehole premonštrátov). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU LITOVEL (obr. 230)

V modrom erbovom štíte je umiestnený strieborný zaoblený klin. Ten pochádza z erbu biskupa Jakuba z Lichtensteinu (1738–1745). Za jeho episkopátu (v roku 1741) bol konsekrovaný dekanálny chrám. V strede klina sa nachádza dvojité kríž (symbol špitálneho rádu Svätého Ducha). Ten pôsobil v Litoveli v 13. storočí. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU ŠTERNBERK (obr. 231)

V štíte je umiestnená zlatá hviezda (z erbu biskupa Alberta zo Šternberku). Ten pôsobil na území dekanátu v 14. storočí. Červeno-modré delenie štítu pochádza z erbu kanonického rádu augustiánov. Tento rád pôsobil v 14. – 18. storočí na území dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU BRUNTÁL (obr. 232)

Erbový štít je štvrtý. Prvé a štvrté pole je červené. Druhé a tretie pole je čierne. V štíte je umiestnený heraldický kríž strieborno-zlatých striedavých tinktúr. Červená a strieborná farba pochádza z erbu Olomouckej arcidiecézy. Čierna a zlatá sú tinktúrami zaniknutej Litomyšľskej diecézy. Na jej území sa dekanát do polovice 16. storočia rozprestieral. Lalia v prvom poli vyjadruje zasvätenie dekanálneho chrámu Panne Márii. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

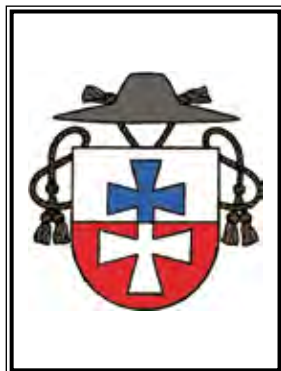
Obr. 232. Erb dekanátu Bruntál

Obr. 233. Erb dekanátu Krnov

ERB DEKANÁTU KRNOV (obr. 233)

Erb tvorí štvrtý štít. Prvé a štvrté pole je modré. Druhé a tretie pole je strieborno-červeno šachované (tinktúry majú pôvod v krajinskom znaku Moravy). Čierny heraldický kríž pochádza zo znaku rádu nemeckých rytierov. Tí mali na území dekanátu v stredoveku komendu. Lovecké trúbky v prvom a štvrtom poli po-

Obr. 234. Erb dekanátu Přerov

Obr. 235. Pečiatka s erbom dekanátu Přerov

Obr. 236. Erb dekanátu Hranice

Obr. 237. Erb dekanátu Svitavy

Obr. 238. Erb dekanátu Šumperk

chádzajú z erbu mesta Krnov. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU PŘEROV (obr. 234, 235)

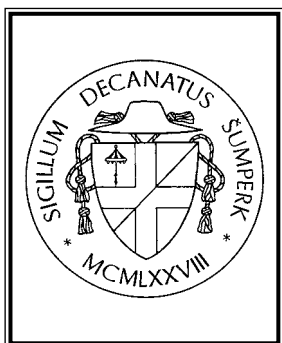
V erbe dekanátu sa nachádza cyrilo-metodský dvojitý kríž pripomínajúci tunajší pôvod arcibiskupa Antonína C. Stojana (ten nepoužíval osobný erb). A. Stojan bol známym podporovateľom cyrilo-metodskej úcty. To vyjadruje dvojitý kríž a tinktúry erbu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU HRANICE (obr. 236)

V erbe sú umiestnené l'alie (pochádzajúce z erbu premonštrátov). Tí mali svoj kláštor v Hradišti. Šachované pole má pôvod v erbe mesta Hranice. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU SVITAVY (obr. 237)

Mariánsky symbol (l'alia) v erbe vyjadruje patronium dekanského chrámu. Ten je vložený do erbu rodu Schaumburgovcov. Predstaviteľ tohto rodu Bruno zo Schaumburgu (olomoucký biskup) pripojil

Obr. 239. Pečiatka s erbom dekanátu Šumperk

Svitavy k Olomouckej diecéze. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU ŠUMPERK (obr. 238, 239)

Dekanát Šumperk patril do polovice 16. storočia do Litomyšlskej diecézy. To symbolizuje čierno-zlaté sfarbenie ľavej polovice erbového štítu. Pravá červeno-strieborná časť má pôvod v tinktúrach Olomouckej arcidiecézy. Bazilikálny dáždňik pripomína, že dekanálny chrám bol povýšený na baziliku menšiu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 240. Erb dekanátu Zábřeh

ERB DEKANÁTU ZÁBŘEH (obr. 240)

Tento dekanát má svoj historický pôvod podobný ako Šumperk. To sa premietlo aj v jeho erbe. Na území dekanátu boli v minulosti dva kláštory (*Corona Mariæ* a *Cella Vitæ S. Mariæ*). To pripomínajú mariánske symboly (koruna a mariánsky monogram). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 241. Erb archipresbyteriátu Kroměříž

ERB ARCHIPRESBYTERIÁTU KROMĚŘÍŽ (obr. 241)

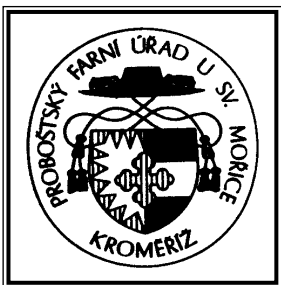
Erb tohto archipresbyteriátu tvorí d'atelinový kríž sv. Mórica (patróna hlavného chrámu v Kroměříži). Do tohto kríža je prenesené červeno-biele šachovanie na modrom poli z krajinského erbu Moravy. Štít je prevýšený kňazským klobúkom so šiestimi strapcami na každej strane.

ERB KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V KROMĚŘÍŽI (obr. 242)

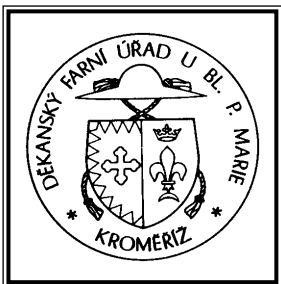
Najvýznamnejšou cirkevnou inštitúciou v Kroměříži je kolegiálna kapitula. V roku 1987 prijala kapitula erb. Jeho súčasťou je d'atelinový kríž (atribút sv. Mórica, patróna kapitulného kostola). Kríž je vložený do štítu s obrubou z erbu rodu Schaumburgovcov. Vyjadruje to, že biskup Bruno zo Schaum-

Obr. 242. Pečiatka s erbom kolegiálnej kapituly v Kroměříži

Obr. 243. Pečiatka s erbom Prepoštského farského úradu v Kroměříži

Obr. 244. Pečiatka s erbom Dekanského farského úradu pri kolegiálnej kapitule v Kroměříži

Obr. 245. Exlibris s erbom V. Krála

burgu (1245–1281) sa zaslúžil o zriadenie kapituly.

ERB PREPOŠTSKÉHO FARSKÉHO ÚRADU PRI KOLEGIÁLNEJ KAPITULE V KROMĚŘÍŽI (obr. 243)

Kapitulný chrám je súčasne kostolom kapitulnej farnosti. Tá vznikla v roku 1785 za episkopátu arcibiskupa Antonína T. z Colloredo-Waldsee (1777–1811). Ten používal základný rodový erb pozostávajúci zo strieborného brvna v čiernom štíte. Pre túto farnosť bol vytvorený vlastný erb, odlišný od erbu kapituly. Tvorí ho štiepený štít. V pravom červenom poli sa nachádza časť erbu kapituly. V ľavom poli je umiestnený spomínaný rodový znak biskupa. V strede je cez obidve štiepeného štítu položený d'atelinový kríž. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s tromi strapcami na každej strane.

ERB DEKANSKÉHO FARSKÉHO ÚRADU PRI KOLEGIÁLNEJ KAPITULE V KROMĚŘÍŽI (obr. 244)

V roku 1315 spojil olomoucký biskup Petr II. z Lomnice (1311–1316) hodnosť kapitulného dekana s úradom farára pri Kostole nanebovzatia Panny Márie v Kroměříži. Táto skutočnosť sa premietla aj do erbu farnosti. V pravej polovici štiepeného štítu je umiestnený erb kolegiálnej kapituly. V ľavej modrej polovici je umiestnený obrátený strieborný polmesiac, zlatá ľalia a nad ňou zlatá koruna (symboly Panny Márie, patrónky farského kostola).

Okrem erbov jednotlivých cirkevných inštitúcií v Kroměříži boli vytvorené aj erby najvýznamnejších predstaviteľov kolegiálnej kapituly. V erboch týchto hodnostárov sa uplatnila kombinácia osobného znaku s erbmi všetkých inštitúcií, v ktorých čele nositelia erbov stáli.

ERB VOJTĚCHA KRÁLA, VELPREPOŠTA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V KROMĚŘÍŽI (obr. 245)

Základom erbu je štvrtený štít. V prvom poli je umiestnený erb kolegiálnej kapituly v Kroměříži. V tretej časti sa nachádza erb archiepiskopátu Kroměříž.

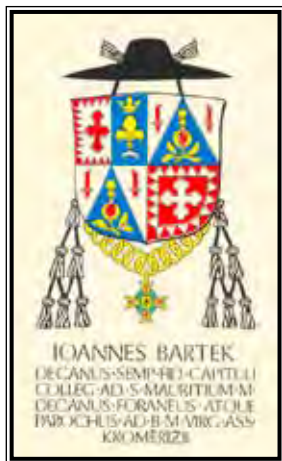
Štvrté pole vyplňa erb Prepoštského farského úradu v Kroměříži. V. Král pôsobil na čele všetkých troch ustanovizní. V druhom poli sa nachádza osobný znak vlastníka erbu. Ten sa viaže na krstné meno nositeľa erbu. Tri ruže v striebornom priečnom brvne majú pôvod v erbe pripisovanom sv. Vojtechovi (krstný patrón vlastníka erbu). Zlatý procesiový kríž je atribútom sv. Markéty (v chráme zasvätenom tejto svätici bol V. Král pokrstený). V strede hornej časti štítu je umiestnený kvadrát s erbom Pražskej arcidiecézy. V nej V. Král zastával funkciu arcibiskupského notára. Nad štítom sa vznáša čierny kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom splýva reťaz s dekoráciou kanonikov kolegiálnej kapituly v Kroměříži.

ERB JÁNA BARTEKA, DEKANA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY SV. MÓRICA (obr. 246)

Erb tohto hodnostára je tvorený štvrtým štítom. V prvom poli sa nachádza erb Dekanského farského úradu v Kroměříži. Štvrté pole vyplňa erb dekanátu Kroměříž. Na čele týchto inštitúcií J. Bartek pôsobil. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak vlastníka erbu. V ňom je vložené granátové jablko (symbol sv. Jána z Boha, zakladateľa rádu milosrdných bratov). Po stranách sú umiestnené nože (atribúty sv. Bartolomeja, apoštola, patróna kostola, v ktorom bol vlastník erbu pokrstený). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená reťaz s dekoráciou kanonika kolegiálnej kapituly v Kroměříži.

ERB FRANTIŠKA RŮZNARA, KANONIKA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V KROMĚŘÍŽI (obr. 247, 248)

Erbový štít je štvrtý. V prvom a štvrtom poli je umiestnený symbol Duchovnej správy na Svätém Hostýne (znak navrhol Břetislav Štorm). V tomto znaku sa uplatnil pohľad na priečelie chrámu na Svätém Hostýne. Vlastník erbu bol poverený jeho správou. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak F. Různara. Ten tvoria pravo symbol sv. Františka z Pauly (krstného patróna nositeľa erbu) a vľav-

Obr. 246. Exlibris s erbom J. Barteka

Obr. 247. Exlibris s erbom F. Různara

Obr. 248. Pečiatka s erbom F. Různara

vo polovica erbu Boskovic (rodiska F. Různara). Štít je prevýšený klobúkom s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená náprsná dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Kroměříži.

V Kroměřížskom archipresbyteriáte boli vytvorené erby všetkých dvanástich dekanátov a niektorých farností.

ERB DEKANÁTU KROMĚŘÍŽ (obr. 249, 250)

V erbe tohto dekanátu je vyjadrená historická väzba na cirkevné centrum v Kroměříži. Aby sa vyľúčila zámena erbu s ďalšími, ktoré obsahujú tzv. schauburské ihlany v leme a d'atelinový kríž, došlo k určitej modifikácii. Pole štítu je červené a d'atelinový kríž strieborný. Tinktúry sú tu teda obrátené oproti erbu kapituly.

V tomto dekanáte boli vytvorené erby farností: Brest, Hradisko, Hulín, Chropyně, Kroměříž, Kyšlovice, Morkovice, Pačlavice, Počenice, Těšnovice, Zlobice a Žalkovice.

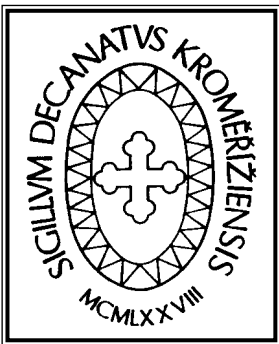
Obr. 249. Erb dekanátu Kroměříž

ERB FARNOSTI HRADISKO (obr. 251)

Erb tvorí štiepený štít. V pravom poli je umiestnený erb dekanátu. Ľavé pole je vyplnené erbom Antonína T. kardinála z Colloredo-Waldsee. Ten v roku 1782 konsekroval farský chrám. Krížiky v bordúre tohto poľa symbolizujú Všetkých svätých (tým je zasvätený farský kostol). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI TĚŠNOVICE (obr. 252)

Erb tvorí štiepený štít. V jeho pravej polovici je umiestnený erb dekanátu. Ľavú polovicu vyplňajú skrížený kľúč a meč (atribúty sv. Petra a Pavla, apoštolov, patrónov farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 250. Pečiatka s erbom dekanátu Kroměříž

Obr. 251. Pečiatka s erbom farnosti Hradisko

Obr. 252. Pečiatka s erbom farnosti Tešnovice

Obr. 253. Erb dekanátu Holešov

ERB DEKANÁTU HOLEŠOV (obr. 253, 254)

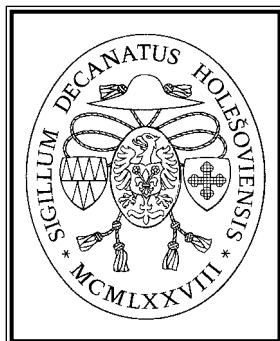
V štíte je umiestnená orlica zo znaku Těšínska. Pripomína pôvod sv. Jána Sarkandra, ktorý určitý čas pôsobil v Holešove. V srdcovom štítku sa nachádza symbol sv. Anny (k tejto svätici sa sv. Ján Sarkander utiekal na smrteľnom lôžku). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Jeden z návrhov erbu dekanátu vychádzal zo znaku duchovnej správy na Svätom Hostýne (obr. 255). Našiel uplatnenie aj v erbe kanonika a duchovného správcu Svätého Hostýna Františka Různara.

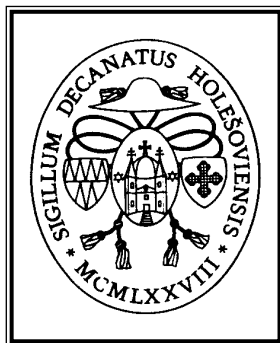
Erbové pečiatky boli vytvorené pre farnosti: Bílavsko, Blazice, Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kostelec u Holešova, Loukov, Vítonice a Žeranovice.

ERB FARNOSTI HOLEŠOV (obr. 256)

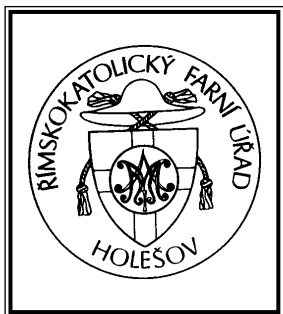
Patrocínium farského Chrámu nanebovzatia Panny Márie symbolizuje mariánsky monogram v štíte. Za ním je umiestnený kríž vo farbách Těšínska (zlatý kríž v modrom štíte). Pripomína pôvod sv. Jána Sarkandra, ktorý pôsobil v tejto farnosti. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

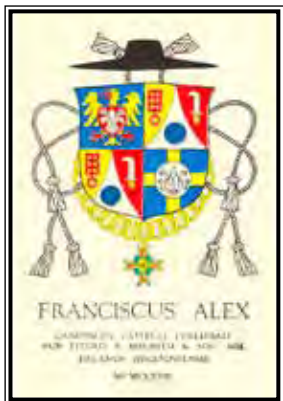
Obr. 254. Pečiatka s erbom dekanátu Holešov

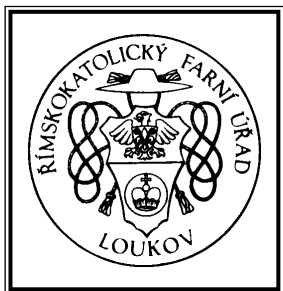
Obr. 255. Návrh pečiatky dekanátu Holešov

Obr. 256. Pečiatka s erbom farnosti Holešov

Obr. 257. Exlibris s erbom F. Alexa

Obr. 258. Pečiatka s erbom farnosti Loukov

ERB FRANTIŠKA ALEXA, HOLEŠOVSKÉHO DEKANA A FARÁRA (obr. 257)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu Holešov a v štvrtom poli erb farnosti Holešov. Tieto ustanovizne vlastníci erbu spravoval. V druhom a treťom poli sa opakuje osobný znak F. Alexa. V jeho pravej časti je umiestnený rošt (atribút sv. Vavrinca, patróna farského kostola v obci Drahotuše, rodisku vlastníka erbu). V ľavej časti sa nachádza vinársky nožik z erbu obce Drahotuše. V strednom klíne je umiestnený atribút sv. Františka z Assisi (krstného patróna vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša kňazský klozub s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanonika kolegiálnej kapituly v Kroměříži.

ERB FARNOSTI LOUKOV (obr. 258)

Erbový štít je delený. V hornej polovici sa nachádza erb dekanátu. Dolnú polovicu štítu vyplňa kniežacia koruna vložená do kruhu (symbol sv. Václava, patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klozubom s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU ZLÍN (do roku 1990 Gottwaldov) (obr. 259, 260)

V erbe je umiestnený znak olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna (1892–1904). Ten pochádza z farnosti

Obr. 259. Erb dekanátu Zlín

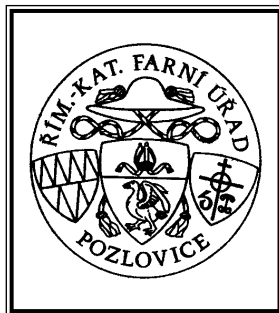
Obr. 260. Pečiatka s erbom dekanátu Zlín

Obr. 261. Erb dekanátu
Valašské Klobouky

Obr. 262. Pečiatka s erbom
dekanátu Valašské Klobouky

Obr. 263. Pečiatka s erbom
farnosti Pozlovice

Břežnice v tomto dekanáte. Biskupov znak sprevádzajú dve hviezdy z erbu mesta Zlín. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU VALAŠSKÉ KLOBOUKY (obr. 261, 262)

V erbe tohto dekanátu bola vyjadrená pamiatka slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda. Vo Valašských Kloboukoch ich uctievať v osobitnej kaplnke. Tento fakt bol vyjadrený dvojítm (veľkomoravským) krížom. Spreádzajú ho iniciály mien týchto svätcov K (*Kyriilos*) a M (*Methodios*) v hlaholike. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

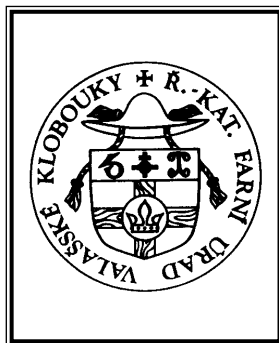
V tomto dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Brumov-Bylnice, Luhačovice, Nedašov, Pozlovice, Slavičín, Štítná nad Vláří, Újezd u Valašských Klobouk, Valašské Klobouky a Vlachovice na Vlárě.

ERB FARNOSTI POZLOVICE (obr. 263)

Erbový štít je delený. V hornej časti sa nachádza biskupská mitra a dole hus (atribúty sv. Martina, patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane. Erb sprevádzajú vpravo erb arcidiecézy a vľavo erb dekanátu.

Obr. 264. Pečiatka s erbom
farnosti Slavičín

Obr. 265. Pečiatka s erbom
farnosti Valašské Klobouky

Obr. 266. Exlibris s erbom J. Pechanca

Obr. 267. Erb dekanátu Vizovice

Obr. 268. Erb dekanátu Kyjov

ERB FARNOSTI SLAVIČÍN (obr. 264)

Erb farnosti vyplňa pravošikmé brvno, v ktorom sú umiestnené tri ruže. To symbolizuje zasvätenie farnosti sv. Vojtechovi. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane. Po stranách erbu sú umiestnené erby arcidiecézy a dekanátu.

ERB FARNOSTI VALAŠSKÉ KLOBOUKY (obr. 265)

Erbový štít je delený. V hlave štítu je umiestnený erb dekanátu. V dolnej časti sa nachádza kríž. Jeho štruktúra symbolizuje *Lignum Crucis*. Koruna v strede pripomína sv. Helenu, cisárovnú (legenda jej pripisuje nájdenie pozostatkov Svätého kríža). Obidva atribúty vyjadrujú zasvätenie farského chrámu nájdeniu Svätého kríža. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB JOSEFA PECHANCA, DEKANA A FARÁRA VO VALAŠSKÝCH KLOBOUKOCH (obr. 266)

Erbový štít je štvrtenný. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu Valašské Klobouky a v štvrtom poli erb farnosti toho istého názvu. Vlastník erbu pôsobil na ich čele. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak J. Pechanca (autorom je Břetislav Štorm). Lalie v kombinácii s krížikmi pravdepodobne súvisia s krstným menom majiteľa erbu (bližšie súvislosti však nie sú známe). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanoňika kolegiálnej kapituly v Kroměříži.

ERB DEKANÁTU VIZOVICE (obr. 267)

Na území dekanátu v minulosti pôsobili dve rehole. Ruža v hornej polovici erbu pripomína kláštor *Rosa Mariæ*. Ten v stredoveku (1261–1550) spravovala rehoľa cistercitov. Pôsobenie rádu milosrdných bratov (od roku 1781) vyjadruje graná-

tové jablko v dolnej polovici štítu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU KYJOV (obr. 268)

V erbe sa nachádza symbol z erbu mesta Kyjov (ako hovoriaci symbol). Kostol v sídle dekanátu bol konsekrovaný v roku 1723 počas episkopátu biskupa Wolfganga zo Schrattenbachu (1711–1738). Z jeho znaku bola do erbu dekanátu vložená šesťhrotá hviezda. Príslušnosť Kyjova ku kláštoru v Hradišti pripomína zlatá ľalia (z rádového znaku premonštrátov). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU VESELÍ NAD MORAVOU (obr. 269)

Kostol v sídle dekanátu je zasvätený Panne Márii (to symbolizuje ľalia v strede erbu). Strieborný klin v modrom poli pochádza z erbu biskupa Jakuba z Lichtensteinu (1738–1745). Ten v roku 1739 kostol konsekroval. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU PROSTĚJOV (obr. 270)

Chrám v sídle dekanátu je zasvätený povýšeniu Svätého kríža (toto zasvätenie vyjadruje kríž na vršku). Červeno-modré delenie má pôvod v znaku rádu augustiánskych kanonikov. Tí od roku 1391 sídlili v Prostějove. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU KONICE (obr. 271, 272)

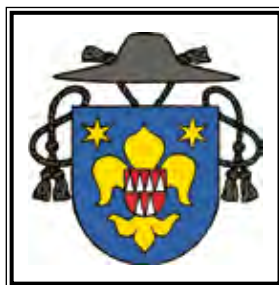
V erbe dekanátu sa nachádza ľalia. Tá spolu s hviezdami vyjadruje mariánske zasvätenie chrámu v sídle dekanátu. V strede ľalie je pre rozlíšenie podobných patrocínií erb Olomouckej arcidiecézy. Štít prevyšuje kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

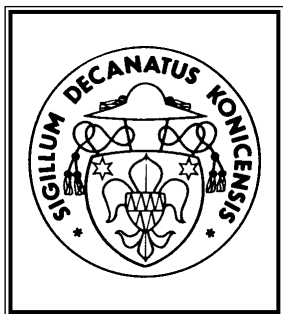
Obr. 269. Erb dekanátu Veselí nad Moravou

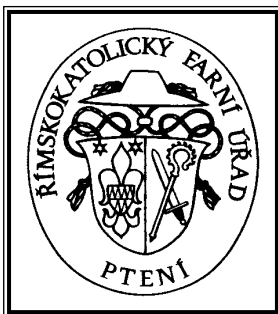
Obr. 270. Erb dekanátu Prostějov

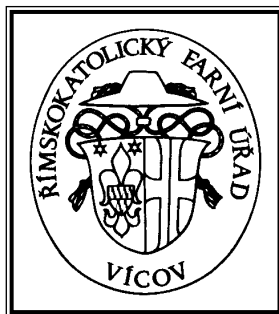
Obr. 271. Erb dekanátu Konice

Obr. 272. Pečiatka s erbom dekanátu Konice

Obr. 273. Pečiatka s erbom farnosti Ptení

Obr. 274. Pečiatka s erbom farnosti Vícov

Obr. 275. Erb dekanátu Uherské Hradiště

V tomto dekanáte vznikli erbové pečiatky farností: Konice, Ohrozim, Ptení, Stínava a Vícov.

ERB FARNOSTI PTENÍ (obr. 273)

Erbový štít je štiepený. V pravom poli sa nachádza erb dekanátu. Ľavé pole vyplnía berla a meč (atribúty sv. Martina, patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI VÍCOV (obr. 274)

V erbe tejto farnosti bola použitá rovnaká schéma ako v predchádzajúcom prípade. V druhom poli je však umiestnený atribút sv. Floriána (patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU UHERSKÉ HRADIŠTĚ (obr. 275, 276)

Obr. 276. Pečiatka s erbom dekanátu Uherské Hradiště

Na území tohto dekanátu v minulosti pôsobili sv. Cyril a Metod. Na ich pamiatku je v erbe umiestnená tabuľka s číslami jedna až desať (napísaná cirkevnoslovanským písmom predstavuje Desatoro Božích prikázaní) a dvojitý kríž. Príslušnosť Velehradu k rádu premonštrátov je vyjadrená zlatými ľaliami z rádového znaku. Štít je prevýšený

Desatoro Božích prikázaní) a dvojitý kríž. Príslušnosť Velehradu k rádu premonštrátov je vyjadrená zlatými ľaliami z rádového znaku. Štít je prevýšený

kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU UHERSKÝ BROD (obr. 277)

V centrálnej časti štítu je umiestnená sakrálna stavba. Tá pochádza z erbu arcibiskupa Josefa Karla Matochu (1947–1961). Jeho rodiskom bola obec Pitín na území tohto dekanátu. Ľalia medzi vežami symbolizuje zasvätenie chrámu v sídle dekanátu Panne Márii. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 277. Erb dekanátu Uherský Brod

ERB DEKANÁTU VYŠKOV (obr. 278)

Za najstaršiu sakrálnu pamiatku na území tohto dekanátu sa považuje románska Rotunda sv. Pantaleona v Pustiměři. Jej založenie je kladené do pôsobnosti olomouckého biskupa Jana VII. Volka (1334–1351). Jeho erb je umiestnený v spodnej časti erbu dekanátu. Symbol sv. Anny pripomína známe „svätoanenské“ púte v Pustiměři. Tam je pochovaný aj biskup Volek. Štít prevyšuje kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 278. Erb dekanátu Vyškov

ERB ARCHIPRESBYTERIÁTU OSTRAVA (obr. 279) A DEKANÁTOV NA JEHO ÚZEMÍ

Erb tohto archipresbyteriátu tvorí štvrtý heraldský kríž. V prvom a štvrtom modrom poli je strieborno-červeno šachovaný, v druhej a tretej zlatej štvrtine je čierny. To vyjadruje spojenie historických krajín Moravy a Sliezska. Na ich území sa archipresbyteriát rozkladá.

Obr. 279. Erb archipresbyteriátu Ostrava

ERB DEKANÁTU OSTRAVA (obr. 280)

Kostol v sídle dekanátu bol konsekrovaný v roku 1889 počas pôsobenia arcibiskupa Bedřicha kardinála Fürstenberga (1853–1892). Z jeho znaku bol do erbu dekanátu vložený obláčikový lem. Ruža v centrálnej časti štítu pochádza z erbu biskupa Dětricha (1281–1302).

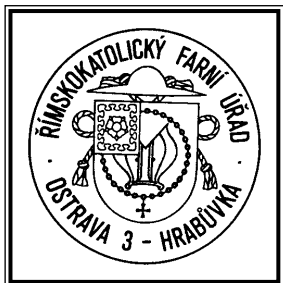
Obr. 280. Erb dekanátu
Ostrava

Obr. 281. Pečiatka s erbom
farnosti Ostrava 1

Obr. 282. Pečiatka s erbom
farnosti Ostrava 3-Hrabová

Obr. 283. Pečiatka s erbom
farnosti Ostrava 3-Hrabůvka

Ten pochádzal z rodu pánov z Hradce (Vítkovcov). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

V dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Ostrava 1, Ostrava 3-Hrabůvka a Ostrava 3-Hrabová.

ERB FARNOSTI OSTRAVA 1 (obr. 281)

V erbovom štíte je umiestnená plamenná orlica (atribút sv. Václava, patróna farského kostola). V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI OSTRAVA 3-HRABOVÁ (obr. 282)

Meč a ozubené koleso v erbe symbolizujú sv. Katarínu Alexandrijskú (patrónku farského kostola). V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

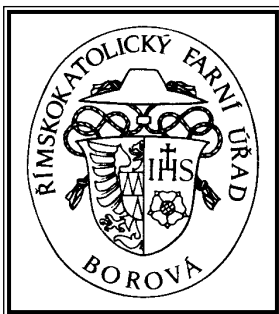
Obr. 284. Erb dekanátu
Frýdek

ERB FARNOSTI OSTRAVA 3-HRABŮVKA (obr. 283)

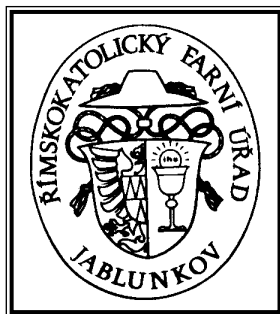
V erbovom štíte je umiestnený ruženec a monogram, atribúty Panny Márie (farský kostol je zasvätený Panne Márii, Kráľovnej posvätného ruženca). V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom dekanátu. Štít je prevýšený

Obr. 285. Pečiatka s erbom dekanátu Frýdek

Obr. 286. Pečiatka s erbom farnosti Borová

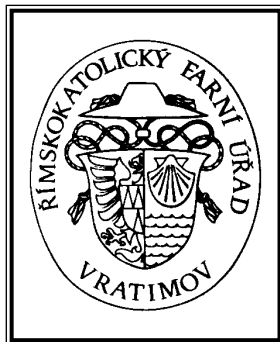
Obr. 287. Pečiatka s erbom farnosti Jablunkov

kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU FRÝDEK (obr. 284, 285)

Dekanát sa rozkladá na území historického Těšínska. To symbolizuje orlica s erbom Olomouckej arcidiecézy na hrudi. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Borová, Dobruška, Domašovice, Frýdek, Hnojník, Horní Lomná, Jablunkov, Morávka, Mosty u Jablunkova, Šenov u Ostravy, Vendryně a Vratimov.

Obr. 288. Pečiatka s erbom farnosti Vratimov

ERB FARNOSTI BOROVÁ (obr. 286)

Erbový štít je štiepený. V pravom poli je umiestnená polovica erbu dekanátu. Ľavé pole vyplňajú písmená IHS (*Jesus Hominum Salvator*). Sú to symboly sv. Ignáca z Loyoly (patróna farského kostola). Ruža symbolizuje filiálny kostol v Pržne (zasvätený Panne Márii). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI JABLUNKOV (obr. 287)

Erbový štít je štiepený. V pravom poli je umiestnená polovica erbu dekanátu. Kalich s hostiou v pra-

Obr. 289. Erb dekanátu Místek

Obr. 290. Pečiatka s erbom dekanátu Místek

vom poli symbolizujú Božie telo (tomu je zasvätený farský kostol). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI VRATIMOV (obr. 288)

Erbový štít je štiepený. V pravom poli je umiestnená polovica erbu dekanátu. Zvlnené brvná a mušľa v pravom poli symbolizujú sv. Jána Krstiteľa (patróna farského kostola). Štít prevyšuje kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU MÍSTEK (obr. 289, 290)

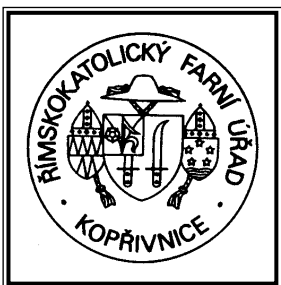
V erbe tohto dekanátu sa nachádzajú symboly z erbu olomouckého biskupa Jindřicha Berku z Dubé (1326–1333). Ten pravdepodobne založil mesto Místek. Kniha v strede štítu symbolizuje sv. Pavla (patróna kostola v sídle dekanátu). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 291. Erb dekanátu Nový Jičín

ERB DEKANÁTU NOVÝ JIČÍN (obr. 291)

Strieborný klin v erbe pochádza z erbu biskupa Jakuba z Lichtensteinu (1738–1745). Za jeho episkopátu bol konsekrovaný dekanský chrám v Novom Jičine. Ruža symbolizuje Pannu Máriu (patrónku kostola v sídle dekanátu). Zavínutá strela pochádza z erbu mesta Nový Jičín. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

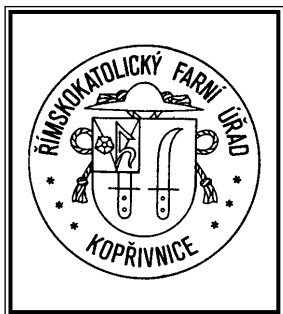

Obr. 292. Pečiatka s erbom farnosti Kopřivnice

ERB FARNOSTI KOPŘIVNICE (obr. 292)

Erb tvorí štít s dvoma nožmi. Tie symbolizujú sv. Bartolomeja (patróna farského kostola). V pravom hornom kantone sa nachádza erb dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane. Erb farnosti sprevádza vpravo erb

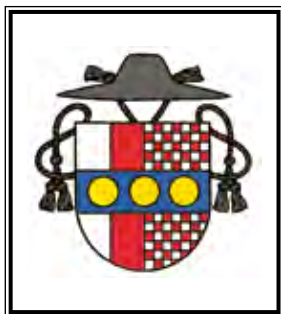
Olomouckej arcidiecézy. Vľavo je umiestnený erb Mons. Jana L. Mořkovského, biskupa v Houstone (Texas, USA). Tento kopřivnický rodák v roku 1986 spolu s J. Vranom, administrátorom arcidiecézy, požehnal zvon farského kostola v Kopřivnici.

Obr. 293. Návrh pečiatky farnosti Koprivnice

Obr. 294. Pečiatka s erbom farnosti Lubina

Obr. 295. Erb dekanátu Bílovec

Pre farnosť boli vytvorené dva návrhy pečiatky. Druhá, jednoduchšia obsahuje len erb farnosti bez ďalších postranných štítkov (obr. 293).

ERB FARNOSTI LUBINA (obr. 294)

Erbový štít vyplňa plamenná orlica, atribút sv. Václava (patróna farského kostola). V pravom hornom kantone je umiestnený erb dekanátu. Štít prevyšuje kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU BÍLOVEC (obr. 295)

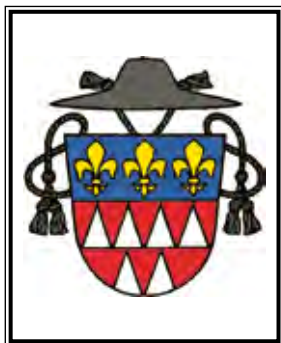
Dekanát sa rozkladá rovnakými dielmi na území historického Opavska a Moravy. To vyjadrujú tinktúry štiepeného štítu. Tri mince sú atribúty sv. Mikuláša (patróna dekanského chrámu). Štít prevyšuje kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU KARVINÁ (obr. 296)

Celé územie dekanátu sa rozprestiera na historickom území Těšínska. To vyjadruje zemský znak Těšínska v hornej polovici deleného štítu. V dolnej polovici je umiestnený erb Olomouckej arcidiecézy. Štít prevyšuje kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 296. Erb dekanátu Karviná

Obr. 297. Erb dekanátu Jeseník

Obr. 298. Pečiatka s erbom dekanátu Jeseník

ERB DEKANÁTU JESENÍK (obr. 297, 298)

V hornej polovici štítu sa nachádzajú tri ľalie. Pochádzajú z erbu Vratislavskej diecézy. Do roku 1977 bol dekanát jej súčasťou. V dolnej polovici sa nachádza erb Olomouckej arcidiecézy. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto dekanáte boli vytvorené erby farností Jeseník a Javorník.

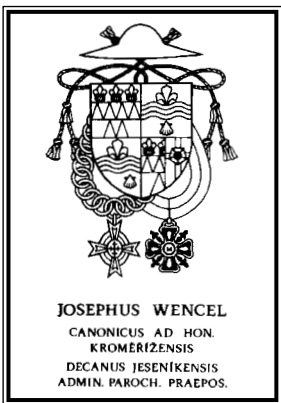

Obr. 299. Pečiatka s erbom farnosti Jeseník

ERB FARNOSTI JESENÍK (obr. 299)

V pravom poli štiepeného štítu je umiestnená polovica erbu dekanátu. V ľavom poli sa nachádza erb farnosti. Ruža v ňom symbolizuje Pannu Máriu (patrónku farského kostola). Kríž symbolizuje sv. Juraja (patróna filiálneho kostola v obci Bukovice). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB JOSEFA WENCELA, KANONIKA A PREPOŠTA (obr. 300)

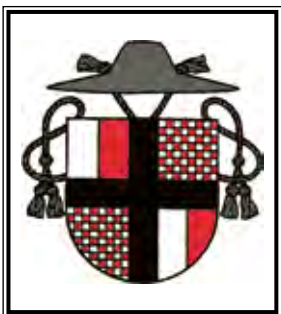

Obr. 300. Exlibris s erbom J. Wencela

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli je umiestnený erb dekanátu Jeseník. V štvrtom poli sa nachádza erb Prepoštského farského úradu v Jeseníku. V týchto úradoch J. Wenzel pôsobil. V druhom a tretom poli je umiestnený osobný znak vlastníka erbu. Ten tvorí ľalia, atribút sv. Jozefa (krstného patróna vlastníka erbu). Vlny symbolizujúce rieku Jordán a mušľa sú atribútmi sv. Jána Krstiteľa (patróna kostola v rodisku J. Wencela). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom sú umiestnené náprsné dekorácie kanonika kolegiálnej kapituly v Kroměříži a prepoštská dekorácia jeseníckého farára (udelená tomuto úradu vratislavským biskupom).

ERB DEKANÁTU OPAVA (obr. 301)

Štít je štvrtý čiernym krížom. Prvá a štvrtá časť je strieborno-červeno štiepená. Druhá a tretia časť je

Obr. 301. Erb dekanátu
Opava

Obr. 302. Erb dekanátu
Hlučín

Obr. 303. Erb dekanátu
Vsetín

strieborno-červeno šachovaná. Čierny kríž pochádza zo znaku rádu nemeckých rytierov. Tí mali od 13. storočia v Opave komendu. Dekanát sa rozprestiera na území Opavska (to vyjadruje prvá a štvrtá časť štítu) a Moravy (symbolizuje to šachovanie v zvyšných častiach štítu). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

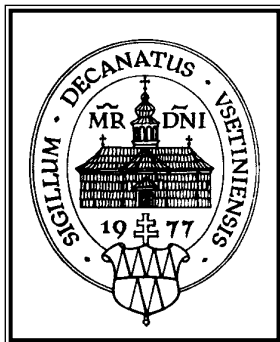
ERB DEKANÁTU HLUČÍN (obr. 302)

Zavinutá strela v erbe pochádza z erbu biskupa Lacka z Kravař (1403–1408). Ten pochádza z územia dekanátu Hlučín. Striebornó-červené štiepenie štítu pochádza zo znaku historického Opavska. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DEKANÁTU VSETÍN (obr. 303, 304)

V erbe sa nachádza vyobrazenie zrubového chrámu vo Veľkých Karloviciach. Na jeho mariánske zasvätenie poukazujú skratky slov *Mater Domini*. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

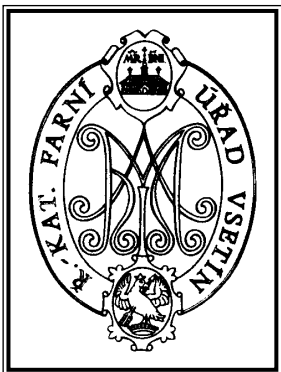
V dekanáte boli vytvorené erbové pečiatky pre farnosti: Francova Lhota, Halenkov, Hovězí, Lidečko, Valašská Polanka, Velké Karlovice a Vsetín.

Obr. 304. Pečiatka s erbom
dekanátu Vsetín

Obr. 305. Pečiatka s erbom
farnosti Hovězí

Obr. 306. Pečiatka s erbom farnosti Vsetín

Obr. 307. Erb dekanátu Valašské Meziříčí

ERB FARNOSTI HOVĚZÍ (obr. 305)

Erb farnosti je tvorený deleným štítom. V jeho hornej polovici je umiestnený erb dekanátu. V dolnej časti sú tri džbány. Tie symbolizujú sv. Máriu Magdalénu (patrónku farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI VSETÍN (obr. 306)

V pečatnom poli sa nachádza mariánsky monogram, symbol Panny Márie (patrónky farského kostola). Nad ním je v kartuši umiestnený erb dekanátu. V dolnej časti pečiatky je kartuša s erbom rodu Ilešháziovcov (zemepánov, ktorí dali postaviť kostol a školu vo Vsetíne).

ERB DEKANÁTU VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ (obr. 307)

Erb dekanátu tvorí delený štít. V hornej polovici sú kužele z erbu Olomouckého arcibiskupstva. Mlynské koleso v dolnej polovici štítu je prevzaté z osobného erbu arcibiskupa Františka Bauera (1904–1915). Ten pochádzal z obce Hrachovec na území dekanátu. Štít prevyšuje kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

BRNIANSKA DIECÉZA

ERBY A PEČIATKY BRNIANSKEJ DIECÉZY, KONZISTÓRIA A KATEDRÁLNEJ KAPITULY V BRNE

Erb Brnianskej diecézy prešiel počas svojho vývoja viacerými modifikáciami. Od vzniku diecézy v roku 1777 bol používaný ako erb biskupstva štvrtý štít. V prvom a štvrtom poli bol umiestnený korunovaný čierny ríšsky orol so srdcovým štítkom s habsburským rodovým znakom (tieto symboly vyjadrovali cisárovnú Máriu Teréziu, za vlády ktorej diecéza vznikla). Druhý a tretie pole vyplňali kužele (4, 2) z erbu Olomouckej arcidiecézy. Z nej bola Brnianska diecéza vyčlenená. V roku 1946 rodové symboly Habsburgovcov nahradili atribúty patrónov katedrálneho Chrámu sv. Petra a sv. Pavla v Brne (dva skrížené klúče a medzi nimi meč). Erb v tejto podobe našiel uplatnenie aj v pečiatke ordinariátu diecézy z roku 1976 (obr. 308). V súčasnosti diecéza uplatňuje v erbe len obsah prvého a štvrtého poľa erbu. Erb v takejto podobe bol použitý v pečiatke konzistória diecézy, ktorá tiež vznikla v spomenutom období (obr. 309).

So vznikom diecézy bol ustanovený aj znak katedrálnej kapituly (ten má pôvod v pečatiach z 15. storočia, ale kodifikovaný bol až v roku 1777 pri vzniku diecézy). Tvorí ho skrížený sklonený kľúč a meč (obr. 310).

ERB MIKULOVSKÉHO ARCHIPRESBYTERIÁTU A DEKANÁTU

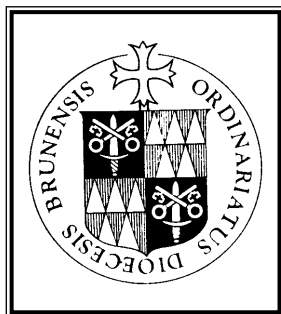
V Mikulove sídli viacero významných cirkevných ustanovizní. Ich rozvoj súvisel najmä so založením kolegiálnej kapituly. Pri tvorbe erbov mikulovského cirkevného prostredia sa uplatnili viaceré prvky z barokovej pečate kapituly (obr. 311). V nej je vyobrazená Panna Mária a sv. Václav (patrón kapituly). Ten drží v ruke štít so svätováclavskou orlicou. V spodnej časti pečate je erb kardinála Františka

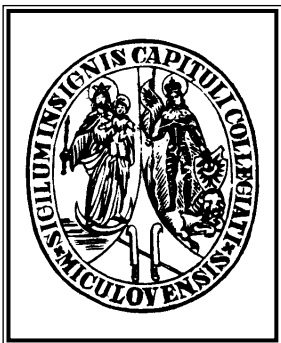
Obr. 309. Pečiatka konzistória Brnianskej diecézy

Obr. 310. Pečiatka Katedrálnej kapituly sv. Petra a Pavla v Brne

Obr. 308. Pečiatka ordinariátu Brnianskej diecézy

Obr. 311. Pečať kolegiálnej kapituly v Mikulove

Obr. 312. Pečiatka s erbom archiepiskopiátu Mikulov

Obr. 313. Pečiatka s erbom Dekanského úradu v Mikulove

Obr. 314. Pečiatka s erbom Prepoštského farského úradu v Mikulove

Dietrichsteina (olomouckého arcibiskupa v rokoch 1599–1636), ktorý v roku 1625 kapitolu založil.

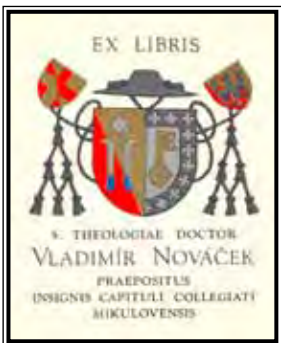
ERB ARCHIEPISKOPSKÉHO ÚRADU MIKULOV (obr. 312)

Erb tvorí zlato-červeno pravošikmo delený štít. Do neho je heraldicky zakomponovaný heroldský kríž (všeobecný symbol kresťanstva) v striedavých tinktúrach. Tinktúry sú odvodené z erbu kardinála F. Dietrichsteina. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s tromi strapcami na každej strane.

ERB DEKANSKÉHO ÚRADU V MIKULOVE (obr. 313)

Erb je tvorený pravošikmo deleným poľom v tinktúrach dietrichsteinovského erbu. V štíte sa nachádza orlica z erbu kapituly. Tá symbolizuje zasvätenie prepoštského chrámu sv. Václavovi. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB PREPOŠTSKÉHO FARSKÉHO ÚRADU V MIKULOVE (obr. 314)

Obr. 315. Exlibris s erbom V. Nováčka

V pravej polovici štiepeného štítu sa nachádza erb dekanátu v Mikulove. Vyjadruje zasvätenie dekanského chrámu Panne Márii Loretánskej. Dru-

hú polovicu štítu vyplňa plamenná orlica, symbolizujúca patrocínium prepoštského chrámu. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB MONS. VLADIMÍRA NOVÁČKA, PREPOŠTA KOLEGIÁLNEJ KAPITULY V MIKULOVE (obr. 315)

Erb V. Nováčka je štiepený. V jeho pravom poli sa nachádza erb kolegiálnej kapituly. V ľavom poli je umiestnený osobný erb vlastníka erbu. Klúč sv. Petra symbolizuje, že bol ordinovaný v Ríme (1942). Čierna bordúra s radom strieborných krížikov vyjadruje Všetkých svätých (tým je zasvätený farský kostol v Mohelne, rodisku V. Nováčka). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk so šiestimi čiernymi strapcami na každej strane. Na šnúrach po stranách erbu sú umiestnené malé štítky – vpravo s erbom archiepiskopiátu Mikulov, vľavo s erbom dekanátu Mikulov.

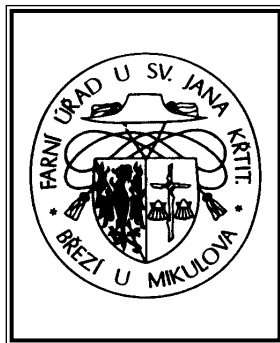
Erb mikulovského dekanátu našiel uplatnenie v erbových pečiatkach farností: Břeží u Mikulova, Bulhary, Klentnice a Mikulov.

ERB FARNOSTI BŘEZÍ U MIKULOVA (obr. 316)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu, v druhom kríž s dvomi mušľami (atribúty sv. Jána Krstiteľa, patróna farského kostola). Nad štítom je umiestnený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU BLANSKO (obr. 317)

Za základ erbu dekanátu bola použitá krokva zo znaku rodu pánov z Boskovic. Tí pochádzajú z územia tohto dekanátu. V spodnej časti erbového štítu je umiestnená hus ako atribút sv. Martina (patróna dekanského kostola v Boskoviciach). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

Obr. 316. Pečiatka s erbom farnosti Břeží u Mikulova

Obr. 317. Pečiatka s erbom dekanátu Blansko

Obr. 318. Pečiatka s erbom farnosti Křtiny

Obr. 319. Exlibris s erbom T. Prnku

Obr. 320. Pečiatka s erbom dekanátu Rousínov

Obr. 321. Pečiatka s erbom farnosti Luleč

ERB FARNOSTI KŘTINY (obr. 318)

Erb tvorí štiepený štít. Pravé pole zobrazuje polovicu erbu dekanátu. V ľavej polovici sa nachádza mariánsky monogram prevýšený korunou (atribúty Panny Márie, patrónky farského kostola). Nad štítom je umiestnený kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB TOMÁŠA PRNKU, BLANSKÉHO DEKANA A FARÁRA V KŘTINÁCH (obr. 319)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli sa nachádza erb dekanátu Blansko a v štvrtom poli erb farnosti Křtiny. Tieto ustanovizne vlastní erbu spravoval. V druhom a treťom poli je umiestnený osobný znak T. Prnku. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane prináležiaci dekanovi.

ERB DEKANÁTU ROUSÍNŮV (obr. 320)

Základom erbu je dvojchvostý lev. Ten má pôvod v erbe mesta Rousínov. Na odlišenie od mestského znaku erbové pole doplnia deväť krížikov. Symbolizujú počet farností dekanátu. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane. Hlavný erb sprevádzajú po stranách dva štíty, z ktorých je tvorený veľký znak Brnianskej diecézy.

V tomto dekanáte vznikli erby farností: Bačice, Drnovice, Královopolské Vážany, Kučerov, Luleč a Rousínov.

ERB FARNOSTI LULEČ (obr. 321)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. Pravé pole vyplňa erb dekanátu. V ľavom poli je umiestnená biskupská berla, pred ktorou sa nachádza hus. Tieto atribúty symbolizujú sv. Martina (patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Erb farnosti Rousínov (obr. 322)

Erb farnosti tvorí štiepený štít. V pravom poli je erb dekanátu. Lavé pole vyplňa kríž s dvomi nádobami po stranách. Tie (ako nádoby na vonné masti a oleje) spolu s krížom pripomínajú zasvätenie farnosti sv. Márii Magdaléne. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB DEKANÁTU TIŠNOV (obr. 323)

V erbe sa nachádza dvojhvostý lev. Toho mal v znaku cisterciatský kláštor v Tišnove. Na odlišenie od iných erbov s dvojhvostým levom bola do erbu pridaná ľalia. Pochádza z erbu cisterciátov, ktorí založili tamojší kláštor. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

ERB FARNOSTI TIŠNOV I (obr. 324)

Erb má delený štít. V hornej polovici sa nachádza horná časť erbu dekanátu. V dolnej časti je umiestnená kniežacia koruna v kruhu symbolizujúca sv. Václava (patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

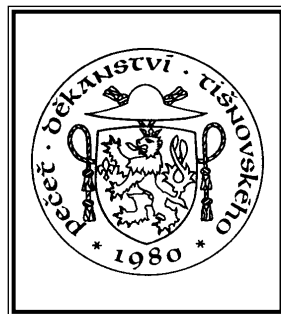
ERB DEKANÁTU ŽIDLOCHOVICE (obr. 325)

Erb vyplňa Kristov kríž na vršku. Vyjadruje zasvätenie dekanského chrámu v Židlochoviciach Svätému krížu. Nad ním sú umiestnené skřížené kľúče a meč z erbu Brnianskej diecézy. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

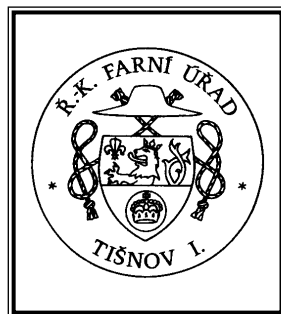
Erb dekanátu je zobrazený v erboch farností: Bratčice, Medlov, Moutnice, Těšany, Žatčany a Židlochovice.

Obr. 322. Pečiatka s erbom farnosti Rousínov

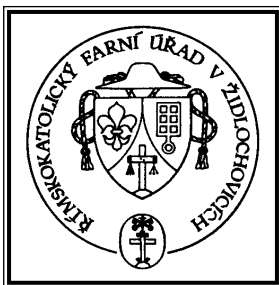
Obr. 323. Pečiatka s erbom dekanátu Tišnov

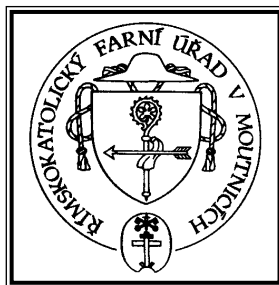
Obr. 324. Pečiatka s erbom farnosti Tišnov I.

Obr. 325. Pečiatka s erbom dekanátu Židlochovice

Obr. 326. Pečiatka s erbom farnosti Židlochovice

Obr. 327. Pečiatka s erbom farnosti Moutnice

ERB FARNOSTI ŽIDLOCHOVICE (obr. 326)

Erbový štít je rozdelený stredným obráteným klinom na tri časti. V prostrednej sa nachádza kríž, symbol farského patrocínia v Židlochoviciach. Vpravo je umiestnená ľalia (atribút Panny Márie, patrónky filiálneho kostola v Unkoviciach), vľavo rošt sv. Vavrinca (tomu je zasvätený filiálny kostol vo Vojkoviach). Štít prevyšuje kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane. V dolnej časti pečiatky je umiestnený ovál s erbom dekanátu.

ERB FARNOSTI MOUTNICE (obr. 327)

Erb farnosti zobrazuje biskupskú berlu skríženú s doprava smerujúcim šípom. Tieto atribúty symbolizujú sv. Egídia (patróna farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane. V dolnej časti pečiatky je umiestnený ovál s erbom dekanátu.

KRÁLOVOHRADECKÁ DIECÉZA

ERB KRÁLOVOHRADECKEJ DIECÉZY
(obr. 328–330)

Katedrálny chrám v Hradci Králové je zasvätený Duchu Svätému. Diecéza používala ako svoj symbol holubicu s rozpätými krídlami (najznámejší atribút Ducha Svätého). Tento motív sa uplatňoval aj v náprsných dekoráciách kanonikov katedrálnej kapituly v Hradci Králové.

Z. Alexy upozornil na to, že správnejšie a vhodnejšie by bolo vyjadrenie sv. Klimenta a sv. Jána Nepomuckého (patrónov diecézy). Vychádzajúc z toho navrhol a v roku 1977 bol prijatý nový erb diecézy, tvorený čierno-zlato deleným štítom. V ňom sa nachádza kotva (atribút sv. Klimenta) sprevádzaná piatimi hviezdami (atribúty sv. Jána Nepomuckého). Figúry sú v striedavých tinktúrach. Kombinácia čiernej a zlatej má pôvod v erbe Pražskej arcidiecézy, z ktorej bola v roku 1664 Královohradecká diecéza vyčlenená.

ERB KARLA JONÁŠA, ORDINÁRA DIECÉZY
A KAPITULNÉHO VIKÁRA (obr. 331)

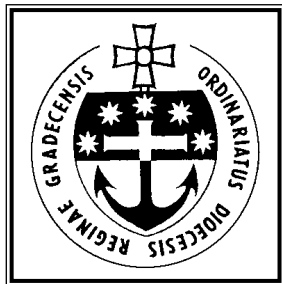
Erbový štít je štvrtý. Prvé a štvrté pole vyplňa erb diecézy. V druhom a tretom poli sa nachádza osobný erb nositeľa erb. Kalich a hostia sú symbolmi sv. Karola Boromejského (krstného patróna vlastníka erb). Dve jablká pripomínajú Jablonec (rodisko K. Jonáša). Nad štítom sa vznáša čierny klobúk so šiestimi strapcami na každej strane. Pod štítom je umiestnená dekorácia kanonika katedrálnej kapituly v Hradci Králové.

ERB FRANTIŠKA X. DUŠKA, KANONIKA (obr. 332)

Erb tvorí štvrtý štít. V prvom poli sa nachádza erb královohradeckého vikariátu. Štvrté pole vyplňa erb farnosti Pouchov. Na ich čele

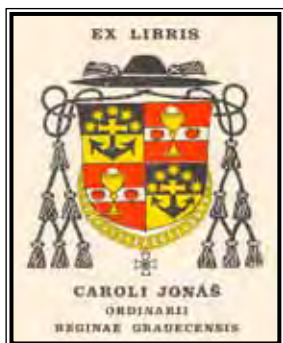
Obr. 328. Erb Královohradeckej diecézy

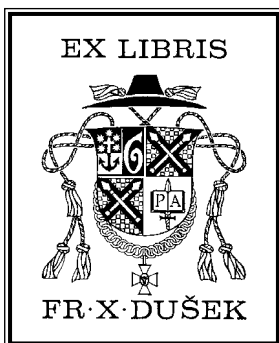
Obr. 329. Pečiatka ordinariátu Královohradeckej diecézy

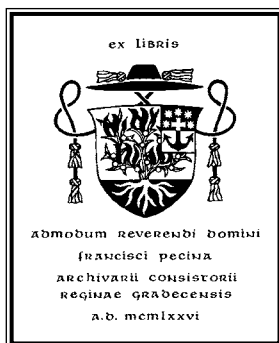
Obr. 330. Pečiatka konzistória Královohradeckej diecézy

Obr. 331. Exlibris s erbom K. Jonáša

Obr. 332. Exlibris s erbom F. Duška

Obr. 333. Exlibris s erbom F. Pecinu

Obr. 334. Pečiatka s erbom havlíčkovobrodského vikariátu

Obr. 335. Pečiatka s erbom humpoleckého vikariátu

vlastník erbu pôsobil. V erbe farnosti je vztýčený meč (atribút sv. Pavla, apoštola, patróna farnosti) a pred ním otvorená kniha s iniciálami P A (*Paulus Apostolus*). V druhej a tretej štvrtine je zobrazený osobný erb F. Duška. Šachované pole pochádza z erbu mesta Bohdanče, do farnosti ktorého náleží Nerad (rodisko vlastníka erbu). V dvoch skrížených brvnách sa nachádzajú kopije, atribúty sv. Františka Xaverského (krstného patróna vlastníka erbu). Nad štítom sa vznáša klobúk s tromi strapcami na každej strane. Pod štítom splyva dekorácia kanonika katedrálnej kapituly v Hradci Králové.

ERB FRANTIŠKA PECINU, ARCHIVÁRA KONZISTÓRIA KRÁLOVOHRADECKEJ DIECÉZY (obr. 333)

V erbe sa uplatnil osobný znak vlastníka erbu. Tvori ho horiaci ker s koreňmi v striedavých tinktúrach. Symbol pochádza z biblického podobenstva o horiacom kre. Korene symbolizujú aj funkciu nositeľa erbu ako archivára. Vzhľadom na to, že F. Pecina bol členom konzistória diecézy, v ľavom hornom rohu štítu je umiestnený kanton s diecéznym erbom. Nad štítom sa vznáša knžazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERBY VIKARIÁTOV KRÁLOVOHRADECKEJ DIECÉZY

Erby vikariátov tejto diecény sú stvárnené v podobe štiepených štítov. V pravej polovici je umiestnený erb diecény. Ľavú polovicu vyplňa atribút príznačný pre príslušný vikariát. Ten vychádza najčastejšie z patrocínia dekanského chrámu.

ERB HAVLÍČKOBRODSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 334)

Ľavé pole vyplňa ľalia, symbol Panny Márie (patrónky kostola v sídle vikariátu).

ERB HUMPOLECKÉHO VIKARIÁTU (obr. 335)

Ľavé pole je delené. V hornej časti sa nachádza symbol Želivského opátstva a v dolnej tri mince ako atribút sv. Mikuláša (patróna chrámu v sídle vikariátu).

ERB CHRUDIMSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 336)

Ľavé pole vyplňa ruža, symbol Panny Márie (patrónky kostola v sídle vikariátu).

ERB JIČÍNSKEHO VIKARIÁTU (obr. 337)

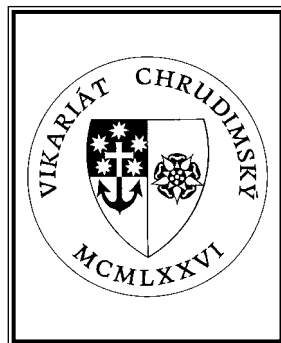
Ľavé pole vyplňa mušľa, symbol sv. Jakuba staršieho, apoštola (patróna kostola v sídle vikariátu).

ERB JILEMNICKÉHO VIKARIÁTU (obr. 338)

Ľavé pole vyplňa rošt ako symbol sv. Vavrinca (patróna kostola v sídle vikariátu).

ERB KRÁLOVOHRADECKÉHO VIKARIÁTU (obr. 339)

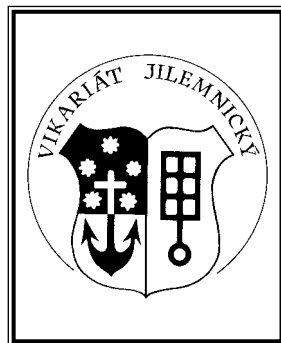
V ľavom poli našlo uplatnenie písmeno g v tvare gotickej minuskuly. Písmeno pochádza z pečate

Obr. 336. Pečiatka s erbom chrudimského vikariátu

Obr. 337. Pečiatka s erbom jičínského vikariátu

Obr. 338. Pečiatka s erbom jilemnického vikariátu

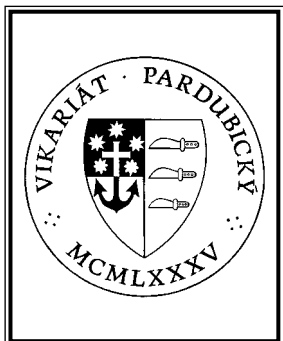
Obr. 339. Pečiatka s erbom královohradeckého vikariátu

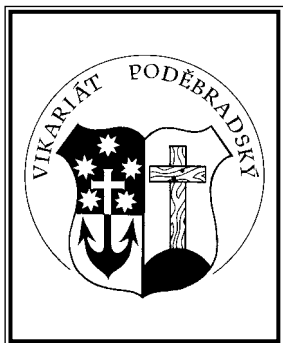
Obr. 340. Pečiatka s erbom kutnohorského vikariátu

Obr. 341. Pečiatka s erbom litomyšlského vikariátu

Obr. 342. Pečiatka s erbom pardubického vikariátu

Obr. 343. Pečiatka s erbom poděbradského vikariátu

mesta Hradec Králové. Je to vôbec prvý symbol, ktorý sa v pečati tohto mesta vyskytol.

ERB KUTNOHORSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 340)

Ľavé pole je delené. Kostol v sídle vikariátu je zasvätený sv. Jakubovi staršiemu, apoštolovi. To vyjadruje mušľa v hornej polovici poľa. V dolnej časti sa nachádzajú dve mušle ako symboly sv. Jána Krstiteľa (patróna dekanského kostola v Týnci nad Labem).

ERB LITOMYŠLSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 341)

Ľavé pole vyplňa heroldský kríž. Vyjadruje zasvätenie kostola v sídle vikariátu povýšeniu Svätého kríža.

ERB PARDUBICKÉHO VIKARIÁTU (obr. 342)

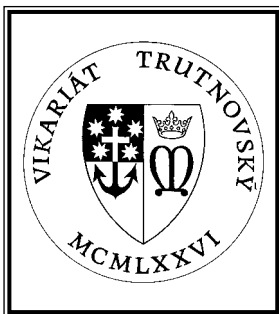
Ľavé pole vyplňajú tri nože. Tie symbolizujú sv. Bartolomeja, apoštola (patróna kostola v sídle vikariátu).

ERB PODĚBRADSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 343)

Ľavé pole vyplňa kríž na vršku. Tým je vyjadrené zasvätenie kostola v sídle vikariátu povýšeniu Svätého kríža.

Obr. 344. Pečiatka s erbom rychnovského vikariátu

Obr. 345. Pečiatka s erbom trutnovského vikariátu

Obr. 346. Pečiatka s erbom ústeckého vikariátu

ERB RYCHNOVSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 344)

Ľavé pole vyplňa medveď nesúci drevo. Symbolizuje sv. Havla (Gala), patróna kostola v sídle vikariátu.

ERB TRUTNOVSKÉHO VIKARIÁTU (obr. 345)

Ľavé pole vyplňa mariánsky monogram a koruna, symboly Panny Márie (patrónky kostola v sídle vikariátu).

ERB ÚSTECKÉHO VIKARIÁTU (obr. 346)

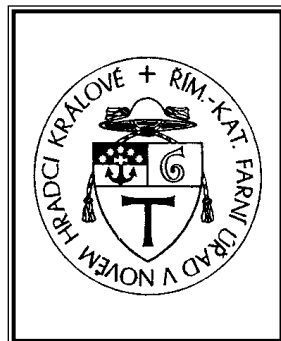
V ľavom poli sa nachádza jednorozec. Ten je starým symbolom Panny Márie (patrónky kostola v sídle vikariátu).

ERBY FARNOSTÍ KRÁLOVOHRADECKEJ DIECÉZY

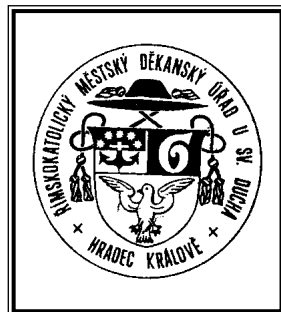
Pre niektoré farnosti Královohradeckej diecény boli vytvorené erby. Vo väčšine prípadov v nich našiel uplatnenie aj erb vikariátu.

ERB FARNOSTI NOVÝ HRADEC KRÁLOVÉ (obr. 347)

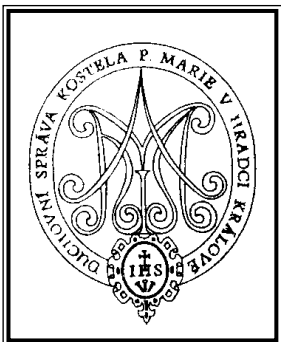
V hlave štítu je umiestnený erb královohradeckého vikariátu. V dolnej časti sa nachádza kríž Tau,

Obr. 347. Pečiatka s erbom farnosti Nový Hradec Králové

Obr. 348. Pečiatka s erbom Mestského dekanského úradu Hradec Králové

Obr. 349. Pečiatka s erbom
Duchovnej správy Kostola
Panny Márie v Hradci Králové

symbol sv. Antona, patróna farského kostola. Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

ERB MESTSKÉHO DEKANSKÉHO ÚRADU HRADEC KRÁLOVÉ (obr. 348)

V hlave štítu sa nachádza erb královohradeckého vikariátu. Dekanský kostol je zasvätený Duchu Svätému, ktorého symbolizuje holubica. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

ERB DUCHOVNEJ SPRÁVY KOSTOLA PANNY MÁRIE V HRADCI KRÁLOVÉ (obr. 349)

Mariánske zasvätenie chrámu v pečiatke symbolizuje štylizovaný mariánsky monogram. Ten v dolnej časti sprevádza kartuša so znakom rehole jezuitov.

ERB FARNOSTI ČERVENÝ KOSTELEC (obr. 350)

V hornej časti štítu sa nachádza erb náhodského vikariátu. Dolnú časť vyplňa mušľa, atribút sv. Jakuba staršieho (patróna farského kostola). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 350. Pečiatka s erbom
farnosti Červený Kostelec

LITOMĚŘICKÁ DIECÉZA

ERB LITOMĚŘICKEJ DIECÉZY (obr. 351)

Erb diecézy tvorí v modrom poli strieborno-červeno štvrtový kríž. Jeho autorom je Břetislav Štorm. Pečiatku ordinariátu vytvoril Z. Alexy.

ERB VIKARIÁTU TURNOV (obr. 352)

V erbe vikariátu bol uplatnený erb Litoměřickej diecézy. Dopĺňajú ho v pravom hornom rohu tri mince. Tie sú atribútmi sv. Mikuláša (patróna farského kostola v sídle vikariátu). Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto vikariáte boli vytvorené erby pre dekanáty Turnov a Mnichovo Hradiště. V erboch jednotlivých farností sa uplatnil erb vikariátu umiestnený v hlave štítu, v pravej polovici štiepeného štítu alebo v kantone vpravo hore.

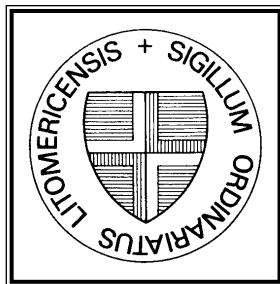
ERB DEKANÁTU TURNOV (obr. 353)

Erb dekanátu vychádza rovnako ako erb vikariátu z atribútov sv. Mikuláša (patróna kostola v sídle dekanátu). Toho v erbe vyjadruje biskupská mitra a berla. V pravom hornom rohu je umiestnený kanton s erbom vikariátu. Nad štítom sa vznáša kňazský klobúk s jedným strapcom na každej strane.

Erbové pečiatky boli na území tohto dekanátu vytvorené pre farnosti: Hrubá Skála, Přepere, Rovensko pod Troskami, Všeň a Vyskeř.

ERB FARNOSTI VYSKEŘ (obr. 354)

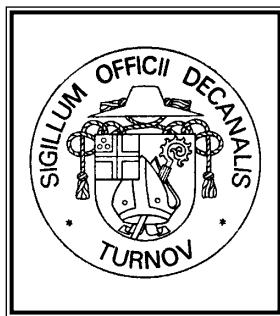
Erb tvorí delený štít. V hlave štítu je umiestnený erb vikariátu a v dolnej časti symboly Panny Márie (patrónky farského kostola). Štít je prevýšený kňazským klobúkom s jedným strapcom na každej strane.

Obr. 351. Pečiatka s erbom ordinariátu Litoměřickej diecézy

Obr. 352. Pečiatka s erbom vikariátu Turnov

Obr. 353. Pečiatka s erbom dekanátu Turnov

Obr. 354. Pečiatka s erbom farnosti Vyskeř

Obr. 355. Pečiatka s erbom dekanátu Mníchovo Hradiště

Obr. 356. Pečiatka s erbom farnosti Březina nad Jizerou

Obr. 357. Pečiatka s erbom farnosti Loukov u Mníchova Hradiště

ERB DEKANÁTU MNICHOVO HRADIŠTĚ (obr. 355)

Erb tvorí štiepený štít. V pravom poli je umiestnený erb vikariátu. Ľavé pole vyplňa mušľa, symbol sv. Jakuba staršieho (patróna kostola v sídle dekanátu). Štít je prevyšný klobúkom s dvoma strapcami na každej strane.

V tomto dekanáte vznikli erbové pečiatky pre farnosti: Boseň, Březina nad Jizerou, Kněžmost, Loukov u Mníchova Hradiště, Loukovec a Mukařov.

ERB FARNOSTI BŘEZINA NAD JIZEROU (obr. 356)

V erbe tejto farnosti bol použitý v hlavnom štíte erb vikariátu Turnov. Sprevádzaný je srdcovým štítkom s roštom, symbolom sv. Vavrinca (patróna farského kostola). Erb prevyšuje klobúk s jedným strapcom na každej strane.

ERB FARNOSTI LOUKOV U MNICHOVA HRADIŠTĚ (obr. 357)

Erb tvorí delený štít. V hornej časti je erb vikariátu. Dolnú časť vyplňa symbol Svätej Trojice (tej je zasvätený farský kostol). Štít prevyšuje klobúk s jedným strapcom na každej strane.

SUMMARY

Interested in church heraldry, the autor of this monography at several instances came in contact with ecclesiastic coats of arms designed in surprisingly modern style. He found out that these were created by Zdenko G. Alexy. The contact with him showed that he was ready to give detailed information about his armorial activities and to be helpful with counsel as far as the autor's intention was concerned to create coats of arms for newly (2008) established Slovak dioceses and deaneries.

The autor was impressed by the nuber of ecclesiastical coats of arms created by Alexy and of the fact that along with these he was actively interested in both civic and family arms. It is worth while to draw the reader's attention to the rather surprising professional career of Z. G. Alexy. Having attended economic universities in Bratislava and in Switzerland (St. Gallen, Neuchâtel), he switched over to historical auxiliary sciences (heraldry, genealogy) at Universitas Carolina in Prague. The first years of his professional career were spent in diplomatic service in Bern and Prague, followed by leading positions in industry, foreign trade and economic research. For the last three years he served as director general of the Bratislava Stock Exchange.

Along with these successful activities he was studying both science and art of heraldry and was cultivating contacts with personalities active therein. He attended congresses and colloques of the Académie internationale d'héraldique since 1980 and became académicien AIH in 1996.

At the AIH Congress in Madrid (1982) he presented his first important work-coats of arms created and designed by him for 35 localities in the Slovak High Tatra region. Tens of other municipal arms as well as of family arms followed.

Being inspired mainly by Bruno Heim's designs of church arms, Alexy has created and designed arms of Slovak bishoprics. Dioecesan arms were unknown in the country before. Ensigns armorial of deaneries and parishes followed, along with those of clerics in charge of the respective offices.

In this monograph the autor is presenting first the arms created for the West-Slovakian territory where during the last fifty years several forms of organization followed.

The Trnava Apostolic Administration was transformed to Archbishopric Trnava first, later to Bratislava-Trnava Archdiocese and since 2008 back to the Archbishopric Trnava. The dioecesan coat of arms has been changed accordingly. For several deaneries in this region, as well as many parishes, Alexy designed their coat of arms. Beside these, 13 personal coats of arms for bishops, vicars general, deans and parsons were created. They are presented in bookplates or seals.

Since 1977 Alexy was engaged in creation of the Nitra dioecesan coat of arms. Several variants with historical background were presented and discussed. Finally, in 2000 the last variant was approved, coming back to elements from the family arms of Pope John VIII, reminding that under his pontificate the diocese was established, using further the specific form of a patriarchal cross adjudged in the 16th century to this diocese, but never used. Finally the glagolitic letters K and M were included, symbolizing the Holy Slave Apostoles Kyrillos and Methodios. Alexy has further proposed armorial ensign for the seven titular abbeys and chapters in the territory of dioecese, as newly formed in 2008. Two of them are based on the respective mediaeval seals, others use armorial attributes of ecclesiastic orders or of the bearers' holy patrons.

Until 1925 the dioecese of Košice was headed by bishop Fischer-Colbrie who in his personal arms included the attributes of patrons saint of the dioecese. When creating (1987) the dioecesan arms, Alexy completed this composition by a fleur-de-lis taken from the arms of Pope Paul VI, founder of the dioecese. These dioecesan arms, quartered with his personal symbol, from the arms of Mons. Onderko, sede vacante ordinary of the dioecese, as appearing in his bookplate. Simultaneously, coats of arms of 19 deaneries, presented in respective seals, were created.

The coat of arms of the Rožňava dioecese reminds of Pope Pius VI who has established the dioecese, by three mullets of eight points of his armorial shield. The bridge serves as attribute of

St. Jan Nepomucký the local patron saint. These arms took their place in armorial shields (quartered or impoled) of bishops and administrators of this diocese. In 1979 Alexy has proposed coats of arms of the six deaneries.

For the bishopric Spiš (Diocese Scepusiensis) Alexy has created the diocesan arms, reminding of their pontifical founder in the same way as described above. The arms dominant element was taken from ancient local seals. Thanks to the administrator of the diocese, interested in heraldry, Alexy has had the opportunity to create arms of all deaneries and for the majority of parishes, where along with the respective saint's attribute, the diocesan arms or those of the respective deanery appear. In several parochial seals heraldic symbols of local ancient monasterys or of the monachial orders in question were placed.

The Slovak Military Ordinariate, consecrated to St. Sebastian, has his attribute (three spears) in its shield, combined with the patriarchal cross of Slovakia. The three vicariates have the ordinariate's arms in their shields and the respective sign for difference, appearing always in a sinister canton. There are three deaneries within the vicariate of the Defense Ministry, with their specific arms. For several of the parishes arms were created, with symbols of patrons saints, along with those of the respective vicariate or deanery.

The Greek-Catholic (Byzantine Rite) Church in Slovakia is represented by the Prešov archdiocese and dioceses in Košice and Bratislava. For the Prešov diocese the coat of arms was created by Alexy. In his solemn declaration of 1980 Mons. Hirka, the diocesan bishop, has pronounced the coats of arms of the nine deaneries. Their impaled shields consist of the diocesan arms combined with the respective saint's armorial attribute. The Apostolic Exarchate (diocese) of Košice was established in 1997 and Alexy has had the opportunity to create its arms based on Byzantine tradition. This symbol has later taken part in the administrator's quartered armorial shield as well as in the arms of the six deaneries (protopresbyteriates). In 2008 the eparchy of Bratislava was established and its arms combine attributes of patrons saint Virgin Mary and Sts. Peter and Paul, accompanied by an escallop from the arms of Pope Benedict XVI, founder of this diocese.

Close to Slovak border in Užhorod, is the seat of the Mukačevo diocese of Byzantinian rite, and in 2003 Mons. Šášik, Slovak by birth, was consecrated as its bishop. The diocese not having ensigns armorial, has asked Alexy to create these. Symbols of their patrons saint were placed in the shield. Together with Mons. Šášik's personal symbol, the quartered episcopal coat of arms was created.

Three of the six clerical seminaries in Slovakia adopted their coats of arms about ten years ago. To differentiate them, they put an open book (with Greek letters A and Ω) on the upper part of the shield. In the arms of the Košice seminary elements of the diocesan arms and the seminary's patron saint were placed. The arms of the remaining two seminaries did not respect the rules of heraldry sufficiently, Alexy has decided therefore to create the remaining five coats of arms. In four cases he placed elements from heraldic symbols of the seminary's founders. In two of them (Banská Bystrica and Nitra) the dominant position is reserved for the diocesan arms. In Bratislava, Prešov and Spiš, it is the symbol of the patron saint or the personality, whose name the seminary bears.

Similar activities continued in several dioceses in Bohemia and Moravia. In 1977 the territory of the Olomouc archdiocese was composed of three archpresbyteriates and 34 deaneries. Alexy's task was to create coats of arms for all of them, taking in consideration symbols of spiritual patronages, of bishops born in respective localities, religious orders. All these coats of arms were published 1986 in the archdiocesan schematism and dominant elements of same were applied in numerous parochial coats of arms created shortly thereafter. Special attention was paid to the Collegiate Chapter of Kroměříž, founded in the 13th century, not using any armorial symbol by now. Based on the arms of its founder and on the attribute of its patron saint, there were created the arms of the chapter, of the provost's parish office, the local deanery (these to be used on seals), as well as the coats of arms of the chapter's great provost and the dean, both presented in colour in their bookplates. Bookplates with similar armorial contents were designed for five other deans and parsons.

In the diocese Brno coats of arms for several deaneries and parishes were created by Alexy, with special attention to the locality Mikulov. The provost of the Mikulov Collegiate Chapter was interested in creation of renewed arms for this institution. These took place i. a. in arms with impaled shield, presented in the provost's coloured bookplate. Designing of the deanery's arms followed which later took place in several coats of arms applied in the respective parishes seals.

The Bohemian diocese Hradec Králové did not have their own coat of arms, instead the symbol representing the patronium of the local Cathedral Chapter was used in several different designs. Wishing to differentiate heraldic symbols of both these institutions, Alexy proposed to design for the diocese a coat of arms presenting its heraldic attributes of St. Clement and St. Jan Nepomucký, both patrons saint of the diocese. The new ensigns were first published in the 1997 diocesan schematism, together with the quartered arms of the vicarius capitularis, temporarily in charge of the diocese, and those of the 13 deaneries where the shield shows the diocesan arms impaled with the local symbol. Later numerous parishes in the Hradec Králové and Litoměřice dioceses were interested in their own heraldic symbols to be used in seals. Alexy has created ten of them.

When creating and designing ensign armorial, Alexy adhered strictly to principles having their roots in the Middle Ages. As to church heraldry, fully respected was B. Heim's advice to prefer heraldic attributes of saints, patrons of institutions or clerics, eventually combined with other simple signs related to the arms bearer.

When studying the history of Slovak clerical arms, Alexy was impressed by several coats of arms of canons, where below the shield the respective chapter's pectoral cross appeared suspended on a ribbon. The results of his studies of this theme were published in his *Distinctive Ensigns of Chapters in Formerly Habsburg Dominated Countries*, Vienna 1996 (219 pp.).

The author came to the conclusion that Alexy's active participation in heraldry in general and especially in church heraldry has to be summed up and presented to serve as example of creative approach to be continued.

LITERATÚRA

1. Práce Zdenka G. Alexyho

KNÍŽNÉ MONOGRAFIE A SUMARIZUJÚCE DIELA

Ex libris armales I - III. Wien 1983–1985.

Heraldiske ekslibris. Frederikshavn 1990.

Ehrenzeichen der Kapitäl in vormaligen Habsburgischen Ländern. Wien - Köln - Weimar 1996.

TLAČOU VYDANÉ ROZSIAHLEJŠIE KOLEKCIE ERBOV VYTVORENÝCH ZDENKOM G. ALEXYM

DUDZIŇSKI, P. *Współczesna heraldyka i zwyczaj heraldyczny w kościołach chrześcijańskich.* Warszawa 2007.

KARTOUS, P. - VRTEL, L. (ed.). *Heraldický register SR I. - VI.* Bratislava - Martin 2000–2008.

Katalog olomoucké arcidiecéze. Olomouc 1986.

Schematismus diecéze královéhradecké 1977. Hradec Králové 1977.

SPANU, S. P. *Nobilium emblemata ex libris.* Torino 1991.

ŠTÚDIE A ČLÁNKY

Wappen der drei neuen Dekanate in der Erzdiözese Olomouc. In *Archivum Heraldicum*, roč. 96, 1982, č. 1–2, s. 14.

Kommunalheraldik in der Gebirgsregion der Slowakischen Hohen Tatra. In *XV Congreso Internacional de las Ciencias Genealógica y Heráldica.* Madrid 1983, s. 49–72.

Heraldic Authorities in Canada : Present ad Future. In *Heraldry in Canada*, roč. 19, 1985, č. 3, s. 16–28.

Kommunalheraldik in der Slowakei. In BERGROTH, T. C. (ed.) *Genealogica et Heraldica - Helsinki 1984.* Helsinki 1986, s. 253–264.

K problematike mestských vlajok a zástav na Slovensku. In *Slovenská archivistika*, roč. 21, 1986, č. 1, s. 109–117.

Vexilológia. In *Pomocné vedy historické - súčasný stav a perspektívy.* Dolný Kubín 1986, s. 71.

Mehrfeldige kirchliche Wappen. In *Brisures, augmentations et changements d'armoiries. Actes du 5e Colloque international d'héraldique a Spolete 12–18 octobre 1987.* Bruxelles 1988, s. 9–32.

Drei Etappen der Entstehungsgeschichte des Wappens der Slowakei : 1848–1861–1918. In HYE, F. H. (ed.) *Internationaler Kongress für Genealogie und Heraldik, 5. - 9. September 1988 in Innsbruck.* Thaus bei Innsbruck 1989, s. 203–214.

Die Entstehungsgeschichte der russischen Flagge. In *Adler*, roč. 15, 1990, č. 8, s. 281.

Die Charakteristik der Städtewappen in den Böhmisches Ländern. In BERTÉNYI, I. - CSOMA, L. (ed.) *Acta contionis heraldicae municipalis hodiernae anno 1988° in oppido Keszthely habitae.* Keszthely 1990, s. 85–106.

Kathedral und Kollegiatkapitelzeichen im historischen Ungarn in mitteleuropäischem Konzept. In BERTÉNYI, I. (ed.) *Bericht über die phaleristische Konferenz Keszthely - Oktober 1989.* Békéscsaba 1990. Pectoral Decorations of Cathedral and Collegiate Chapters. In *Atti della Società Italiana di Studi Araldici, 5° - 6°.* Torino 1990, s. 75–79.

Tri obdobi vývoje znaku Slovenska. In *Orlice*, roč. 1, 1990, č. 1, s. 9–25.

Ako som navrhol znak česko-slovenskej federácie, prezidentskú štandardu a vlajku Slovenskej republiky. In *Vexilologie*, roč. 46, 1991, č. 79, s. 1549–1555.

Das dritte Wappen der Tschecho-Slowakei. In *Adler*, roč. 16, 1991, č. 2, s. 26–29.

De onstaansgescheidnis van der Russische vlag. In *Vexilla Nostra, vlaggen en wapentijdschrift*, roč. 26, 1991, č. 5–6, s. 46.

- Komunálna heraldika slovenských Vysokých Tatier. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 1, 1991, č. 2, s. 8–18.
- K základným vexilologickým pojmom. In *Vexilologie*, roč. 46, 1991, č. 82, s. 1614–1615.
- Les trois armoiries de la République Fédérative Tchèque et Slovaque. In *Le Parchemin*, roč. 56, 1991, č. 275, s. 335–338.
- The Third Arms of Czecho-Slovakia. In *Heraldry in Canada*, roč. 26, 1992, č. 1, s. 23–26.
16. medzinárodný vexilologický kongres. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 3, 1993, č. 2, s. 44.
- Flaggen und Fahnen der Städte und Gemeinden in der Slowakei. In *Adler*, roč. 18, 1993, č. 6, s. 201–206.
- Slovak Civil Flags and Banners. In DREYER, E. (ed.) *Fahnen – Flags – Drapeaux. Proceedings of the 15th International Congress of Vexillology*. Zürich 1993, s. 66–69.
- Slovenské mestské vlajky a zástavy. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 4, 1994, č. 1, s. 3–11.
- Slowackie flagi miejskie i sztandary. In *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Heraldycznego*, 1994, č. 11, s. 15–23.
- K symbolice České republiky 1993. In JÁSEK, J. (ed.) *Heraldická ročenka 1995*. Praha 1996, s. 115.
- Prezentácia slovenskej heraldiky v zahraničí. In ŠISMIŠ, M. (ed.) *Heraldika na Slovensku*. Martin 1997, s. 42–54.
- Slovenská známková tvorba s heraldickou tematikou z pohľadu výtvarníka. In ŠISMIŠ, M. (ed.) *Heraldika na Slovensku*. Martin 1997, s. 193–195.
- Der Weisse Adler in der polnischen kirchlichen Emblematik. In KUCZYŃSKI, S. K. (ed.) *Laigle et le lion dans le blason médiéval et moderne*. Warszawa 1997, s. 255–266.
- Vorwort. In *Allgemeine Deutsche Wappenrolle, 1996–1998*, zv. 14, s. 5.
- Das Wappen eines neuen griechisch-katholischen Exarchates. In *Adler*, roč. 23, 1998, č. 5, s. 141–144.
- Amtsappen in der Olmützer Erzdiözese. In BLEISTEINER, C. D. (ed.) *Religiöse Heraldik. Bericht zum X. Internationalen Colloquium für Heraldik*. München 1999, s. 86–99.
- Moje príspevky do kroměřížské církevní heraldiky. In *Genealogické a heraldické informace 1997*. Brno 1998, roč. 3, s. 47–50.
- Das Ehrenzeichen des Kollegiatkapitels von Aachen. In *Orden und Auszeichnungen. Das Magazin für Sammler und Forscher*, roč. 1, 1999, č. 4, s. 25–27.
- Udeľovanie cirkevných insignií uhorskými panovníkmi. In *Ročenka Ústavu pre vzťahy štátu a cirkvi 1998*. Bratislava 1999, s. 153–155.
- Kapitelzeichen und Wappen. In SCHEIBELREITER, G. – GÖBL, M. *Heraldik – Bildende Kunst – Literatur. Actes du XIe Colloque d'Héraldique*. St. Pölten 1999, s. 21–25.
- Súčasná kanadská heraldika. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 9, 1999, č. 1, s. 30–31.
- Gemeinesymbole in der Slowakei. In MÜLLER, J. C. (ed.) *La ville et ses habitants – Aspects généalogiques, héraldiques et emblématiques. Annuaire – Jahrbuch 1994*. Luxemburg 1999, s. 227–237.
- Académie Internationale de Généalogie. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 11, 2001, č. 2, s. 38.
- Heraldické kolégium. In *Nobiltà, Rivista di Araldica, Genealogia, Ordini Cavallereschi*, roč. 8, 2001, č. 41, s. 100–101.
- Náprsné dekorácie kanonikov na Slovensku. In *Historická revue*, roč. 12, 2001, č. 4, s. 32.
- Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť. In *Nobiltà, Rivista di Araldica, Genealogia, Ordini Cavallereschi*, roč. 8, 2001, č. 41, s. 99.
- Contemporary Creation and Registration of Civil and Family Coats of Arms in Slovakia. In *Proceedings of the Dublin Congress September 2002*. CD-ROM.
- Súčasná slovenská heraldická spisba. In *Genealogia ac heraldica Bohemica. Sborník příspěvků z odborné konference pořádané Českou genealogickou a heraldickou společností v Praze ve dnech 28. – 29. 4. 2001 na zámku Nečtiny*. Praha 2002, s. 30–32.
- K vzniku tatranských erbů. In *Tatry*, roč. 41, 2002, č. 1, s. 14.
- Über die Entstehung neuer Wappen in der Slowakei. In RACHUBA, A. – GÓRZYŃSKI, S. (ed.) *Heraldika i okolice*. Warszawa 2002, s. 171–174.
- Občiansko-rodinná heraldika v zahraničí. In HAUTOVÁ, J. – VRTEL, L. (ed.) *Občianska heraldika*. Martin 2002, s. 133–138.
- Gemeinesymbole in der Slowakei. In *Turul*, roč. 75, 2002, č. 3–4, s. 87–91.

- Die Wappen der slowakischen Selbstverwaltungsregionen. In *Schweizer Archiv für Heraldik*, roč. 117, 2003, č. 2, s. 1–8.
- Distinctive Ensigns of Chapters as Marks Added to the Arms. In POPOFF, M. (ed.) *Proceedings of the XIII AIH Colloque*. Troyes 2003. CD-ROM.
- Nové pohľady na mestské symboly Bratislavy. In *Zborník Mestského múzea*. Bratislava 2003, č. 15, s. 119–128.
- Novýj simvol Mukačivskej eparchie UGKC. In *Znak, Visnik Ukrajinskoho heraldyčného tovarystva*, 2003, č. 29, s. 5.
- Osobné a rodinné erby na Slovensku. In *Slovák v Amerike*, roč. 115, 2003, č. 10, s. 10.
- Vybavenie občianskych erbov prilbicami a prikrývadlami. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 13, 2003, č. 1, s. 57.
- Bruno B. Heim 1911–2003. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 14, 2004, č. 1, s. 3–4.
- Das gréckokatolícke cirkevné erby v Zakarpatskej Ukrajine. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 14, 2004, č. 2, s. 30–31.
- Symboly samosprávnych krajov v Slovenskej republike. In *Vexilologie*, 2004, č. 134, s. 2 535–2 545.
- The Jaeger Family's Fourfold Migration within a Century. In *Nobiltà, Rivista di Araldica, Genealogia, Ordini Cavallereschi*. roč. 11, 2004, č. 11, s. 171–174.
- Ako som pátral po jednom vojenskom vyslúžilcovi. In ŠÍŠMIŠ, M. (ed.) *Príručka ku genealogickému výskumu na Slovensku a v slovacikálnom zahraničí 1*. Martin 2005, s. 182.
- České heraldické periodiká 2005. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 16, 2006, č. 2, s. 58.
- Das Wappen von Mons. Markus Bernt I. Eidsvig, Bischof von Oslo. In *Adler*, roč. 37, 2006, č. 23, s. 177–178.
- Erb pápeža Benedikta XVI. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 16, 2006, č. 1, s. 35.
- Rozšírenie informačnej základne o slovacikálnych erbových listinách. In ŠÍŠMIŠ, M. (ed.) *Erbové listiny - Patents of Arms*. Martin, 2006, s. 208.
- Turčiansky zemiansky erb v zámorí. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 16, 2006, č. 1, s. 49.
- Ceny medzinárodných heraldických ustanovizní a ich držiteľia na Slovensku. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 17, 2007, č. 1, s. 58.
- Nový slovenský rodový erb v Amerike. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 17, 2007, č. 2, s. 63.
- Erby cirkevného hodnostára Jána Nepomuka Gustiniho (1712–1774). In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 18, 2008, č. 1, s. 31–35.
- Královéhradecká cirkevní heraldika v súčasnosti. In *Heraldická ročenka 2007*. Praha 2007, s. 176–178.
- Governor of Pennsylvania - Bearer of Slovak Granted Arms. In *The Armiger's News*, roč. 30, 2008, č. 4, s. 4.
- Kommunalheraldik in der Gebirgsregion der Hohen Tatra. In PANDULA, A. (ed.) *Intercongress - Nemzetközi Heraldikai és Genealógiai Konferencia. Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság - Nagykanyizsa 2007*. Győr 2009, s. 75–80.

2. Ohlasy a recenzie prác Zdenka G. Alexyho

- RHEBERGEN, J. G. Zdenko G. Alexy, heraldicus. In *Exlibris Wereld*, 1983, s. 439–441.
- BRUIN, D. DE. Een Wapenschouw der Boekmerken. In *Exlibris Wereld*, 1984, s. 546–548.
- BURIAN, V. Připomínky k nové moravské heraldice. In *Vlastivědný věstník moravský*, roč. 40, 1988, č. 2, s. 235–241.
- SPANU, S. Zdenko Alexy disegnatore araldico. In *Arhivio Araldico Italiano*, roč. 1, 1985, č. 4, s. 179–181.
- Hovory s G-H. In *Genealogické a heraldické informace 1986*, č. 1–2, s. 36–39.
- VRTEL, L. Zdenko G. Alexy 75-ročný. In *Genealogicko-heraldický hlas*, roč. 8, 1998, č. 1, s. 3–4.
- MATTERN, G. - BRUNNER, G. Zdenko G. Alexy - 80-jähring. In *Schweizer Archiv für Heraldik 2003*, roč. 117, č. 1, s. 200.
- MARTI, P. D. L. DE. Alexy Créateur d'exlibris slovaque. In *Lex-libris français : Bulletin de l'Association française pour la connaissance de l'ex-libris*, roč. 66, 2004, č. 230, s. 272–284.

3. Ďalšia použitá literatúra

- Acta Apostolicae Sedis LXI*. Typis polyglottis Vaticanis 1969.
- Annuario Pontificio*. Città del Vaticano 1955.
- ALQUOT, C. La personnalisation par l'héraldique des actes juridiques des ecclésiastiques du Moyen Age dans les diocèses relevant de la mouvance royale de France. In BLEISTEINER, C. D. (ed.) *L'héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d'héraldique*. München 1999, s. 100–122.
- BEKE, M. (ed.) *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Budapest 2003.
- BEZZI, G. L'Araldica Papale di Palazzo Altieri ad Oriolo Romano (Viterbo). In *Rivista del Collegio Araldico*. Roma 1992.
- BODOR, I. (ed.) *Középkori Magyarország, főpapi pescétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmásolat – gyűjteménye alapján*. Budapest 1984.
- BOUYÉ, E. Héraldique médiévale des évêques de la France du Nord. In BLEISTEINER, C. D. (ed.) *L'héraldique religieuse. Actes du Xe Colloque internationale d'héraldique*. München 1999, s. 123–152.
- BUBEN, M. *Encyklopedie heraldiky*. Praha 1999.
- BUCKO, V. *Mikuláš Oláh a jeho doba 1493–1568*. Bratislava 1940.
- DUDZIŃSKI, P. *Współczesna heraldyka i zwyczaj heraldyczne w kościołach chrześcijańskich. Tom 1–2*. Warszawa 2007.
- FREIDINGER, L. Siegelgebrauch und Wappenführung der Bischöfe von Seckau in Mittelalter und früher Neuzeit : Teil 2 (1337–1452). In *Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs*, 1999, č. 49, s. 63–87.
- GALBREATH, D. L. *Handbüchlein der Heraldik*. Lausanne 1930.
- GALBREATH, D. L. *Papal Heraldry*. London 1973.
- HEGEDŰS, A. (ed.) *Megpecsételt Történele. Középkori Pecsétek Esztergomból*. Esztergom 2000.
- HEIM, B. B. *Armorial. Liber amicorum et illustrorum hospitum*. Gerrards Cross, 1981.
- HEIM, B. B. *Heraldry in the Catholic Church. Its Origin, Customs and Laws*. Buckinghamshire 1978.
- CHWALEWIK, E. *Exlibrisy polskie szesnastego i siedemnastego wieku*. Wrocław 1955.
- JANKOVIČ, L. *Exlibris a supralibros na Slovensku v 16. – 19. storočí*. Martin 2004.
- JERNEY, J. *A magyarországi káptalanok és konventek mint hiemes és hiteles helyek története*. In *Magyar Történelmi Tár 2*. Pest 1855.
- JUDÁK, V. *Nitrianske biskupstvo v dejinách*. Bratislava 1999.
- JUDÁK, V. – POLÁČIK, Š. *Katalóg patrocínii na Slovensku*. Bratislava 2009.
- KREJČÍK, T. – PSÍK, R. *Základy heraldiky*. Ostrava 2008.
- KREJČÍKOVÁ, J. – KREJČÍK, T. *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*. Praha 1987.
- LEININGEN-WESTERBURG, K. E. *Deutsche und österreichische Bibliothekzeichen, Exlibris*. Leipzig 1982 (faksimile pôvodného stuttgartského vydania z r. 1901).
- MARTIN, J. *Heraldry in the Vatican*. Gerrards Cross 1987.
- MCCARTHY, M. F. *A Manual of Ecclesiastical Heraldry : Catholic, Anglican, Lutheran, Presbyterian and Orthodox*. Sydney 2005.
- MÜLLER, K. Pečeti a znaky olomouckých biskupů. In HLOBIL, I. – PERŮTKA, M. (ed.) *Od gotiky k renesanci III. Výtvarná kultura Moravy a Slezka 1400–1550*. Olomouc 1999, s. 36–43.
- NOVÁK, J. *Rodové erby na Slovensku I. Kubínyho zbierka pečatí*. Bratislava 1980.
- NOVÝ, R. Heraldika pražských biskupů a arcibiskupů v přehusitské době. In *Acta Universitatis Carolinae*. Praha, 1991, Tom. XXXI, Fasc. 1, s. 181–214.
- PAPSONOVÁ, M. – ŠMAHEL, F. – DVORÁKOVÁ, D. *Kostnická kronika*. Budmerice 2009.
- PÉTERFFY, C. *Sacra concilia Ecclesiae Romano-catholicae in Regno Hungariae. Vol. I. Posonii 1741*.
- RÁBIK, V. Pečate nitrianskych biskupov do konca 14. storočia. In SEDLÁK, V. (ed.) *Zborník príspevkov k slovenským dejinám*. Bratislava 1998, s. 178–189.
- RADVÁNI, H. Ilustrácie trnavských kalendárov v 18. storočí. In *Vlastivedný časopis*, roč. 25, 1976, č. 1, s. 84–87.

Rituale Strigoniense. Strigonii 1907.

Schematismus slovenských katolíckych diecéz. Bratislava 1978.

SIEBMACHER, J. – CSERGHEÓ, G. *Wappenbuch des Adels von Ungarn sammt den Nebenländern des St. Stephans Krone*. Nürnberg 1885–1892.

VÉGH, Gy. Jegyzetek a magyarországi püspökök címereihez. In *Turul*, roč. 49, 1935, č. 1–2, s. 1–4.

VÉGH, Gy. Egyházi méltóság jelvényei magyarországi főpapok címereiben. In *Turul*, roč. 49, 1936, č. 1–2, s. 30–32..

VRTEL, L. O symbolike niektorých rytierskych rádov. In *Slovenská archivistika*, roč. 29, 1994, č. 1, s. 110–163.

VRTEL, L. Náčrt vývoja cirkevnej heraldiky na Slovensku. In SEDLÁK, V. (ed.) *Zborník príspevkov k slovenským dejinám*. Bratislava 1998, s. 146–173.

VRTEL, L. *Osem storočí slovenskej heraldiky*. Martin 2003.

ZEMENE, R. Benediktíni na Slovensku a ich symbolika. In ŠÍŠMIŠ, M. (ed.) *Heraldika na Slovensku*. Martin 1997, s. 145–154.

ZUBKO, P. *Dejiny Košického arcibiskupstva I. Dejiny Košickej kapituly (1804–2001)*. Prešov 2003.

ZUBKO, P. *Cirkevná heraldika v Košickej arcidiecéze*. Košice 2008, s. 89–91.

MENNÝ REGISTER

A

Ahne, Georg, kňaz 33–35
Albert zo Šternberku, biskup 101
Alex, František, kňaz 108
Antonín z Colloredo-Waldsee, arcibiskup 104, 106
August, Kristián, arcibiskup 22
Augustín, biskup 16

B

Babjak, Ján, arcibiskup 83, 85
Bagin, Anton, kňaz 31, 33, 53
Bakóc, Tomáš, arcibiskup 18
Baláž, Rudolf, biskup 94
Barkóci, František, arcibiskup 22
Bauer, František, arcibiskup 120
Belák, Zoltán, ordinár 33, 64
Bende, Imrich, biskup 25
Benedikt XVI., pápež 137
Beréni, Anton, kňaz 22
Berka, Jindřich, biskup 116
Beznák, Pavol, kňaz 21
Bialobrzký, Martin, biskup 19
Boleslav, arcibiskup 16
Bornemisa, Pavol A., biskup 19
Boskovický, rod 123
Brendel von Hohenburg, Daniel, arcibiskup 20
Brigido, Michal, biskup 96
Bruno zo Schaumburgu, biskup 102, 103

C

z Colloredo-Waldsee, Antonín, arcibiskup 104, 106
de Cros, Peter, kardinál, 18

Č

Čížik, Ján, kňaz 53

D

Dávid, Peter, kňaz 26
Dětrich, biskup 113
Dietrichstein, František, kardinál 122
Dóci, Urban, biskup 18
Dočekal, Jan, kňaz 30, 34
Drzewický, Maczej, biskup, 19
Dudáš, Cyril, kňaz 52, 53
Duch Svätý 61, 79, 81, 85, 93, 101, 127, 132
Dušek, František Xaver, kňaz 127, 128

E

Easton, Adam, kardinál 18
d'Este, Hypolit, arcibiskup 18
Esterházi, Imrich, arcibiskup 25

F

Feranec, Jozef, biskup 26
Filipec, Jan, biskup 17
Filo, Vladimír, biskup 65
Fischer-Colbrie, Augustín, biskup 59, 136
Forgáč, František, kardinál 20, 25
Fürstenberg, Bedřich, kardinál 113

G

Gábriš, Július, biskup 39
Galbreath, Donald Lindsay, heraldik 33
Garaj, Štefan, ordinár 33, 68, 69
Gojdič, Pavol, biskup 92, 93, 95
Gustini, Ján, biskup 95

H

Habsburg, rod 121
Harsányi, Július, kňaz 29, 33, 34
Heim, Bruno Bernard, arcibiskup 28, 29, 33, 34, 135, 138
Heveneši, Gabriel, kňaz 21
Hirka, Ján, biskup 83, 85, 137
Hložník, Vincent, maliar 27
Horváth, Jozef, kňaz 26
Hosutóti, Ladislav, prepoš 20

CH

Chautur, Milan, biskup 87
Chlebak, Gabriel, kňaz 69, 70

I

Ilešházi, rod 120
Inocent III., pápež 68

J

Jakub z Lichtensteinu, biskup 101, 111
Ján VIII., pápež 55, 136
Ján XXIII., pápež 28
Ján Pavol II., pápež 12, 89, 135
Jerina, Andrzej, biskup 19
Ježiš Kristus 58, 59, 61, 76, 83, 88, 115
z Joinville, Viliam, biskup 15
Jonáš, Karel, ordinár 127, 128

Józan, Ludovít, kňaz 48, 49

K

Kanižai, Ján, arcibiskup 18
 Klement XIV., pápež 97
 Klimčák, Mikuláš, maliar 83
 Klimo, Juraj, biskup 23
 Kohn, Theodor, arcibiskup 109
 Kojnok, Eduard, biskup 65
 Korec, Ján Chryzostom, kardinál 56, 95
 Král, Vojtěch, kňaz 104, 105
 z Kravař, Lacek, biskup 119

L

Lacek z Kravař, biskup 119
 Letanovský, Alfonz, kňaz 81
 z Lichtensteinu, Jakub, biskup 101, 111
 z Lomnice, Petr, biskup 104
 Lóši, Imrich, arcibiskup 94

M

Mária Terézia, cisárovná 22, 121
 Menestrier, François C., heraldik 21
 Mészáros, Július, kňaz 45
 z Miličina, Pavel, biskup 16
 Mokraj, Pavol, kňaz 26
 Mořkovský, Jan, biskup 116

N

Navrátil, Gejza, kňaz 40
 Neporadzký, Demeter, arcibiskup 20
 Neubecker, Ottfried, heraldik 33
 Nováček, Vladimír, kňaz 122, 123
 Novák, Jozef, heraldik 27

O

Okoličáni, rod 77
 Oláh, Mikuláš, arcibiskup 19
 Onderko, Štefan, ordinár 33, 59, 60, 136

P

Pálfalvai, Ján, prepošt. 20
 Palliot, Pierre, heraldik 21
 Panna Mária 29, 34, 49, 50, 57, 58, 61, 66,
 67, 70, 73–77, 81, 87, 88, 97, 98, 101–104,
 107, 111, 113, 116, 118–122, 124, 126, 129,
 131–133, 137
 Paschal II., pápež 55, 56
 Patačič, Gabriel, arcibiskup 23
 Patocha, Josef, arcibiskup 113
 Pavel z Miličina, biskup 16
 Pavol III., pápež 38

Pavol V., pápež 20, 25
 Pavol VI., pápež 32, 54, 59, 136
 Pásztor, Ján, biskup 55
 Pecina, František, kňaz 31, 128
 Pečanec, Josef, kňaz 110
 Peter de Cros, kardinál, 18
 Petr z Lomnice, biskup 104
 Pius VI., pápež 64, 68
 Plank, Ján, kňaz 54
 Polony, Ludmila 11
 Pöstényi, Ján, kňaz 32, 54
 Prečan, Leopold, arcibiskup 100
 Prnka, Tomáš, kňaz 124

R

Rábek, František, biskup 56, 89
 Richental, Ulrich, kronikár 18
 Roncalli, Angelo (Ján XXIII.), pápež 28
 Různar, František, kňaz 105, 106, 107

S

Salbeck, Karol, biskup 23, 24
 Salka, Ladislav, arcibiskup 19
 Sasinek, František, historik 12
 zo Schaumburgu, Bruno, biskup 102, 103
 zo Schrattebachu, Wolfgang, biskup 111
 Schrot, Martin, historik 17, 55
 Slepčiansky, Juraj, arcibiskup 21
 Sokol, Ján, arcibiskup 39
 Stojan, Antonín C., arcibiskup 102
 Svätá Trojica 29, 61, 77, 81, 134
 Svätajurský, rod 42
 sv. Alfonz 81
 sv. Alžbeta 29, 31, 53, 59, 61, 71, 74, 78
 sv. Amantius (Milan) 98
 sv. Anna 43, 72, 107, 113
 sv. Anton Paduánsky 45, 82
 sv. Anton Pustovník 29, 53, 72, 99, 131
 sv. Bartolomej 29, 105, 116, 130
 sv. Benedikt 52, 55, 57
 sv. Cyril 53, 56, 82, 87, 94, 109, 112, 136
 sv. Damián 58
 sv. Egídius 61, 126
 sv. Emerám 55
 sv. Florián 49, 112
 sv. František z Assisi 108
 sv. František z Pauly 105
 sv. František Xaverský 94, 128
 sv. Gabriel 70
 sv. Gál 131
 sv. Gorazd 95
 sv. Havel (Gál) 131

- sv. Helena 110
sv. Hyppolit 57
sv. Ignác z Loyoly 115
sv. Jakub Starší 29, 46, 47, 129, 130, 132, 134
sv. Ján Bosco 93
sv. Ján Evanjelista 29, 52, 54
sv. Ján Krstiteľ 42, 47, 61, 64, 66, 68, 70, 72, 81, 85, 116, 123, 130
sv. Ján Nepomucký 53, 64, 127, 136, 138
sv. Ján Sarkander 107
sv. Ján z Boha 105
sv. Jodok 71
sv. Jozef 92, 118
sv. Juraj 35, 50, 65, 118
sv. Júda 29, 61, 74
sv. Karol Boromejský 95, 127
sv. Katarína Alexandrijská 29, 76, 114
sv. Kliment 29, 127, 138
sv. Kozma 58
sv. Ladislav, uhorský kráľ 17, 29
sv. Ludovít, francúzsky kráľ 48
sv. Margita 45
sv. Martin z Tours 29, 40, 49, 51, 61, 68, 74, 109, 112, 123, 124
sv. Matúš 79
sv. Mária Magdaléna 120, 125
sv. Metod 53, 56, 82, 87, 94, 109, 112, 136
sv. Michal 29, 61, 71, 75, 76, 78, 81, 85, 92, 93, 95
sv. Mikuláš 34, 38, 44, 46, 64, 65, 76, 78, 81, 85, 92, 93, 95
sv. Milan 98
sv. Móric 103
sv. Ondrej 29, 73, 76, 80
sv. Pantaleon 113
sv. Pavol 29, 74, 85, 106, 116, 121, 123, 128, 136
sv. Peter 29, 74, 85, 106, 116, 121, 123, 128, 136
sv. Peter z Alkantary 79, 82
sv. Rafael 68
sv. Romuald 71
sv. Sedempočetníci 88
sv. Svorad 55, 57
sv. Šebastián 44, 136
- sv. Šimon 61, 74
sv. Štefan, uhorský kráľ 22, 29, 41–45, 47, 51, 70, 72
sv. Tadeáš 29
sv. Václav 16, 100, 108, 114, 117, 121, 122, 125
sv. Vavrinec 29, 108, 126, 129, 134
sv. Vendelín 81
sv. Vladimír 65
sv. Vojtech 24, 110
- Š
Šášik, Milan, biskup 97, 137
zo Šternberku, Albert, biskup 101
Štorm, Břetislav, heraldik 33, 34, 110, 133
- T
Tkáč, Alojz, arcibiskup 60
Turányi, Mikuláš, kňaz 32, 54
Turzo, Stanislav, biskup 17
- V
Valenčík, Ján, kňaz 26
de la Válgoma, Dalmiro, historik 12
Várady, Leopold, biskup 25
Várdai, Pavol, arcibiskup 19
Vasari, Klaudius, arcibiskup 26
Vašvári, Vít, biskup 16
Veselý, Anton, kňaz 32, 99
Viliam z Joinville, biskup 15
Vitkovci, rod 114
Vojtaššák, Ján, biskup 95, 96
Volek, Jan, biskup 113
Vrana, Josef, biskup 99, 116
Všetci svätí 29, 61, 80, 106, 123
- W
Wencel, Josef, kňaz 32, 118
Wolfgang zo Schrattenbachu, biskup 111
- Z
Zábojský, Ladislav, biskup 24
Zárecký, Štefan, kňaz 41
Zenger, Zdeněk, heraldik 33
Zubko, Peter, kňaz 32, 60, 61
Žilka, Štefan, kňaz 33, 43

MIESTNY REGISTER

A

Abov (SK) 60
 Abrahámovce (SK) 69
 Antol (SK) 51
 Austrália 53
 Avignon (FR) 18

B

Babín (SK) 81
 Bačice (CZ) 124
 Báč (SK) 31, 45, 46
 Badín (SK) 94
 Báhoň (SK) 42
 Baloň (SK) 46
 Banská Belá (SK) 51, 52
 Banská Bystrica (SK) 26, 91, 92, 137, > Badín (SK)
 Banská Štiavnica (SK) 29, 51, 52
 Banský Studenec (SK) 51
 Bardejov (SK) 60, 61, 86
 Batizovce (SK) 69, 74
 Bautzen (DE) > Budyšin (DE)
 Berlin (DE) > Berlín (DE)
 Berlín (DE) 12
 Bern (CH) 11, 135
 Biely Potok (SK) > Ružomberok-Biely Potok (SK)
 Bílavsko (CZ) 107
 Bilovec (CZ) 117
 Blansko (CZ) 123, 124
 Blatná na Ostrove (SK) 54
 Blatné (SK) 41
 Blazice (CZ) 107
 Bobrovec (SK) 77
 Bobrovník (SK) > Tvarožná (SK)
 Bohdaneč (CZ) 128
 Boldog (SK) 48
 Bonn (DE) 28
 Borová (CZ) 115
 Borovce (SK) 51
 Boseň (CZ) 134
 Boskovice (CZ) 106, 123
 Bratčice (CZ) 125
 Bratislava (SK) 11, 28, 29, 31, 34, 39, 40–44,
 50, 51, 53, 68, 91, 92, 94, 135, 136, 137
 Bretagne (FR) > Bretónsko (FR)
 Bretónsko (FR) 71
 Breza (SK) 80
 Brno (CZ) 121, 125, 137
 Brumov-Bylnice (CZ) 109

Bruntál (CZ) 101
 Brusel (BE) 11
 Bruxelles (BE) > Brusel (BE)
 Břest (CZ) 106
 Břeží u Mikulova (CZ) 123
 Březina nad Jizerou (CZ) 134
 Březnice, o. Zlín (CZ) 109
 Budapešť (HU) > Pešť (HU)
 Budmerice (SK) 42
 Budyšin (DE) 35
 Bukovice (CZ) 118
 Bulhary (CZ) 123
 Bušovice (SK) 69
 Bystřice pod Hostýnem (CZ) 107

C

Copenhagen (DK) > Kodaň (DK)
 Č
 Čajakovo (SK) > Hronovce-Čajakovo (SK)
 Čalovo (SK) 46
 Častá (SK) 42
 Čataj (SK) 42
 Čechy (CZ) 9, 28, 137, 138
 Černová (SK) 76, 77
 Červený Kláštor (SK) 71, 72, 74
 Červený Kostelec (CZ) 132
 Čierny Brod-Hed' (SK) 49

D

Dánsko 11
 Demandice (SK) 50
 Diakovce (SK) 31, 47, 48, 49
 Dobruška (CZ) 115
 Dolné Semerovce (SK) 50
 Dolné Voderady (SK) 51
 Dolní Domaslavice (CZ) > Domaslavice (CZ)
 Dolný Kubín (SK) 80, 81
 Dolný Kubín-Kňazňa (SK) 80
 Dolný Lopašov (SK) 51
 Dol'any, o. Pezinok (SK) 42
 Domaslavice (CZ) 115
 Drahotuše (CZ) 108
 Drahovec (SK) 51, > Dolné Voderady (SK)
 Drnovice, o. Vyškov (CZ) 124
 Dublin (IE) 11
 Dubová, o. Pezinok (SK) 42
 Dúbrava (SK) 71

- Dunajská Lužná (SK) 41
Dunajská Streda (SK) 44, 46
- E
Egypt 28
Esztergom (HU) > Ostrihom (HU)
- F
Florenca (IT) 12
Francova Lhota (CZ) 119
Frýdek (CZ) 114, 115
Frýdek-Místek (CZ) > Frýdek (CZ), Místek (CZ)
Frýdlant nad Ostravicí (CZ) > Borová (CZ)
- G
Gabčíkovo (SK) 46
Gajary (SK) 43
Galanta (SK) 47, 48, 49
Galanta-Matúškovo (SK) 48, 49
Gelnica (SK) 66
Győr (HU) > Ráb (HU)
- H
Habovka (SK) 80
Halenkov (CZ) 119
Haligovce (SK) 75
Havlíčkův Brod (CZ) 128, 129
Hed' (SK) > Čierny Brod-Hed' (SK)
Hlučín (CZ) 119
Hnilec (SK) 81
Hnojník (CZ) 115
Hodruša (SK) 51
Hodruša-Hámre (SK) > Hodruša (SK),
Kopanice (SK)
Holešov (CZ) 107, 108
Holice (SK) > Holice na Ostrove (SK)
Holice na Ostrove (SK) 46
Holumnica (SK) 69
Hont (SK) 66
Horná Lužica (DE) 35
Horné Mýto (SK) > Trhové Mýto (SK)
Horné Saliby (SK) 48
Horní Domaslavice (CZ) > Domaslavice (CZ)
Horní Lomná (CZ) 115
Horný Bar (SK) 46
Houston (USA) 116
Hovězí (CZ) 119, 120
Hradec Králové (CZ) 12, 28, 99, 127-132, 138
Hradisko (Kroměříž-Hradisko, CZ) 106, 107
Hradiště (Olomouc-Klášterní Hradiště, CZ)
102, 111
Hrachovec (CZ) 120
- Hranice, o. Přerov (CZ) 102
Hranice-Drahotuše (CZ) > Drahotuše (CZ)
Hranovnica (SK) 30, 69, 70
Hrkovce (SK) 50
Hrnčiariska Ves (SK) > Veľká Suchá (SK)
Hronovce (SK) 50
Hronovce-Čajakovo (Lekér, SK) 50, 58
Hronský Beňadik (SK) 24, 51, 52, 56, 57, 68
Hrubá Skála (CZ) 133
Hruštín (SK) 80, 81
Hubová (SK) 77
Hulín (CZ) 106
Humenné (SK) 60, 61, 63, 86
Humpolec (CZ) 128, 129
Huncovce (SK) 31, 69, 70
Huty (SK) 77
Hybe (SK) 77
- CH
Chmel'nica (SK) 75, 76
Chorvátsky Grob (SK) 41
Chropyně (CZ) 106
Chrudim (CZ) 129
Chtelnica (SK) 51
- I
Ilava (SK) 53
Innsbruck (AT) 11
Ipeľské Úľany (SK) 50
- J
Jablonec (CZ) 127
Jablonové (SK) 43
Jablunkov (CZ) 114, 115
Jahodná (SK) 46
Jakubov (SK) 43
Jánovce, o. Poprad (SK) 30, 69, 70, 71
Jasov (SK) 66
Javorina (SK) 74
Javorník (CZ) 118
Jeruzalem (ISR) 31, 73
Jerusalem (ISR) > Jeruzalem (ISR)
Jeseník (CZ) 117, 118
Jičín (CZ) 129
Jilemnice (CZ) 129
Jordán (ISR) 72, 118
- K
Kajal (SK) 48
Kalocsa (HU) > Kaloča (HU)
Kaloča (HU) 23
Karlštejn (CZ) 34

- Karviná (CZ) 117
 Keszthely (HU) 11
 Kežmarok (SK) 31, 69, 70, 71
 Klentnice (CZ) 123
 Klin (SK) 82
 Klíž (SK) 57
 Kňažia (SK) 80
 Kněžmost (CZ) 134
 Kočín-Lančár (SK) > Lančár (SK)
 Kodaň (DK) 11
 Kolárovo (SK) 34
 Konice (CZ) 111, 112
 Konstanz (DE) > Kostnica (DE)
 Kopanice (SK) 51
 Koprivnice (CZ) 116, 117
 Kostelec u Holešova (CZ) 107
 Kostnica (DE) 17
 Kostolná pri Dunaji (SK) 48
 Košice (SK) 28, 29, 59, 60, 61, 63, 85, 87, 88,
 91, 92, 95, 136, 137
 Košúty (SK) 48, 49
 Krakov (PL) 11
 Krakovany (SK) 51
 Kraków (PL) > Krakov (PL)
 Královopolské Vážany (CZ) 124
 Krnov (CZ) 101
 Kroměříž (CZ) 103–106, 108, 118, 137,
 > Hradisko (CZ), > Těšnovice (CZ)
 Krupina (SK) 53
 Křtiny (CZ) 123, 124
 Kubáňovo (SK) 50
 Kučerov (CZ) 124
 Kuchyňa (SK) 43, 44
 Kutná Hora (CZ) 130
 Kyjov (CZ) 110, 111
 Kyselovice (CZ) 106
- L
- Láb (SK) 43
 Lančár (SK) 51
 Langres (FR) 15
 Lehota (SK) 97
 Lechnica (SK) 30, 69, 70
 Lékér (SK) > Hronovce-Čajakovo (SK)
 Lendak (SK) 69
 Lesnica (SK) 75, 76
 Levice (SK) 50
 Lidečko (CZ) 119
 Likava (SK) 31, 77
 Lipany (SK) 60–62
 Liptov (SK) 76
 Liptovská Lúžna (SK) 77
 Liptovská Teplička (SK) 68, 69, 72
 Liptovské Kľačany (SK) 77, 78
 Liptovské Sliache (SK) 77
 Liptovský Hrádok (SK) 77
 Liptovský Kríž (SK) 77
 Liptovský Michal (SK) 77, 78
 Liptovský Mikuláš (SK) 29, 76–78,
 > Okoličné (SK), > Palúdzka (SK)
 Liptovský Trnovec (SK) 77, 79
 Lisková (SK) 77
 Litoměřice (CZ) 34, 35, 133
 Litomyšl (CZ) 101, 103, 130
 Litovel (CZ) 100, 101
 Lokca (SK) 80
 Lomnička (SK) 75
 London (UK) > Londýn (UK)
 Londýn (UK) 11
 Loukov, o. Kroměříž (CZ) 107, 108
 Loukov u Mnichova Hradiště (CZ) 134
 Loukovec (CZ) 134
 Lozorno (SK) 43
 Lubina (CZ) 117
 Lučenec (SK) 67
 Lučivná (SK) 74
 Lúčky, o. Ružomberok (SK) 77
 Ludanice (SK) 58
 Ludrová (SK) 77, 80
 Luhačovice (CZ) 109
 Luleč (CZ) 124
 Luxembourg (LU) 11
- Ľ
- Lubica (SK) 69
- M
- Madrid (ES) 11, 135
 Malacky (SK) 31, 43
 Malé Ripňany (SK) > Ripňany (SK)
 Malohont (SK) 67
 Marianka (SK) 31, 43, 44
 Martin-Sučany (SK) 93
 Martinček (SK) 77
 Matejovce (SK) > Poprad-Matejovce (SK)
 Matúškovo (SK) > Galanta-Matúškovo (SK)
 Mást (SK) 44
 Medlov, o. Brno-venkov (CZ) 125
 Meissen (DE) 34
 Melbourne (AUS) 53
 Michalovce (SK) 60–62, 88
 Mikulov (CZ) 121–123, 138
 Místek (CZ) 115, 116
 Mnichovo Hradiště (CZ) 134

- Mníšek nad Popradom (SK) 75
 Modra (SK) 42
 Mohelno (CZ) 123
 Moldava nad Bodvou (CZ) 60–62
 Morava (CZ) 9, 17, 28, 99–101, 103, 113, 117, 119, 137
 Moravany nad Váhom (SK) 51
 Morávka (CZ) 115
 Morkovice (CZ) 106
 Morkovice-Slížany (CZ) > Morkovice (CZ)
 Most pri Bratislave (SK) 41
 Mostová (SK) 48
 Mosty u Jablunkova (CZ) 115
 Moutnice (SK) 125, 126
 Mukačevo (UKR) 97, 137
 Mukařov, o. Mladá Boleslav (CZ) 134
 Muráň (SK) 65, 66
 Myslenice (SK) 42
- N
 Nagykanyizsa (HU) 11
 Námestovo (SK) 80
 Nedašov (CZ) 109
 Neuchâtel (CH) 11, 135
 Nitra (SK) 8, 18, 25, 26, 28, 29, 55, 56, 68, 91, 95, 135, 137
 Nižná Suňava (SK) 69
 Nižné Ružbachy (SK) 75, 76
 Novohrad (SK) 67
 Nový Hradec Králové (CZ) 131
 Nový Jičín (CZ) 116
- O
 Ohrady (SK) 46
 Ohrozim (CZ) 112
 Okoč (SK) 46
 Okoličné (SK) 30, 77, 79
 Olomouc (CZ) 16, 17, 29, 99–103, 111, 115–118, 121
 Olomouc-Klášterní Hradiště (CZ) > Hradiště (CZ)
 Olten (CH) 28
 Opava (CZ) 119
 Opavsko (CZ) 117, 119
 Orava (SK) 80
 Ostrava (CZ) 113, 114
 Ostrava-Habůvka (CZ) 114
 Ostrava-Hrabová (CZ) 114
 Ostrihom (HU) 24–26, 31, 32, 38
- P
 Pačlavice (CZ) 106
 Palúdzka (SK) 77
- Pannonhalma (HU) 58
 Pardubice (CZ) 130
 Paris (FR) > Paríž (FR)
 Paríž (FR) 28
 Partizánska Lupča (SK) 77, 79, 80
 Pät'kostolie (HU) 23
 Pécs (HU) > Pät'kostolie (HU)
 Pernek (SK) 43
 Pešť (HU) 24
 Pezinok (SK) 42, 43
 Piešťany (SK) 51
 Pitín (CZ) 113
 Plášťovce (SK) 50
 Počenice (CZ) 106
 Počenice-Teténice (CZ) > Počenice (CZ)
 Poděbrady (CZ) 130
 Podolínec (SK) 70, 75
 Podsadek (SK) 76
 Polomka (SK) 66
 Poprad (SK) 29, 69, 72, 74
 Poprad-Matejovce (SK) 69, 72
 Poprad-Spišská Sobota (SK) 69
 Poprad-Vel'ká (SK) 69
 Pouchov (CZ) 127
 Pozlovice (CZ) 109
 Praha (CZ) 11, 105, 127, 135
 Preňčov (SK) 51
 Prešov (SK) 29, 33, 60–63, 83–85, 95, 136, 137
 Prešov-Solivar (SK) 60, 62
 Prostějov (CZ) 111
 Pržno, o. Frýdek-Místek (CZ) 115
 Přepere, o. Mladá Boleslav (CZ) 133
 Přerov (CZ) 101, 102
 Ptení (CZ) 112
 Pustiměř (CZ) 113
- R
 Ráb (HU) 46
 Rakúsy (SK) 69
 Reľov (SK) 30, 69, 72
 Rimavské Janovce (SK) 64
 Ripňany (SK) 26
 Rousínov (CZ) 124, 125
 Rovensko pod Troskami (CZ) 133
 Rožňava (SK) 28, 64–66
 Ružomberok (SK) 77, 80, > Černová (SK), > Ludrová (SK)
 Ružomberok-Biely Potok (SK) 77
 Rychnov pod Kněžnou (CZ) 131
- S
 Sabinov (SK) 60, 62

- Sasko (DE) 34
 Sedliacka Dubová (SK) 80–82
 Senec (SK) 34, 41
 Sereď (SK) 47
 Skalka nad Váhom (SK) 57
 Sklabiňa (SK) 64
 Sládkovičovo (SK) 48
 Slavičín (CZ) 109, 110
 Slezsko (CZ) > Sliezsko (CZ)
 Sliezsko (CZ) 99, 113
 Slovenská Ves (SK) 69
 Slovenský Grob (SK) 42
 Snina (SK) 61, 62
 Sobrance (SK) 60, 63, 88
 Sokolovce (SK) 51
 Solivar (SK) > Prešov-Solivar (SK)
 Spiš (SK) 23, 24, 26, 28–31, 66, 67, 136, 137
 Spišská Belá (SK) 69, 72, 73
 Spišská diecéza (SK) 68, 69, 72, 74, 82, 96
 Spišská Kapitula (SK) > Spišská diecéza (SK)
 Spišská Nová Ves (SK) 69, 88
 Spišská Sobota (SK) > Poprad-Spišská Sobota (SK)
 Spišská Stará Ves (SK) 30, 69, 73
 Spišská Teplica (SK) 69
 Spišské Bystré (SK) 69
 Spišské Hanušovce (SK) 31, 69, 73
 Spišské Matiašovce (SK) 30, 69, 73
 Spišský Štiavnik (SK) 30, 69
 Spoleto (IT) 11
 St. Gallen (CH) 11, 135
 St. Pölten (AT) 11
 Stará Lubovňa (SK) 75, 76, 86
 Stínava (CZ) 112
 Strážky (SK) 72
 Stropkov (SK) 60–62
 Stupava (SK) 43, 44
 Sučany (SK) 93
 Svatý Hostýn (CZ) 105, 107
 Svatý Kopeček (CZ) 100
 Svätý Anton (SK) > Antol (SK)
 Svätý Jur (SK) 42
 Svätý Kríž (SK) > Liptovský Kríž (SK)
 Svit (SK) 69, 74
 Svitavy (CZ) 102
- Š
 Šahy (SK) 50
 Šaľa (SK) 47,
 Šamorín (SK) 45
 Šariš (SK) 60
 Šenkvice (SK) 42, 43
- Šenov (CZ) 115
 Šintava (SK) 48, 49
 Škandinávia (EU) 28
 Štefanov (SK) 82
 Štefanová (SK) 42, 43
 Štefultov (SK) 51
 Šternberk (CZ) 100, 101
 Štítná nad Vláři (CZ) 109
 Štrba (SK) 69
 Štvrtok na Ostrove (SK) 45
 Šumperk (CZ) 102, 103
 Šuňava (SK) > Nižná Šuňava (SK)
 Švábovce (SK) 69
 Švajčiarsko 11, 135
- T
 Tekovské Nemce (SK) 51
 Těšany (CZ) 125
 Těšnovice (CZ) 106, 107
 Texas (USA) 116
 Tišnov (CZ) 125
 Tokaj (HU) 26
 Tomášikovo (SK) 48
 Tomášov (SK) 41
 Topoľníky (SK) 46
 Toporec (SK) 69
 Torino (IT) > Turín (IT)
 Trebišov (SK) 60, 61, 63, 88
 Trenčín (SK) 55
 Trhové Mýto (SK) 46
 Trnava (SK) 9, 25, 28, 29, 31, 32, 38–40,
 44–47, 50, 51, 53, 54, 135
 Trnovec nad Váhom (SK) 48
 Troyes (FR) 11
 Trstice (SK) 48
 Trutnov (CZ) 131
 Tureň (SK) 34
 Turiec (SK) 93
 Turín (IT) 11
 Turnianska župa (SK) 60, 66
 Turnov (CZ) 133, 134
 Tvarožná (SK) 69
 Tvrdošín (SK) 80–82
 Týnec nad Labem (CZ) 130
- U
 Uherské Hradiště (CZ) 112
 Uherský Brod (CZ) 113
 Uhorsko 17–20, 24, 25, 28, 57
 Újezd u Valašských Klobouk (CZ) 109
 Unkovice (CZ) 126
 Ursperg (DE) 19

- Ústí nad Orlicí (CZ) 131
Užhorod (UA) 97, 137
- V
- Váhovce (SK) 48
Valašská Polanka (CZ) 119
Valašské Klobouky (CZ) 109, 110
Valašské Meziříčí (CZ) 120
Vaňovka (SK) > Hruštín (SK)
Velehrad (CZ) 112
Veľká (SK) > Poprad-Veľká (SK)
Veľká Británia 11, 28
Veľká Franková (SK) 69
Veľká Lehota (SK) 51, 52
Veľká Lesná (SK) 75
Veľká Lomnica (SK) 69
Veľká Lúč (SK) 45
Veľká Mača (SK) 48
Veľká Paka (SK) 45
Veľká Suchá (SK) 65
Veľké Blahovo (SK) 46
Veľké Borové (SK) 77
Veľké Kapušany (SK) 60, 61, 63, 88
Veľké Karlovice (CZ) 119
Veľké Kostol'any (SK) 51
Veľké Ripňany (SK) > Ripňany (SK)
Veľké Úľany (SK) 48
Veľký Biel (SK) 41
Veľký Klíž (SK) > Klíž (SK)
Veľký Meder (SK) > Čalovo (SK)
Veľký Slavkov (SK) 69
Vendryně (CZ) 115
Veselé (SK) 51
Veselí nad Moravou (CZ) 111
Vicov (CZ) 112
Viedeň (AT) 11, 12, 28
Vikartovce (SK) 69
Viničné (SK) 42
Vinohrady nad Váhom (SK) 49
Vištuk (SK) 42
Vitonice, o. Kroměříž (CZ) 107
Vizovice (CZ) 110
Vlachovice, o. Zlín (CZ) 109
Vlčany (SK) 48
Vojkovice, o. Brno-venkov (CZ) 126
- Vrakúň (SK) 46–48
Vranov nad Topľou (SK) 60–62
Vratimov (CZ) 115, 116
Vratislav (PL) 55, 118
Vrbov (SK) 69
Vrbové (SK) 51
Vsetín (CZ) 119, 120
Všeň (CZ) 133
Vydrník (SK) 30, 69, 74
Vyskeř (CZ) 133, 134
Vysoká, o. Banská Štiavnica (SK) 51
Vysoká pri Morave (SK) 43
Vysoké Tatry (SK) 69, 135
Vyškov (CZ) 113
Vyškovce nad Ipľom (SK) 50
- W
- Wien (AT) > Viedeň (AT)
Wróclaw (PL) > Vratislav (PL)
- Z
- Zábřeh (CZ) 103
Záhorská Ves (SK) 43
Zákamenné (SK) 80
Zamagurie (SK) 72, 74
Zeleneč (SK) 50
Zlín (CZ) 108, 109
Zlobice (CZ) 106
Zobor (SK) 57
Zohor (SK) 43, 45
Zubrohlava (SK) 80, 82
Zürich (CH) 11, 15
Zvolen (SK) 93
- Ž
- Žakovce (SK) 69
Žalkovice (CZ) 106
Žatčany (CZ) 125
Ždiar (SK) 69, 74
Želiezovce (SK) 50
Želiv (CZ) 129
Žeranovice (CZ) 107
Židlochovice (CZ) 125, 126
Žilina (SK) 91, 93

Od doby, keď som po prvýkrát oslovil majstra Alexyho ako jediného cirkevného heraldika, ktorý na Slovensku pôsobí, zaoberal som sa myšlienkou ako jeho bohatú tvorbu, ale i skúsenosti získané počas dlhých desaťročí, sumarizovať a poskytnúť tak odborníkom, ako aj najširšej verejnosti. Som veľmi rád, že Zdenko Alexy pristúpil na moju prosbu a poskytol všetky svoje materiály týkajúce sa cirkevnej heraldiky na publikovanie. Otvára sa tak možnosť oboznámiť sa s celou šírkou tvorby tohto heraldika, výtvarníka a výnimočného človeka.

Miroslav Glejtek

PhDr. Ing. Miroslav Glejtek (1981) študoval históriu na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína-Filozofa v Nitre. Od roku 2008 je interným doktorandom tohto pracoviska. Vo svojej výskumnej činnosti sa orientuje na pomocné vedy historické, zvlášť na cirkevnú heraldiku, sfragistiku a dejiny knižnej kultúry. Venuje sa aj živej heraldike – tvorbe erbov cirkevných ustanovizní a cirkevných predstaviteľov. Od roku 2008 pôsobí ako heraldický konzultor Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru Konferencie biskupov Slovenska.

ISBN 978-80-970196-5-5

